

ARMENIERVENNEN

Nr. 1-2

Januar-Februar

6. Aarg.

Vor Bazar iaar den 9. og 10. Marts.

Den niende og tiende Marts, Onsdag og Torsdag, tænker „De Danske Armeniervenner“ at afholde et Udsalg i København i K. F. U. K., Kannikestræde 19. Der er kommet nye og store Sendinger af de skønne Silkebroderier paa Kjoler, Schawler og Jumpers samt af de efterspurgte hvide Broderier paa Duge, Servietter og Lommetørklæder. Desuden Hals-tørklæder, Metalsager og mange forskelligartede Genstande. En Del Kjoler, som er lidt falmede eller let beskadigede under For-sendelsen, vil blive solgt langt under Prisen.

Koncert af vore bedste musi-kalske Kræfter, ordnet af Arme-niervennernes Damekreds, vil finde Sted den ene Aften, og den anden vil der foruden kunstnerisk Underholdning blive forevist en Film om en Armenierindes Flugt fra Slaveriet hos Muhamedanere til Karen Jepes Optagelseshjem. Herom vil der blive nærmere be- kendtgjort i Dagspressen.

Vi beder Venner af vort Arbejde komme, se og købe! Og gøre Sagen bekendt i deres Kreds. Sy-skolen beskæftiger jo nu et Par Hundrede Syersker, som der tjener til Livets Ophold, og Karen Jepes Gerning, der stadig udvides, trænger til al den Støtte, den kan faa. Men man gør tillige sig selv en Glæde ved et Besøg paa Ba-zaren. De, der mener, de ikke har Raad til at købe, kan blot komme og se! Saa faar de nok Raad!

Ingeborg M. Sick.

Folket i Nød.

Vor Formand, Hr. Åge Meyer Benedictsens, skriver om Armenien og dets landflygtige Folk.

Der er Ulykker og selv Forbrydelser, som vi Mennesker gør klogt i „at glemme“, uoprettelige Tab, Forvildelser, og mørke, for-tvivlede Handlinger, som vi maa bære Følgerne af og søge at komme uden om dem, fordi der kun er den Vej, kun den Redning for os selv.

Men der er Skændighed, som kunde være hindret, grusomme Tvangshandlinger, som kan mildnes ved senere Indgriben. En saadan Handling var den for Europas Ære krænkende Fred med Tyrkiet i Lausanne 1923, efter det græske Nederlag.

Saa længe vi endnu tror paa sædelig Vilje og Kraft, bør der ikke ties her, men virkes uden Ophør for at holde Pligtfølelsen i de mægtige levende, til den Stund kommer, hvor det kan gøres om, som da blev gjort.

Ved den „Fred“ overlod Vestmagterne *uden* Vilkaar til Tyrkiet det hele armeniske Land — og ikke blot det! Efter de forfærdelige Myrderier og fuldkommen Ran af al armenisk Ejendom, fra Huse og personlige Ejendele til Jorden, Kirker og Grave — krævede „Europa“ ikke en Øre i Erstatning til det hjemløse, fortvivlede Flygtningefolk — og ikke blot det! „Europa“ tillod de tyrkiske Voldsherrer at uddrive Resterne af den kristne Befolkning fra et Hjemland, der var deres, tusinde

Aar før nogen vidste, hvad en Tyrk var.

Hvilken „Krigstræthed“, hvilke politiske, skumle Beregninger og indbyrdes Avind, der ligger bag ved denne sørgelige Ydmygelse for al Ret og Følelse lader jeg ligge. Værdighed og Menneskepligt ofredes i alle Fald, og Resultatet blev — den skrækkelige Flygtningetrængsel af Hundredetusinder, berøvede alt og uden at kunne finde Sted at være i Tryghed — Armenierne ejede ikke som de fordrevne Grækere et andet Fædreland at ty til. Det var disse syv Hundrede Tusinde, der blev overladt til Velgørenhed tra Stater og gode Mennesker i al Verdens Lande — fulgte til Dørs af Tyrkernes Haan. Tag dem, alle disse, som I jo elsker saa højt. — Vi har ingen Brug for dem.

Den retlige Grundvold, Tyrkerne mente at hvile i midt under denne skændige Vold, var deres Erobring af disse Lande — paa Sultan Selims Tid — for 400 Aar siden! Men Historien har aldrig slaaet sig til Ro med Krigens Ret til et Land, hvis den ikke siden er fulgt af og erstattet af en Brugsret til det tagne, og Tyrkerne har i det erobrede Armenien aldrig været andet end en trykkende Krigerbande. De har draget al den Fordel af de undertvungnes Slid, de kunde, og iøvrigt ved slet Forvaltning, raa og lunefulde Beslut-

ninger gjort Livet bittert for fredeligt Arbejde.

Efter Verdenskrigens Afgørelse og de sidste Forhaabningers Slukning — ligger Armenien nu som et dødt og stille Land i sine tidligere Voldsherrers Haand. Men Tyrkiet siges at have fornyet sig. Det gamle Tyrki er forsvundet; Ungtyrkernes Rige ogsaa blæst omkuld — nu staar *det tredje Rige* — „det nye tyrkiske Reformland“. Dets Styrer, Mustafa Kemal, er ved at gøre sit Rige til en „europæisk Kulturvase“. Ja, hvis Dekreter, Taler og en raa Paatvingen af Omklædning kunde gøre tyrkiske Drømmere og Dagdrivere til viljestærke Mennesker, saa var det ved at ske. Men saadan gaar en sjælelig Omdannelse ikke for sig i et Folk. Der er lidet at haabe af et Folk, der begynder „sit nye Liv“ paa en grufuld Baggrund af Myrderier og Uddrivelser af en stærk og flittig Medborgerverden, der hidtil bar Dagens Møje og hele det frugtgivende Arbejde. Erobrede Lande gør ikke Sejrherrene stærke, naar al indre Kraft og Liv er brudt.

Det er nyttigt efter al den megen Avislarm, der udbredes om det „Nye Tyrki“ at læse Beretninger fra Tyrkerne selv. — Her nogle Uddrag af Klager fra Landet.

Bladet „Ikdam“, der før har bragt Beretning om Nedgangen i Erhvervslivet i Kars, Gasvin og Erzerum, fortæller om Konstantinopel: Hus efter Hus falder i Ruin. Da vi ikke er noget produktivt, er vi ikke i Stand til at udnytte, hvad vi besidder — vi ødsler blot med det.

I en anden Udgave skriver det samme Blad: Hvordan kan vi kæmpe mod den truende Hungersnød? I hver Del af Tyrkiet forstyrrer Forbrydelser, Selvmord og fejlslagne Fødsler vor Befolkning, alt skyldes den om sig gribende Nød. Hvis det tyrkiske Folk vedbliver at leve under Frygt for Hungersnød, saa kommer vi ikke fremad med alle vore Kulturforsøg.

I Lilleasiens Stæder har man snart ikke Sæbe mere. Ler bliver brugt istedenfor. Alle Livsfornø-

denheder er for dyre. Vi frembringer saare lidet og er nødte til at hente alt, hvad vi bruger fra andre Lande.

En Regeringsberetning fra Angora mener, at nu er ikke blot de indre Smaabyer, men ogsaa de tyrkiske Havnebyer ved at blive affolkede og lider under pinlig Fattigdom.

„Havnene paa Sydkysten er af Naturen godt udstyrede; men de ligger alle i Ruiner, da de hverken har sikkert Vand eller Fyrtaarne. Hovedprodukterne her er Oliven og Olje; men Presserne duer ikke, Oljen maa renses i Italien. Der er ingen Pengekredit. Købmændene er tvungne til at give Jøderne 40—50 % — Jøderne faar alle deres Penge i italienske Bankforretninger. — Der er ingen Møller til at male Mel!

Druelusen ødelægger Citron- og Appelsinhaverne ved Berdrum — Fiskeriet ligger øde. Svampeindustrien er visnet hen efter Grækernes Uddrivelse. Fineka, hvor før den bedste Bomuld voksede, er næsten affolket, og Befolkningen plages af Feber. Der er ingen Veje, og Baadeværfterne er i Forfald. De fleste Huse er ødelagte og Landet ude om halvt en Ørken. Der maa Mennesker her ned, om ikke alt skal henvisne.

Fra Adana i Kilikien skrives, at de smaa Forpagtere er ved at dø af Nød; de maa for usle Priser sælge Okser og Redskaber. Pengerenten er svimlende, op mod 100 %. Det er et rigt Kornland, her er Tale om; men mangfoldige Agre ligger hen som Vildnis. Regeringen maa gribe ind.

Det er et almindeligt Billede af svære, syge Forhold langt ud over Riget, man møder, og ikke en energisk, maalbevidst Opblussen til stort og stærkt Liv —“.

Tyrkiet synes skæbnesvangert at være et Forfaldsland, saa længe denne Krigerrace har Overmagten.

Saadan ser der ud i store Dele af Mustafa Kemals Rige.

Det hele Omraade, over 10,000 Mile, langt større end Frankrig, har næppe 8 Millioner Indbyggere. Og dog er Tyrkiet et af de rigest udrustede Omraader.

Mustafa Kemal krævede det hele vældige Land — for Tyrkiets Udvikling og Vækst i Fremtiden! Han lagde sig som en Hund paa Hø. Selv kunde han ikke æde det; men ingen andre skal komme til det.

Ikke engang det vestlige Lilleasiens frugtbare Dale og Sletter kan Folket fylde og bruge. Saare faa naar ind i det sammenbrudte, blodige Armenien, hvor Kurder og vandrende Turkmener snart er de eneste Beboere udenfor Byerne. Byerne selv er smuldrende, Landet kun pletvis dyrket og beboet, men med al djævelsk Energi vogtes denne aabne Grav, det rannede armeniske Fædreland.

Men udenfor, ude i Verden, vandrer de landflygtiges Hærskarer i Nød og Angst. De ved knap at finde Bo eller Føde, allevegne er de til Besvær og ildesete, allevegne usikre for Morgendagens Kaar, for blot at eje den jagedes Hvile.

De forstyrrer Erhverv for de gamle Beboere, trykker Boligforhold og folkelig Ligevægt og Sundhed.

Europas Menneskevenner maa anstrenge sig for at hjælpe paa fattig Maade disse ulykkelige — og ofre og overveje for at skaffe nogle Tusinder af dem menneskelige Kaar.

I den tilbageblevne Stump af det fordums russiske Armenien, Sovjetrepublikken om Erivan, er hver brugelig Jordplet taget i Dyrkning af den overtallige Befolkning, der har maattet huse og bosætte mange Tusinder af Flygtninge fra det lukkede Land. Byerne er overfyldte og besværede til Sprængning. Fridtjof Nansen har søgt som Folkeforbundets Kommissær, men forgæves, at skaffe Midler til at overrisle nogle øde Strækninger i det lille Land, hvor det saa mentes, at 10—15.000 Mennesker ad Aare kunde finde Udkomme. Her lukkede „Europa“ sin Pung. Det gjaldt knap 20 Millioner Kroner og kun som Laan! Men lige op ad Grænserne ligger gabende tomme de rige Vidder, hvor ikke 10.000, men flere Millioner Mennesker kunde leve og

virke, i deres eget Land! Men ikke én slipper over denne blodige Grænse! Det er Tilstanden! Kulturmagters Politik!

Er der da ingen Udvej her? Er der ingen Plads for sund Fornuft?

Åge Meyer Benedictsen.

Til vore Abonnenter!

Som vi meddelte i forrige Nummer af Bladet, vil den enkelte Abonnents Adresse fremtidig være paatrykt Bladet, en Ordning, der skulde sikre Abonnementerne, at Bladet ikke fejlagtig bliver afleveret paa forkert Sted.

Skulde der for nogle Abonnenters Vedkommende være Fejl i det paatrykte Navn eller i Adressen, eller skulde denne være ufuldstændig, beder vi Dem være ulejliget med at sende Armenierkontoret et Par Ord herom (Adresse: Holbergsgade 4, København K.).

Saaframt vi ikke gøres bekendt med de eventuelle Fejl i Navnet eller Adressen, vil disse uvægerligt gaa igen paa hvert eneste Nummer af Bladet til Ærgrelse for Dem selv og til Besvær for Postvæsenet.

Ekspeditionen.

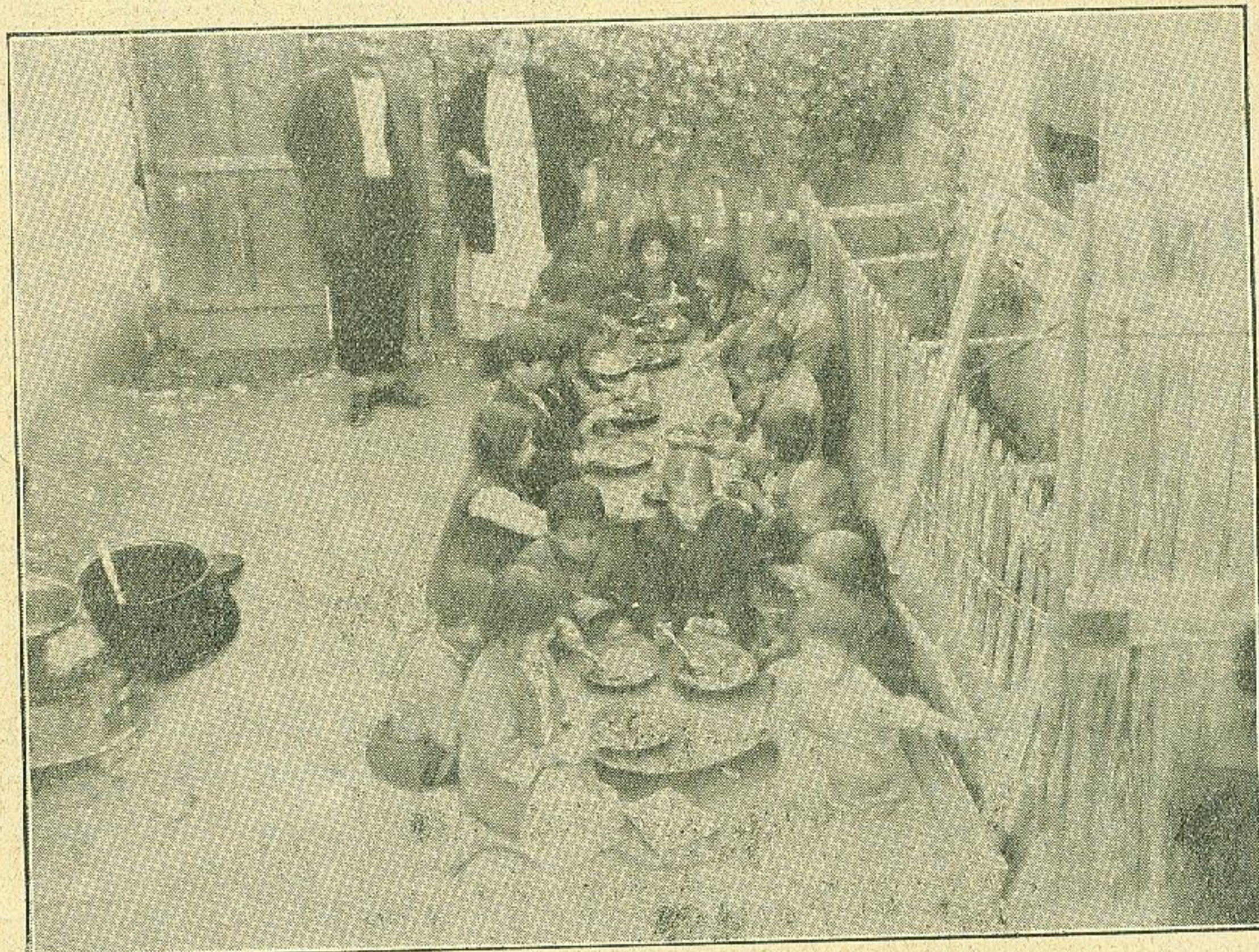
Brev fra Jenny Jensen.

Aleppo, den 1. Decbr. 1926.

Hvor Tiden dog løber. Det er ikke til at forstaa, at Julen nærmer sig, og vi snart begynder paa et nyt Aar. Der er kun Grund til at sige Tak til Gud, der saa forunderlig hjalp igennem alt.

I Systuen gik alt sin jævne Gang. Der var en stille Tid fra Juni til August. Efter Ferien har vi igen haft en Del at gøre.

Efterhaanden bliver vort Arbejde bedre kendt i Aleppo, saa vi herfra har en hel Del Kunder.

Ved Maaltidet.

Det er vi saa taknemmelige for.

Herude paa Redningshjemmet er der kommet mange nye Børn i Løbet af Aaret. Hvor dejligt for hver eneste, der bliver reddet ud af Islams Kløer og igen kan vende tilbage til deres egen Kirke og til deres eget Folk.

Jeg har før berørt det; men endnu engang kommer jeg tilbage til det: Venerne derhjemme aner ikke, hvilket velsignet Arbejde det er at kunne gøre noget for de forhulede Stakler. Det vilde forsvinder efterhaanden, og der kommer Ro og Fred i Ansigtstrykkene, ja, hele Personen forandres.

For at opmuntre Børnene spiller jeg paa Grammofon for dem en Gang imellem om Aftenen. Grundkomisk er det at se deres Ansigter, naar de for første Gang hører den. De fleste har jo henlevet deres hele Barndom i Ørkenen og ikke set eller hørt noget.

Forleden fik de en Oplevelse. Et afrikansk Menageri kom her til Aleppo, og Frk. Bjerre og jeg tropede op med 115 Personer for at se paa Forestillingen. Tænk at se dresserede Elefanter, Løver, Tigre, Aber o. a. Hvor Øjnene straaledede, og hvor Snakken gik bagefter.

Om Søndagen vandrede Børnene i Flok og Rad i Kirke, en Samling unge, kraftige Drengene og Piger. De gaar alle glade den Gang, og det dæmmer for mange af dem, at de i deres tidligste Barndom

var i Kirke med Mo'r og Fa'r og Sødskende.

Hvor er deres kære nu? For det meste døde og borte. Ikke en Grav

2 Brødre med deres Kontrolmærke om Halsen paa Vej til Suppekøkkenet.

har de at gaa hen til og græde ud ved.

Ja, naar faar det armeniske Folks Lidelser dog en Ende, spørger man sig selv, naar man hører om Jordskælvne i Armenien og daglig har Flygtningelejrene her for Øje.

Jenny Jensen.

angivet Vagob, en af de andre Dreng, for at være hemmelig Kristen. Araberne styrtede sig over ham, slog ham med tunge Stokke, og til sidst saarede de ham med Knive, til han laa som død paa Jorden.

Næste Morgen var han borte. Ingen kunde forstaa, hvad der var bleven af ham. Til sidst troede de, at et vildt Dyr havde sønderrevet ham. De vidste ikke, at en Araber fra Nabolandsbyen ved Nattetid havde fundet den saarede Dreng, løftet ham op paa sin Kamel og bragt ham til den nærmeste By, Hossidge, og at han af en Mand i denne By var bleven rundelig belønnet, fordi han havde bragt Drengen med. Heller ikke faldt det dem ind, at Vagob var bleven sendt i en Kærre til Aleppo og der taget under Behandling af en dygtig Læge, til hans Saar var fuldstændig helbredede.

Faa Uger efter, at disse Begivenheder havde fundet Sted, passerede en Kærre Nabolandsbyen, hvor den havde det Uheld at gaa i Stykker. Det var en Begivenhed, der ikke skete hver Dag, og som alle Mændene og Størsteparten af Kvinderne gik hen for at se paa. Imens de opholdt sig der, vandrede en af Kvinderne fra Vognen over til Marys Landsby. Hun traf hende ved Vandet, bragte Bud og bekræftede Rigtigheden af det ved at fremvise Vagobs Kniv.

Den næste Morgen var Kærren forsvunden, og Mary, den lille Pige og en af Drengene var ogsaa forsvunden. Men den arabiske Kvinde havde en meget fin, ny Klædning, som blev beundret og misundt af alle og enhver.

Flugten vakte stor Harme i Landsbyen og mest hos dem, der havde haft den lille Pige. Hun var nu 12 Aar gammel, netop gammel nok til at blive solgt til Giftermaal. Det var et virkeligt økonomisk Tab.

Asnif, den ene af de tiloversblevne Kvinder, blev nu strængt bevogtet. Hun var adskillige Aar ældre end Mary og havde før Krigen været gift med en Armenier. Han maatte sikkert være død nu. Han havde været Soldat i den

tyrkiske Hær, og Araberne havde fortalt hende, at Tyrkerne havde dræbt alle deres armeniske Soldater. Men hun kunde ikke glemme ham, og hun havde aldrig elsket Araberen, som havde tvunget hende til at gifte sig med ham, næppe nok elskede hun sit arabiske Barn. I hvert Fald var han nu 7 Aar gammel og ikke mere afhængig af hende, derfor vilde hun flygte, saafremt hun fandt en Udvej til at gøre det. Men Maaneder forløb, og alle glemte Begivenheden.

En Dag, da Asnif gik paa Marken og samlede Brænde, saa hun en arabisk Kvinde komme hen imod sig. Da hun passerede hende, fik hun en Seddel stukket i Haanden.

Asnif rev Sedlen op og blev dybt grebet ved at holde et Billede af sin armeniske Husbond i Haanden. Det var ikke mere nogen ung Mand, som da han for ti Aar siden forlod hende, men ældre og forgræmmet. Der var ogsaa et Brev fra ham: „Min elskede Hustru“, begyndte det. — Asnif stod længe og betragtede de tydelige Spor af Taarer, der dog snart udviskedes af hendes egne. Endelig fik hun det læst og forstod, at han var kommen for at bringe hende hjem. Hvorledes han vilde komme, vidste hun ikke, men hun opsendte inderlige Bønner for, at det maatte lykkes.

3 Uger efter saa hun atter den arabiske Kvinde komme hen imod sig. „Søg efter Brændsel i Morgen bag Højene, og kommer der en Rytter til Syne, saa lad Knippet falde!“

Næste Dag var hun paa Pletten, og det var ikke nødvendigt at sige, at hun skulde tabe sit Knippe, thi det faldt simpelt hen ned fra hendes Ryg, da hun saa en Araber til Hest vise sig i nogen Afstand. Hun saa ikke op, men gav sig ivrigt i Færd med at samle Brændsel, alt imens hun hørte Hesten nærme sig, indtil det Øjeblik, da den Stemme, som hun elskede over alt i Verden, blødt kaldte hende ved Navn. I næste Øjeblik omslyngede et Par stærke Arme hende, hun blev løftet op paa Hesten, der næsten fløj gen-

nem Dalen til den ventende Kærre. Det var altsammen et formeligt Under. Et Under var det, hvorledes hendes Mand, der stod paa Listen sammen med de andre armeniske Soldater, der skulde skydes, var faldet om ved et ubetydeligt Skudsaar og var bleven dækket af de døde Legemer, hvorledes han var bleven overrasket ved at modtage et Brev med et stort fremmed Stempel paa — Folkeforbundets — som meddelte ham fra Aleppo, at hun var i Live, og hvorledes han endelig, hjulpet af dets Agenter, havde fundet hende.

I Landsbyen var de lige ved at gaa fra Forstanden. Hvad var det for noget mærkeligt noget, at næsten alle de Armeniere, som nu havde boet hos dem saalænge, saaledes forsvandt? Det var ganske sikkert hemmelige Agenter, der var paa Spil! Forrædderen sagde, at han vilde drage ud, finde dem alle og føre dem tilbage, saa de kunde faa deres Straf.

Han gik til Hossidge, hvor han sikkert vilde finde deres Spor. Og det gjorde han virkelig. Til sidst mødte han armeniske Kvinder og Dreng, der var løbet bort fra andre Landsbyer, og som var hjulpet dertil af en Mand. Til denne Mand gik han, udgav sig selv for en armenisk Dreng, der gerne vilde bort fra Araberne, og snart efter fandt han sig selv i en Kærre, forsynet med Pas, paa Vej til Aleppo.

Han blev bragt til et stort Hus, blev modtaget, ført til Protokols, kom i Bad, blev klædt i rent Tøj, fotograferet, sendt til Læge for at undersøges og endelig til Slut udspurgt, om han kunde huske nogen af sin Paarørende.

Han gennemgik hele Processen, undrende sig over, hvad alt dette vel kunde føre til.

Imidlertid talte han med de andre Dreng og Piger, som var der, spændt paa at finde ud af, hvor vidt de havde set noget til Flygtningene fra hans Landsby.

Efter megen Udspørgen og Forklaren fik han endelig at vide, at Mary var bleven gift med en Armenier, at den lille Pige som ved et Mirakel havde fundet sin Moder, og at en af Drengene havde

lært et Haandværk og var rejst til en anden By. Om Vagob derimod sagde man, at han var i Kolonien. „Hvilken Koloni?“ spurgte han undrende. Han kom til at tænke paa, at Husfaderen havde sagt til ham, at han var for stor til at lære noget Haandværk, men hvis han valgte at rejse til Kolonien som Landmand, vilde de sende ham derhen.

Han kom dertil og fandt blandt andre unge Armeniere Vagob i Færd med at dyrke sit eget Stykke Land, boende i sin egen Hytte — med Udsigt til Giftermal næste Efteraar.

Inderst inde misundte han dem, men ud ad til pralede han, og snart var han midt i et stort Skænderi, hvor han benyttede sig af slette Talemaader, af hvilke „kristne Hunde“ var et af hans høfligste Udtryk. Saa vendte han tilbage til Araberne.

Som Belønning for hans Troskab foreslog Araber-Faderen at købe ham en Pige, hvilket Tilbud han modtog med Begejstring. Men senere hen skiftede han Sind. Hvordan det nu var eller ikke, saa kunde han ikke tænke sig den foreslaaede Pige som sin fremtidige Hustru. De smukke armeniske Piger, som han havde set i Aleppo, havde gjort for stort et Indtryk paa ham. Saa udsatte han Aftalen, og da han ikke kunde udsætte den længere, løb han sin Vej.

Han fandt tilbage til de armeniske Landsbyer, hvor han slog sig ned blandt sine Landsmænd, og hvor han fandt den armeniske Pige som hans Hjerte sukkede efter, og snart var hans Muhamedanerykker og Vaner ganske forduftet.

Den sidste af de armeniske Kvinder i Landsbyen havde ogsaa modtaget Besked om, at ingen af hendes Paarørende var fundne, men at hun skulde være velkommen, hvis hun valgte at komme.

Hun maatte imidlertid hellige sig sine smaa Børn; hun blev, hvor hun var, og hun blev i Sandhed som en Moder for hele Landsbyen, thi enhver, som var i Nød, kom altid til hende for at finde Raad og Hjælp.

Paa disse og lignende Maader har Folkenes Forbund frelst ialt 1400 Mennesker i syrisk Territorium. I Slutningen af 1927 vil denne Gren af Arbejdet være afsluttet, fordi alle de, som har ønsket at komme bort, nu vil have haft en Lejlighed dertil.

Midlerne til at udføre Arbejdet er for største Delen bevilget af

Folkenes Forbund, men i de senere Aar tillige i stor Udstrækning af det britiske Folk som Svar paa Biskoppen af Londons Henstilling om at være med. Det er mig derfor en kær Pligt at benytte Lejligheden til at bringe saa mange Englændere de reddede Menneskers dybtføjte Tak for Hjælpen.

Nansen-Planen og Folkeforbundet

Under Folkeforbundets sidste Samling i det Udvalgsmøde, hvori Nansens Plan om at bosætte landflygtige Armeniere i Republiken Erivan behandledes, holdt det britiske Riges Repræsentant, *Dame Edith Lyttelton*, følgende Tale:

„Hele mit Liv har jeg omgaaedes Mennesker, som interesserede sig for Armenien, saa Sagen frembyder intet nyt for mig. Den skaber i mit Indre et stærkt Ønske om, at dette Emne, ikke blot for Armeniernes Skyld, men ogsaa af Hensyn til Folkeforbundets Ære, Ry og Prestige, skal behandles ud fra et bredt humant Synspunkt.

Det at være et Folk, er ikke ensbetydende med at bebo et vist Territorium, ej heller kræves dertil mange andre Ting, man ofte nævner; men der maa være en Sjæl, en Literatur, et Sprog, et Haab. Underkast Armenierne denne Prøve, det Folk, som maaske er bleven slettere behandlet end noget andet Folk i Verdenshistorien. Under hele den Døds-kamp, som kendetegner dets Historie, og især Aarene under Verdenskrigen, er Armenierne blevne myrdede og massakrerede og revne fra hinanden, og dog har Folket gennem det hele bevaret sit Sprog, sin Religion og sit Haab. Armenierne har levet som Folk gennem Aarhundreder og har haft en meget egenartet Kultur. Store Videnskabsmænd og Digtere har de fostret. Nu er der skabt Mulighed for, at de kan faa deres eget Hjem.

Der er mange Nationer i Folkenes Forbund, som ved, hvad det vil sige i mange Aar at have været uden Levemuligheder, og som har maattet lide meget for at opnaa det. Saadanne Nationer maa være de første til at hjælpe Armenierne frem til det Grundlag,

paa hvilket de kan fortsætte deres Eksistens som Folk. Alle de store Lande har gennemgaaet Lidelser og Trængsler; maa de ikke ønske at hjælpe denne Nation til i det mindste at finde et Sted, hvor de kan leve deres eget individuelle Liv?

Maaske vil det være meget vanskeligt at føre saadan noget ud i Praksis, og Finansudvalgets Beslutning om, at denne Plan, hvad det rent økonomiske angaar er umulig at udføre, maa respekteres. Men det er af vital Betydning, at Folkeforbundet udtrykker sit Ønske om at hjælpe i denne Sag; hvis det derfor var muligt for Udvalget at henstille, at Raadet vil give Udtryk for sit Ønske om at hjælpe Armenierne under en praktisk Form, saaledes som Dr. Nansen har foreslaaet, vil det ikke koste meget, og det vil angive Retningslinierne for dem, som ønsker at hjælpe Armenierne.

Til Slut vil jeg illustrere, hvad jeg har sagt, med et Billede fra min personlige Erfaring. Da jeg i Gaar spaserede langs Søen, betragtede jeg de Vandstrømme, som fra Kilderne styrtede ned i Rhone. De deltes i en Mængde tydelig adskilte Smaabække, der lidt efter lidt samlede sig til en Flod, der fredelig gled ned mod Søen. Det armeniske Folk kan sammenlignes med en af disse Bække: naar det engang er blandet sammen med andre Nationers dybere Strømme, vil det være i Stand til at vandre i Fred frem mod sit Bestemmelsessted.“

Tak.

Det er med stor Taknemlighed mod vore Medarbejdere og andre Venner af vor Sag, vi nu er i Stand til at bringe den meget glædelige Meddelelse, at Armenierdagen ialt indbragte

Kr. 19.123,47,

kun en lille Smule under i Fjor, hvor der indkom Kr. 19.793,19 (heri var dog indbefattet en Enkeltmandsgave paa Kr. 4.000).

Vi vidste, det ikke vilde blive let i Aar for vore Medarbejdere at opnaa et ligesaa smukt Resultat som i Fjor; derfor prøvede vi ogsaa paa at lette dem Arbejdet, dels ved at sørge for, at der kort før Armenierdagen kom et stærkt kaldende Opraab af Karen Jeppe, dels ved at tilstille dem nogle Eksemplarer af Henni Forchhammers Pjece om hendes Besøg hos Karen Jeppe; men vi vidste ogsaa, at det alene ikke bragte Sejren hjem; uden et ihærdigt, maalbevidst Arbejde vilde det ikke lykkes.

Forskellige af vore Medarbejdere har naturligvis beklaget sig lidt over, hvor vanskeligt det var at faa Pengene ind i Aar. „Det er umuligt at samle Penge ind i Sønderjylland for Tiden“, skriver en Præst dernede fra (i Betragtning af Forholdene har nogle af vore sønderjydske Medarbejdere virkelig opnaaet gode Resultater), og ovre fra Vestkysten har det daarlige Fiskeri og Oktoberstormens Ofre — 18 fra Esbjergs Egne — haft sin store Andel i, at det har været vanskeligt at indsamle til nødlidende Mennesker i det fjerne. Der var saa mange nærved, somogsaa led Nød.

Men trods alle Vanskeligheder og Hindringer og trods det, den hjemlige Nødssituation er trang nok, er det altsaa lykkedes vore trofaste Medarbejdere igen i Aar at indsamle en saa smuk Sum, at vi har faaet Midler til i fuldt Omfang at fortsætte vort Barmhjertighedsarbejde overfor det armeniske Martyrfolk. Vi vil derfor gerne med disse Ord rette en hjertevarm Tak til alle Givere og Medarbejdere, som gjorde, hvad de kunde for at hjælpe os til det smukke Resultat af Armenierdagen.

En modig, fransk Røst.

Vi bringer nedenfor en Tale, som den fransk-reformerte Præst og Missionsformand, M. Jean Bianquis, holdt ved den *Golden-rule-Middag*, der afholdtes i Genève den 4. September, og hvori 400 Mennesker — af Skandinaver den svenske Erkebiskop Söderblom — deltog. Middagen bestod af den traditionelle armeniske „Pilaf“, Kakao, Brød, Æblegrød og Vand. Et armenisk Drengekor underholdt Gæsterne med Korsang.

Mine Damer og Herrer!

Maa det være mig tilladt, som Borger i den franske Republik, at løfte mit Glas for de to indbyrdes Venner, de to Republikker: Det svejtsiske Forbund og Amerikas Forenede Stater, og bringe dem en bevæget, en beundrende og en taknemlig Hilsen.

Svejts har ingen direkte Interesse haft i den nære Orient. Det drømte aldrig om at sende sine Soldater dertil eller om at overskygge en Del af dets udstrakte Jord med sit Hjemlands Flag. *Svejts* havde ikke andet Ansvar overfor disse ulykkelige Folkeslag end den gode Samaritans overfor Lignelsens ukendte Mand, der var faldet mellem Røvere. Men dette Ansvar har *Svejts* ædelmodigt paataget sig. Det er umuligt ikke her at nævne Navnet paa den store Genfer, Leopold Favre, han for hvem det armeniske Folks Taknemmelighed utvivlsomt vil rejse et Søster-Monument til det, den vil bygge for Dr. Lepsius, den Dag det vil lykkes Armenierne at grunde deres nationale Hjemsted. I Morgen vil vi oppe i *Begnins**) faa en Del at se af det, *Svejtserne* udretter for Armenien. Jeg selv har for nylig i *Ghazir* truffet den unge *Svejtser*, som netop var ankommet til Syrien for at overtage Ledelsen af et *Blindeasyl*; ved hans Side stod hans Forlovede — nu hans Hustru — ligeledes *Svejtser*. Og vore Hjerter rørtes dybt ved Synet af disse 90 blinde, unge Armeniere, Dreng og Piger, ulykkelige Ofre for Forfølgelserne og for Nød af enhver Art, og over den skønne Koncert, de gav for os. Jeg saa ogsaa i *Aleppo* min gamle Ven, Dr. Adrian Monnier fra *Chaux-de-*

Fonds, og jeg beundrede *Bethesda-Hospitalet*, som han har skabt for Armenierne, og hvor han fra første Færd har vist sig som en Mester baade som Organisator og som Kirurg. Men hvorledes opregne alt, hvad den svejtsiske Velgørenhed udretter i den nære Orient saavel ved sine Penge midler som ved sine personlige Kræfter, naar selve Mr. *Krafft-Bonnard* i Gaar af Frøken *Jeppe* er blevet oplyst om, at han er utilstrækkelig underrettet, idet han ikke vidste, at der ved *Eufrats* Bred ligger en armenisk Landsby, opretholdt ved svejtsisk Godgørenhed? — Altsaa: Ære, Ære og taknemmelig Hyldest til *Svejts*!

Amerikas *Stilling* er ikke ganske den samme. Vi er ikke faa, som endnu den Dag i Dag beklager, at De Forenede Staters mægtige Republik ikke modtog det Mandat over Armenien, som de Allierede straks efter Krigen enstemmigt tildelte det. Det synes os, at Frygten for de amerikanske Kanoner for Tyrkerne havde kunnet blive Begyndelsen til det Gode. Men det maa erkendes, at Vanskelighederne ved en nyttig Udøven af dette Mandat var umaa delige og muligvis uoverstigelige.

I hvert Tilfælde: Amerika har rigeligt taget Oprejsning paa det filantropiske Omraade; der har dets Anstrengelser været hævet over enhver Ros. Næppe noget skønnere er blevet skabt i Verden siden Krigen end *Near East Relief's* Arbejde (med mindre det skulde være Frelsens Hærs Arbejde i Paris for Opførelsen af „Folkets Palads“ og „Kvindernes Palads“). Jeg har i Syrien besøgt de to Børnehjem i *Antelysias* og i *Ghazir*, i Nærheden af *Beyrut*, og de to Børnehjem „*Bird-Nest*“ og „*Hill-Top*“ i *Sidon*, og i Pa-

*) Den svejtsiske Landsby, der rummer et armenisk Børnehjem med Skole.

læstina Børnehjemmet i Nazaret. Jeg røstes til Bunden af min Sjæl — ikke blot ved Synet af disse Hundreder, disse Tusinder af Børn, hvoraf især de mindste, de i „Bird-Nest“, var blevet revet fra Døden, plejede og omsorgsfuldt forberedt til Livet, og alt dette Ansigt til Ansigt med Verdens skønneste Horisonter. Men ligesaa meget bevægedes jeg ved Synet af disse unge armeniske Mænd og Kvinder, som glade opsætter selv at danne deres personlige Hjem og vier deres Livs bedste Aar til legemligt, sjæleligt og aandeligt at opdrage disse uskyldige Ofre for Krigen, Forfølgelserne og Myrderierne. Hvor mange Gange har jeg ikke paa vore franske Kirkers Vegne været misundelig over disse Opofrelser! — Altsaa: Ære, Ære og taknemmelig Hyldest til Amerika!

Og *Frankrig*, særlig det protestantiske Frankrig — hvad har det gjort for den nære Orient? Hvad har det gjort for Armenien?

Jeg maa tilstaa, og tilstaa det med Skamfølelse, at hidtil er det kun meget lidt. Dette har forskellige Grunde. Vi franske Protestanter er meget faa af Antal; vi er overlæsset af andre Byrder til andre Opgaver, særlig paa Missionsmarken; Krigen, som har gjort os fattige paa Pengemidler og endnu mere paa Mennesker, har bragt os nye Byrder. Og endelig forringer vor økonomiske Stilling, vor lave Møntfod, ganske særligt Værdien af vore Ofre.

Alligevel — noget har vi gjort. Allerede længe inden Krigen havde vi i Paris en fil-armenisk Komité*), hvis Sjæl var Madame Jean Meyer, nu har hun — højt til Aars og svækket af Helbred — overgivet Sekretærarbejdet til Mr. Brunna-rius, som er her til Stede og som bedre end jeg kan fortælle Dem om dens Arbejde, der dels bestaar af materiel Hjælp til de nødlidende armeniske Flygtninge, dels i Propaganda (især indenfor Frankrigs profestantiske Menigheder), dels i aandelig Paavirkning til Styrkelse for de protestantiske Flygt-

ninge. Dette Arbejde, som hidtil har været altfor beskedent, er i stadig Udvikling, og jeg for min Del vil ønske, at det maa opnaa et langt større Omfang.

Som Følge af Krigen er der fornylig i Strassbourg bleven stiftet et „Kristeligt Arbejde i Orienten“. hvis dygtige og opofrende Leder, Pastor Berren, ligeledes er her til Stede, og jeg har allerede nævnt Bethesda-Hospitalet i Aleppo, som er denne Forenings særlige Værk. Ogsaa dette fortjener at være meget bedre kendt og langt kraftigere støttet.

Jeg mener, at der skal iværksættes en Propaganda, og intet kan bedre hjælpe os deri i vore franske Kirkesamfund end Princippet *Den gyldne Regel* og deres Søndag. Sikkert vil vore to ovennævnte Kaldsfæller bringe med herfra en ny Kraft og en ny Opmuntring, som vi vil stræbe at lade gaa videre.

Thi vi Franskmænd har ganske særlige Forpligtelser overfor det armeniske Folk.

Straks efter Krigen overtog vor Regering Mandatet ikke blot over Syrien men ogsaa over Kilikien, og dette Mandat indsatte vort Land som Forsvarer for over en Million Armeniere, bosatte i Tarsus, Adana, Aintab, Kharput, Mersin o. s. v. Under Tyrkernes Trykmaatte vi — ulykkeligvis! — rømme Kilikien. For at blive der havde vi maattet behøve den Broderhjælp fra Amerika, som var os nægtet, samt stærke Militærkræfter, som vort efter 4 Aars ubarmhertig Krig udmattede Land ikke længere kunde præstere. Men ved dette for vore Hjerter saa grusomme Tilbagetog overlod vi disse Armeniere til deres Arvefjender, og af disse Ulykkelige blev et stort Antal, ja uden Tvivl Broderparten, nedsablet, medens det lykkedes betydelige Mængder at søge Tilflugt i Syrien under Beskyttelse af vore Vaaben og vore Bannere. Der er den Dag i Dag ca. 130,000

Armeniere i Syrien under fransk Mandat, og af disse lever ca. 50.000 under kritiske Forhold og ca. 20.000 sammenstuede i elendige Baraklejlere foran Beyrut og Aleppo, som Bytte for en ubeskrivelig Nød.

Overfor denne Situation er vort Lands offentlige Mening begyndt at bevæges, saa meget mere som der ogsaa i Frankrig — især ved Marseille og Lyon — findes elendige Lejre af armeniske Flygtninge. Regeringen beskæftiger sig dermed, og vi er bestemte paa at støtte den i dens Søgen efter de bedste Udveje. Men Spørgsmaalet er altfor indviklet til at Udvej kan angives ved et Møde som dette. Det er tilstrækkelig at vide, at den grufulde Nød ikke vil blive tabt af Syne.

Vi sidder her ved „Den gyldne Regel“s Maaltid. „Gør mod andre, hvad I vil at andre skal gøre mod Jer.“ Vi franske Protestanter kan godt modificere Ordene en Smule. Gennem tre Aarhundreder, det sekstende, syttende og attende, har vore Forfædre, Huguenotterne, i nogen Grad haft Armeniernes Skæbne — saaledes som den har formet sig i Gaar, i Dag, og som den maake desværre vil forme sig i Morgen. Forfulgte, myrdede i deres Fædreland, søgte de i hundredtusindvis Tilflugt i alle gæstfri Lande i Øst- og Nord-europa, i Nordamerika og i Sydafrika. Nuvel! hvad Menneskene saa ædelmodigt har gjort mod vore Forfædre, har vi i Dag den Pligt at gøre mod andre — Armeniere eller Assyrer. Om mine Trosfæller maatte forstaa det!

Og da de aldrig vil blive talrige i Frankrig, er det mod det franske *Folk* i dets Helhed — det, som ofte er daarligt underrettet men altid ædelmodigt — vi maa vende os. For et menneskekærligt Værk, opfattet og udført uden Sneverhed, henvender man sig aldrig forgæves til Frankrigs Hjerter.

Jean Bianquis.

*) Ikke at forveksle med den fransk-armeniske, politiske Komité *Pro-Armenia*.

Hos Hadjim Pascha.

Af Henni Forchhammer.

En smuk, meget varm Majdag tog vi ud til de armeniske Landsbyer. Vi var 8 Mennesker og en Mængde Gods, der læssedes paa to Biler; og saa gik det i susende Fart ud i Stepperne. De første 3 Timer er Vejen ikke allerværst, man er ved at anlægge en Automobilvej, og der, hvor den skal ende — ved Meskin ved Eufkrat, er der Udsigt til, at Franskmændene vil anlægge en Færge til Overfart ogsaa for Autoer. Dette vil spare et langt Stykke meget daarlig Vej ud til Landsbyerne, der alle ligger hinsides Eufkrat. Som det er tager Turen 8—9 Timer med Bil — med Karavane 5 Dage. I det Hele har Bilerne en overordentlig Betydning for disse vidtstrakte, tyndt befolkede Egne, hvor det sikkert ikke i en uoverskuelig Fremtid vil kunne lønne sig at anlægge Jernbaner.

Fra Meskin følger man den meste Tid den brede Eufkratslette — i det fjerne paa begge Sider begrænset af Bjerge; nede ved Floden er der grønt og frodigt, meget tiltrækkende for Beduinerne Hjorder, som græsser her i uhyre Mængder; vi mødte Tusinder af Kameler med deres Hyrder uhyre Flokke af fedthalede Faar eller sorte, silkeglinsende Geder med lange Øren eller fantastisk belæssede Æsler. Bilen kunde ofte kun med Møje bane sig Vej mellem alle disse Dyr uden at køre nogen af dem over. Vi passerede bl. a. en Beduinstamme paa Flytning; Kamelerne var svært belæssede, nogle med baadlignende Opbygninger — Kvinde-sadlen eller Brudesadlen som det kaldes — særlig til Transport af Kvinder og Børn — der var alle Slags Farver og mærkelige Skikkelser tilhyllede og ofte bevæbnede.

Hist og her saas de franske hvide Militærtelte, de indhegner nu paa en Maade Stammens Omraade

og begrænser Beduinerne Bevægelse til Betyggelse for den bosiddende Del af Befolkningen.

Den Vej, vi kører, er en urgammel Færdselsvej ned gennem Mesopotamien og Syrien. Ad denne Vej er de Deporterede drevet afsted fra de nærliggende tyrkiske Egne, den har set Rædsler, vi ikke kan forestille os. Engang en af Karen Jeppes armeniske Dreng fra Optagelseshjemmet kom ad denne Vej, genkendte han ved Meskin det Sted, hvor hans Mor var blevet myrdet, han blev saa underlig tilmode, at han tumlede af Bilen, men han kom heldigvis godt fra det.

Og Eufkrat! Hvad har den ikke ført med sig af Ofre, mange styrtedes i den af deres Bøddler, mange Kvinder søgte her selv Døden for at undgaa Skændsel. Jenny Jensen fortalte, at hun efter alt, hvad hun havde været Vidne til, kun med den største Overvindelse kunde drikke af Eufkrats Vand, der er det eneste Drikkevand her paa Egnen.

Ved Aftentid blev vi sat over Eufkrat over til det ældgamle Rakka. Eufkrat er herlig, bred og rivende, de franske Soldater, der ror Færgen — i bar Skjorte og Fez — maa slide haardt for at faa os over med Bil og det hele paa tværs af den vældige Strøm. Det er den franske Militærfærge, der fører os over. Paa Grund af Karen Jeppes Stilling som Folkeforbundskommissær bliver den altid stillet til hendes Raadighed.

En Times Kørsel efter Overfarten over Eufkrat, og vi naar Tel Armen og det »hvide Hus«, hvor vi tilbragte tre meget interessante Dage. Vi besaa Landsbyerne, saa Mændenes og Drengenes Arbejde udendørs, Kvindernes indendørs, glædede os over Børnernes friske blomstrende Udseende — hvilken Forskel fra Flygtningelejrene! Adskillige nye smaa

Armeniere har allerede set Dagens Lys herude i Landsbyerne, endnu har de ikke fast Præst herude, men af og til kommer en Biskop ud og holder Gudstjeneste i sit pragtfulde Ornat, forretter Barsedaab o. s. v. Børn i Alderen mellem 8 og 13 Aar ser man omtrent ikke, hverken her eller i Lejrene, de fleste af dem har ikke kunnet overleve Deportationernes Anstrengelser, Sult og Nød.

En Eftermiddag aflagde vi Besøg hos Hadjim Pacha, en Times Køretur længere inde i Steppen. Hadjim er ved at bygge sig Hus der i Nærheden, men det er heldigvis ikke færdigt endnu, saa vi blev modtaget i hans Telt. Det er et uhyre langt sort Gadehaars-telt, lukket mod Solsiden, men helt aabent til den anden Side.

Her var en Mængde Arabere forsamlede, Hadjim er en Slags Fredsdommer i sin Stamme, saa en Del var sikkert kommet i Anledning af en eller anden Uenighed.

Da vi kom, stod de alle op, Hadjim gik os i Møde med fornem Værdighed, hilste ærbødigt paa Karen Jeppe, kyssede Misak, et Tegn paa, at han betragter ham som jævnbyrdig Høvding. Hadjims Søn, en smuk ti Aars Knægt, er en udpræget lille Kronprins, han kysses paa Haanden ligesom Faderen og sidder paa Hynden ved Siden af de fornemste. Han har Pandehaar og tre sorte Fletninger ved hver Side af Ansigtet; ligesom Faderen har han hvidt Silkehovedklæde med sort Gedehaarsgrime. Hadjim selv er meget mørk i Huden med kroget Næse og et skarpt Blik, men ogsaa med et lunt Glimt i Øjet. Han er en klog Mand og nyder megen Agtelse, tidligere stærkt blandet med Frygt; han havde nærmest Ry som en af de største Røverhøvdinge paa de Kanter, men i de sidste Aar er han slaaet helt om og regnes nu for en af de bedste Bevarere af Freden.

Da vi kom, blev der lagt Tæpper frem med mange Puder og Hynder paa, hvor vi anbragte os, mens alle de menige Arabere sad

paa Hug i en Halvkreds vendt mod det firkantede Ildsted midt i Teltet. Her var ophobet en Masse Gødning, det almindelige Brændsel i disse Egne, der laa og ulmede og opvarmede store Metalkander. Da vi kom, blev den fjernet med store Skovle og flyttet til en fjernere Del af Teltet, hvor saa Forfriskningerne tilberedtes, de smukt formede Metalkander bragtes i Kog, Kaffen stødtes, saa det rungede, med lange Knipler i en stor, smuk Træmorter. Vi sad mest stille, og alle de henved 100 Beduiner var lydløse i deres Høvdings Telt, kun af og til veksledes nogle Bemærkninger paa dansk-armenisk-arabisk og tilbage igen.

Først blev der budt Te med Mynte i, i Glas, og saa kom Pachaens »Kaffedje« og skænkede den bitre Kaffe i smaa Kopper; der bliver altid budt 3 Gange i Træk.

Pludselig lyder Susen af en Auto, og alt Folket rejser sig. Det er Hadjims Fætter Mudjim Pascha, der kommer paa Besøg. Jeg vilde ønske han og hans Følge var kommet paa Kamel i Stedet for i Bil, men det kunde man jo ikke vente, der skulde tages Hensyn til; man kysses eller kysser paa Haanden alt efter Graden af Fornemhed. Mudjim indtager Hæderspladsen paa Silkehyndet, og den stilfærdige Samtale tages op igen med lange Pauser.

Saa rejser en Mand med hvid Turban sig, gaar om bag Teltet og kalder til Bøn. Han er en Slags »Huskapellan« hos Hadjim og tilige Lærer for Sønnen, som ialfald skal lære at læse og skrive, det har Faren aldrig lært uden at dette lader til at formindske hans Anseelse. Da Præsten kommer ind igen, følger en halv Snes Mand ham hen i et Hjørne af Teltet, breder deres Burnusser ud som Bedetæppe og hengiver sig længe i Bønnen, dels staaende, dels nedkastede med Panden mod Jorden, mens alle de andre synes ganske uanfægtede og udeltagende.

Næste Dag havde Karen Jeppe Besøg af nogle franske Officerer, med hvem hun førte indgaaende Forhandlinger om videregaaende Kolonisationsplaner, og om Eftermiddagen gengældte begge Beduinerhøvdingerne vort Besøg.

H e n n i F o r c h h a m m e r .

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

November 1926.

A. Gaver.

Ved Spr. N. C. Hansen, Bodilsker, Neksø: Gave fra en unævnt paa Balke 2. Ved Fru M. Petersen, Villa »Marie«, Hillerød: a) Frk. Larsen 5, b) eget Bidrag 10, ialt 15. Ved Pastor Troensegaard-Hansen, Graasten: Indsamling i Graasten Slotskirke 10. Ved Pastor Clausen, Grindsted: Bogsalg 25. Ved Frk. Anna Johansen, Jelling Skole: a) Konsulent Westergaard 5, b) Bogsalg ved Fru Pastorinde Larsen 25, ialt 30. Ved Fru Agathe Brandt, Halsted Skole: Mærkesalg, Bogsalg og Gaver 18,75. Ved E. Bavnhøj, Hassing: Pjecesalg 25. Ved Forstanderinde Karen Johansen, Friskolcn, Holstebro: Indsamlet i Holstebro incl. Pjecesalg 513. Ved Højskoleforstander Ulfe Grosen, Vallekilde, 80. Ester Bechmann, Skara, 5,30. Pens. Lærer M. Olsen, Kong Georgsvej 33, Kbhvn., 15. Ved Fru Agathe Brandt, Halsted Skole, Aunede: Mærkesalg og Gaver 10. Ved A. Jensen, Vamdrup: Fra K. F. U. M. og K.s Konfirmandfest i Vamdrup 18. Ved Sognepræst K. Bjerre, Skydebjerg: Indsamling 235. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle: a) Part af Høstoffer i Vor Frelsers Kirke i Vejle 100, b) Diverse Gaver 70, ialt 170. Ved Forstanderinde Frk. Hjortshøj, Nakkebølle Sanatorium, 44. Ved Lærer Verner Nielsen, Søborg, Pjecesalg 25. Ved C. Ernst Bauer, Esbjerg, Indsamling 50. Ved Lærer Fr. Damsager, Tvede Skole, Indtægt ved Foredrag og Pjecesalg 27. Ved Højjægermesterinde Anna Sporon-Fiedler, Nordskov pr. Ringe: a) Kirkeindsamling 113,80, b) Pjecesalg 16,50, c) Gaver 20, ialt 150,30. Ved Murer Edv. Holm, Allinge: Indsamlet 126,50. Ved Jensenius Jespersen, Østermarie: Niels Jespersen 20, Anton Andersen 25, L. H. Sode 10, Unævnt 5, H. Jensen 3, tilsammen 63. Ved Lærer H. Sørensen, Hoptrup, Gave og Pjecesalg 35. Ved Th. Knudsen, Ryslinge, Købmand Laurits Hansens Hustru, Ørbæk, 25. Ved Peter Jensen, Bjergsted, Jyderup, Indsamling 59. Ved Forstander Jens Kjær, Ulfborg, a) Indsamlet ved Møde 279, b) En anonym Giver 10, ialt 289. Ved Lektor H. H. Nissen, Kolding, a) Lærer Lindbæk, Strandhuse, 10, b) Landinspektør Elling, 1, c) Fru Pedel Petersen 1, d) Strandhuse-Kredsen ved Fru Lundbæk 145,50, e) Smaabidrag af Klasserne 2. G. nsp. og R. b i Almenskolen

og andre 17,50, ialt 200. Ved Propr. K. Jessen, Ullemose: Fra en Svendborger 10. Ved Frk. Henriette Jacobsen, Rindom: Fra Kvindeforeningen i Rindom, Ringkøbing, 80. Ved Frk. B. Hansen, Hjallesø, a) Mærkesalg 50, b) Pjecesalg 25, ialt 75. Frk. Marie Brasch, Nivaagaard, 20. Louise Jensen, Kirkehelsing, 2. H. Haar, Odensegade 5, 5. Ellen Bie, Boulevarden 19, Aalborg, 7,50. Ved Fru Thora Hansen, Nyk. Sj., a) Pjecesalg 25, b) Gave 5, ialt 30. Ved Lærer J. C. Nedergaard, Engesvang: a) Pjecesalg 25, b) Gave 8, ialt 33. Ved Fru Agathe Brandt, Halsted Skole, Aunede, Mærkesalg 2. Ved Pastor Bartholdy Møller, Ejby, Lille Skensved, Pjecesalg, 16. Ved Fru Overlærer Signe Tørsleff, Haderslev, Pjecesalg 26. Ved Fru Henriette Jessen, Vamdrup: Indsamlet 44,50. Ved K. Poulsen, Lindehuset, Ryslinge, a) Indsamlet 130, b) Pjecesalg 5, ialt 135. Ved Fru Meta Albretsen, »Hytten«, Ringe, a) Pjecesalg 25, b) Mærkesalg 30, c) Fru Mandal, Esbjerg, 5, d) Fru Risom, Svendborg, 10, e) Eget Bidrag 30, ialt 100. Ved Fru I. Nyholm, Ballerup: Under Mærke H. J. 10. Ved Fru E. Broch, Kbhvn.: Fra Pastor Lyngh-Larsen, Helsing, 14. Ved Frk. H. Forchhammer, Kbhvn., a) Pjecesalg 5, b) Fru Ellen Eppenstein, Jena, 7, c) Frk. Pauline Jensen, Svendborg, 2, ialt 14. Fru Thora Kofoed, Vikingehøj, Vedbæk, 25. Ved cand. polit. Frk. M. Lindhardt, København, a) Revisor Poul Møller og Hustru, Hellerup, 20, b) Ved Spr. B. Lindhardt, Ourø: Pjecesalg etc. 31,50, ialt 51,50. Kollekt ved Karen Jappes Møde i Borups Højskole den 15. Nov. 896,45. Pjecesalg sammesteds 108,56. Ved Frk. Anne Bruun, Svinget 22, Kbhvn., 10. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Indk. ved Armenierdagen i Aarhus, a) Salg af Bøger, Hefter og Kort 53, b) Entre, Bortlodning etc. 428,98, c) Gave indsamlet ved Fru Julie Højmark, Hasselager, 39,75, d) Gave under Mærke K. M. ved Pastor Sølling 300, ialt 821,73. H. Jensen, Skjaldmøsegaard, Viksø, 10. Ved Lærer K. K. Rasmussen, Auning: »Grundtvigsk Konvent for Randers og Omegn« 50. Ved Stiftsprovst Barsøe, Aalborg, Pjecesalg 6. C. B. Valeur 100. Ved Valdemar Bendixen, Humble, Indsamling 200. Heftesalg ved P. Christensen, Læssøesgade 4, Kbhvn., 12,50. Ved Fru Clausen Bagge, Ringkøbing: Fra en anonym Giver 20. Ved Spr. N. O. Westle, Skævinge: Indsamlet i Skævinge-Gørløse 90. Ved Pastor Lomholt, Aalborg: Fra Frk. Farre 5. Ved Pastor Hansen, Rind, Herning, 16. Ved Adjunkt H. Granzow og Fru Apoteker Davidsen, Silkeborg, a) Kirkeindsamling 204,16, b) Pjecesalg 75, c) Avisindsamling 127, d) Mærkesalg 400, e) Indsamlet privat og ved Frk. Forchhammers Møde 79,90, tilsammen 886,06 ÷ Rejseudgifter 25, ialt 861,06. Ved Frk. Timmy Holm, Rønne, Pjecesalg 25. Ved Fru M. Hansen, Kirkevej, Tarm, 23. Ved Spr. I. Herskind, Baarse pr. Præstø: Fra Baarse-Beldringe Sogne 32. Ved Spr. Jørgensen, Farup, Ribe, Pjecesalg 4. Ved Fru Emilie Rosenvinge, Odense, a) Kollekt ved Karen Jappes Møde 566,96,

b) Kredsens Aarskontingent 100, ialt 666,96. Ved Fru Pastorinde Larsen, København, Helligaands Sogns Søndagsskole 7. Ved Frk. Karen Jeppe: Under Mærke F. G. H. 500. Ved Lærer A. A. Andersen, Asaa: Fra en Dame i Amerika 6 Dollars = 22,26. Ved Spr. Madsen, Vejerslev, Vils, a) Pjecesalg ved Fru Olga Madsen 25, b) Kollekt i Vejerslev og Blidstrup Kirker 34,10, ialt 59,10. Ved Pastor Markvorsen, Karby 242. Frk. Kure, Upsalagade 24, Kbhvn., 20. Ved Fru Paula Giørtz, Kbhvn., Overskud af Entreindtægten ved Karen Jeppes Møde i Borups Højskole 170,94. Ved Frk. I. M. Sick: Fra Skelskør Foredragsforening ved Dyrslæge William Petersen 210. Ved Fru Esther Broch, a) Fru L. Nyholm, Livjærgade 45, 5, b) Fru G. I., ialt 6. J. K. Andersen, Kronprinsensvej 16, Kbhvn., 5. Under Mærke „—t—k—Skara“ 100. Marie Egede, Tranebjerg, Samsø, 7,65. Ved Frk. I. Tychsen, Kbhvn. Ø.: Indsamlet ved Frokostbordet blandt Holsteinsgades Skoles Lærere 20. Elna Rasmussen, Sæbehuset, Kjellerup, 10. Ved Frk. Henriette Tollerup, Frederiksværk, Pjecesalg 25. Ved Frk. Johanne Fløe, Taars nye Skole, Taars, Pjecesalg 25. Ved Frk. K. Laursen, Hadsten: Fra Armenierkredsen i Hadsten 74. Ved samme: Fra Pastor H. I. Vedde, Voldum pr. Randers, 50. Fru Sørensen, Ny Toldbodgade 27, Kbhvn., 5. Under Mærke „En gammel Præstekone“ 50. Ved Lærer M. Kristensen, Stationsskolen Ulfborg: Del af Kollekt i Ulfborg og Ulfkær Kirker 21. H. C., Ringkøbing, 10. Fru M. Boysen, Lille Missionsforening, Aabenraa, 50. Ved Fru Bobjærg, Frederikssund, 100,25. Ved Frk. Signe Veel Jeppe, Lyngby. a) Bidrag fra Lyngbykredsen 393, b) Netto-Overskud ved Karen Jeppes Møde i Lyngby 96, c) Pjecesalg og Kortsalg 35, ialt 524. Ved Fru Anna Jensen, „Fredbo“, Skjævinge, 10. Sygeplejerske Fru Kristiane Petersen, Jagtvej 229, Kbhvn., Mærkesalg 10. Ved Fru Forstanderinde Ingeborg Munk, Høng, a) Pjecesalg 50, b) Kirkekollekt ved Pastor Holm 30, ialt 80. Ved Frk. H. Forchhammer, Pjecesalg 15. Ved Frk. I. M. Sich: Forfatterinden Frk. Sophie Breum, Kbhvn., 10. Kirsten M. Larsen, Mejeriet Bækgaard, Greve, 10. Ved Frk. Henni Forchhammer, a) Frk. Gamst 5, b) Et Par ekstra Timer 10, ialt 15. Under Mærke „G. O.“ 5. Ved Proprietær K. Jessen, Ullemose, V. Skerlinge, a) Fra en Borger i Svendborg, 10, b) Fra cand. pharm. Schaltz: Til Minde om afdøde Fru Ellen Jessen, 20, ialt 30. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle: Indsamlede Bidrag 81, Skomager D. Petersen, Hesselager, 5.

Ialt Kr. 9409,81.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Solgte Haandarbejder ved Armenierdagen i Aarhus, 1439,18. Basarfonden 57. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Solgte Haandarbejder 1.-15. November 1926: a) Forstander Jens Kjær, Staby, 515,15, b) Frk. Marie Bloch, Skelskør, 11,50, c) Fru Agathe Brandt, Halsted Skole, 518,45,

d) Fru Thora Raaschou, Ringsted, 198,75, e) Adjunkt Granzow, Silkeborg, 448,50, f) Fru Ida Dambæk, Præstø, 25, ialt 1717,35. Ved Frk. M. Glæsel, Fredensborg, 12. Ved „Danske Kvinders Velfærd“ 125.

Ialt Kr. 3350,53.

C. Solgte Postkort.

Kortsalg ved Karen Jeppes Møde i Borups Højskole 55,30. Kortsalg ved Frk. H. Forchhammer 20. Ved Frk. H. Forchhammer: Postkortsalg ved Skomagern. Nielsen, Toldbodvej 34, Kbhvn., 10.

Ialt Kr. 85,30.

December 1926.

A. Gaver.

Ved Pastor Emil Larsen, Holstebro: a) A. J. 15, b) M. 10, c) L. 10, d) A. K. 2. e) Fru Hansen 2, f) Frk. Gade 5, g) Mærkesalg 12, h) Pjecesalg 7, ialt 63. Frk. Farsbøll, Kbhvn. Ø., 10. Fru I. Schleiss, Strandvejen, København., 25. Ved Spr. Gram Nyegaard, Laurbjerg, Pjecesalg 25. Ved Frk. Th. Raaschou, Ringsted: Indsamlede Bidrag 36,25. Ved Pastor Jessen, Dalby-neder: Indsamlet i Dalby-neder og Dalby-over Kirker 50. Gaardejer Chr. Pedersen, Thise, 25. Ved Lærer Fr. Damsager, Tvede Skole: Indk. ved Entre og Pjecesalg 22. Ved Fru Ellen Høyer, Villa „Hytten“, Mølholm, Vejle, a) Pjecesalg 25, b) Mærke- og Kortsalg 75, ialt 100. Ved Pastor T. Winther, Korsør, a) Offerdag i Korsør Kirke 177, b) Pjecesalg 25, ialt 202. Førstelærer Jørgensen, Vrigsted, 5. Ved Fru

Louise Madsen, Viborg: Indsamling i Viborg 1875 + Efterslæt 269. Ved A. Bie-feldt, København L.: Fru Nielsen 20. Ved Frk. Karen Johansen, Holstebro: Efterslæt fra Indsamlingen i Holstebro 76,50. Ved Spr. Th. Holme, Melby: Indsamling og Pjecesalg 42,86. Enke Karoline Rasmussen, Oldrup pr. Hundslund, 5. Ved Spr. K. Bjerre, Skydebjerg, a) Overskud fra Frk. Forchhammers Møde 85,44, b) Pjecesalg 50, c) Efterslæt fra Indsamling 36, ialt 171,44. Ved H. P. Juul Nyholm, Aulum: Pjece- og Mærkesalg 30. Ved Pastor Helge Rasmussen, Darum Præstegaard: Pjecesalg og Kirkeindsamling 43. O. R. Sagfører C. Swendsen, Kbhvn., 25. Ved Valdemar Bendixen, Humble: 2. Bidrag fra Indsamlingen 132. Ved Fru Professorinde Buhl, Hillerød, Pjecesalg 100. Ved Fru Thyra Kromann, Malling, a) Fra en Aftenunderholdning i Malling 200, b) Frk. Karen Petersen, Ask Mark, 10, ialt 210. Ved Lærer Jens Kjær, Staby: Fra Lærer Kristensen, Staby pr. Ulfborg, 30. Ved Sygeplejerske Frk. O. Sønderby, Sdr. Stenderup, Pjecesalg 25. Ved Fru Dommer Nielsen, Nyborg, a) Fra Nyborg grundtvigske Kirkekreds 200, b) Frk. Wahlstrøm 35, c) Dir. Jørgensen, Nyborg, 10, d) Frk. A. Johansen, Nyborg, 10, e) Pjecesalg 33, ialt 288. Ved Lærer Kirkeskov, Gjedved, Pjecesalg 25. Ved Stiftsprovst Lützhøft, Odense, a) Diverse Bidrag 196, b) Pjecesalg 25, ialt 221. Pastor emer. Tage Schrader, Kbhvn., 2. Ved J. Greve Jensen, Dalby-neder, Pjecesalg 10. L. Jakobsen, Læborg, Vejen, 100. Laura Lind, Udby Pigeheim, Nr. Aaby,

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Misak lo. Den orientalske Vending forklarede ham Tilstanden meget tydeligere end alle de lange Forklaringer. Han syntes, han saa de to Kurde-høvdinge i Skikkelse af to Hunde, der for løs paa hinanden, og Sultanen, der sad og strøg Penge ind, for han kunde jo nok forstaa, at en Del af det røvede Gods maatte gaa i hans Kasse.

Men saa blev han alvorlig, for han fik Øje for al den Jammer, der spredtes ud over Landet, og hans Tanker gik til hans eget Folk, der pintes og knustes i denne Helvedesmaskine. De kunde jo ingen Modstand gøre, og alle Hjulene gik over dem.

„Hvor er det en tung Lod at være født som Armenier her i Tyrkiet,“ sagde han endelig.

„Ja, det er det, Misak. Men lad os

nu forjage de triste Tanker, der kommer dog ikke noget ud af dem. Jeg foreslaar, at vi sætter os paa Dyrene; for nu er jeg træt af at gaa. Saa synger vi lidt, det skal nok sætte Humøret op.“

Henimod Aften naaede de Herberget; men det var saa elendigt, at de foretrak at overnatte udenfor i det fri. Misak fik nu nu travlt, der var saa meget at tage Vare, inden de alle havde faaet Mad. Der skulde slaas Rejseseng op til hende, laves Te og gøres en Mængde Opvartning; for hun var jo svag og træt og trængte til megen Hjælp.

Men da hun saa, inden hun lagde sig til at sove, sagde: „Nu skal Du have Tak for i Dag, Misak, Du har sørget godt for mig“, saa var han saa glad, som om nogen havde givet

2,35. Ved Fru Esther Broch: Fru Chr. Møller 7,65. Ved Frk. I. M. Sich: Fotografier Thyra Holt og Margrethe Madsen, Kolding, 10. Ved Malermester Ole Jensen, Rathsachsvej 1, Kbhvn., Mærkesalg 15. Lærerinde C. Mågaard, Bur, 17,50. Fru U. D. 10. Fodermester N. Andreasen, Fyrkildegård, Arden, 5. Ved Lærerinde Agnes Lauridsen, N. Nebel, 30. Ved Fru Louise Raaen, Aalborg, Mærkesalg 100. Ved Chr. Christensen, Ø. Kølsen, Løgstrup, 10. Ved Fru Funch, Videbæk, Pjecesalg og Mærkesalg 45. Ved Fru Inga Kruse, Kaghyedgaard, a) Indkommet ved en Artikel 206,25, b) Pjecesalg 9, ialt 215,25. Ved G. Himmelstrup, Aarhus, Pjecesalg 25. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus, Gave under Mærke E. B. 50. Ved Fru Dommer Nielsen, Nyborg, a) Pastor Gudmund Bruun, Hesselager, 10, b) Fru Pastorinde Ravn, Nyborg, 5, c) Pjecesalg 10, ialt 25. Fru H. Colberg, „Finnedalen“, Bornholm, 10. Ved Propr. Knud Jessen, Ullemose: Pjecesalg ved Dyr læge I. Skov, V. Skerlinge, 13,50. Ved Pastor Balslev, Kbhvn.: Fra et Medlem af Vartov Valgmenighed 10. Stationsforstander A. Schrøder, Viksø, 5. Pastorinde Meinig, Strø Præstegaard, Skævinge, 10. Fru Lærer S. Andersen, Rønne, Pjecesalg 1. Ved Frk. C. Dalsgaard, Frederikshavn, 80. Lærer S. N. Mouritsen, Lustrup Skole, Ribe, 5. Ved Sygeplejerske A. Rasmussen, Krarup, Espe, Pjecesalg 25. Ved Frk. Marie Kjær, Trustrup, Pjecesalg 3,50. Ved Fru C. Buhl, Kolding, 15. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Indsendt ved Dansk Kvindesamfunds Formand, a)

Fru Fogh, Bering, 50, b) Frk. Klemann, 2, ialt 52. Ved Frk. Marie Lindhardt: Gaardejer Kr. Andreasen, Ourø, 40.

Ialt Kr. 5101,80.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Fru Meyer Benedictsen 26,50. Ved Danske Kvinders Velfærd 200. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus, a) Fru Raaschou 58,21, b) Fru Elna Asby 260,50, c) Fru Elisa Bjerre 300, d) Frk. M. Bjerg, Elev, 50, e) Fru Lunde Andersen 327,55, f) Frk. Agathe Brandt 212, g) Frk. J. Jensen, Dybvad, 67, ialt 1275,26. Ved Frk. Henni Forchhammer 574.

Ialt Kr. 2075,76.

C. Salg af Postkort.

Ved Armenierkontoret Kr. 1,00.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Prokurist **Johs. Malmstrøm,**

Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.
Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:
Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.

Noter.

I *Bidraglisten* for Oktober stod anført: Fru Pastorinde Bjerre, Aarup: I Anledning af Vibekes Daab 10 Kr. Skulde være: Amtsfuldægtig Bjerre, Aabenraa.

K. M. A.s *Sparedag* til Fordel for Armenierne har hidtil indbragt den smukke Sum af 23.000 Kr.

* *

I *Laurbjerg* er der dannet en ny Kreds under Ledelse af Pastor *Gram Nyegaard*.

* *

I *Viborg*, hvor Fru *Louise Madsen* er vor Medarbejder, lykkedes det ved et ualmindelig energisk Arbejde og god Assistance af en Række Hjælpere at naa den smukke Sum af 2.144 Kr. Atter her har det bekræftet sig, at hvor der er et Menneske, der virkelig brænder for en Sag, er det muligt at samle ind trods trykkede Tider.

* *

Folkeforbundet har nylig fra en italiensk Dame modtaget en anonym Gave paa 1.500 Lire. Under sin sidste Samling i Genève har Raadet vedtaget, at Pengene skal overgives til Frøken Karen Jeppe til det Arbejde, hun udfører i Aleppo i Folkeforbundets Navn. En smuk Hyldest til vor Udsending.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse „Armeniervenner, København.“

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt* og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

ham en stor Gave. Det var dog dejligt at have nogen at sørge for, bare det altid var saadan!

Næste Dag var Misak en Tid bleven lidt bag efter de andre, og lige paa en Gang syntes han, der var kommen saadan en underlig Uro over Karavanen, kun Damen red ubekymret et Stykke forude. Snart opdagede han ogsaa Grunden, fra en Sidevej kom der to Hamidie-Officerer og noget længere borte en lille Trop af deres Soldater.

Officererne gav sig til ride bag efter Karavanen, og idet Misak skyndte sig at indhente den, kom han snart i Nærheden af dem.

De tog ingen Notits af ham, men fortsatte deres Samtale i det kurdiske Sprog. Misak havde lært en Del af det i Købmandens Bod, og han blev frygtelig forskrækket, da han hørte, hvad de talte om. Den ene foreslog den anden intet mindre end at bortføre hans Veninde.

„Intet er lettere end det“, sagde han. „De andre løber naturligtvis deres

Vej allesammen, ellers kan vi jo da ogsaa gøre kort Proces med dem.“

„Ja, det er rigtigt nok“, sagde den anden; „men bagefter, naar hendes Folk begynder at søge efter hende, hvad saa? Saa kan vi belave os paa at raadne op i et Fængsel, hvis vi da ikke bliver hængte med det samme.“

„Pyt! Hvem skulde faa fat paa os? Vi er vel nok Paschaens Folk. Han kan da vel nok beskytte os, ved jeg.“

„Han gør det bare ikke. Ved du ikke, at han har mange Venner blandt de fremmede, han vil være den første til at søge efter hende. Gør endelig ingen Dumheder, der er Piger nok, vi kan bortføre, uden at en Hund gør ad det.“

„Piger nok! Har de maaske hendes hvide Hud og røde Kinder? Det er ikke hver Dag, man faar fat i saadan en.“

Men den anden blev ved sit. Det lykkedes ham at faa sin Kammerat til at dreje af fra Vejen, og saaledes drog han ham bort fra det farlige Sted.

Misak var det, som om han vaag-

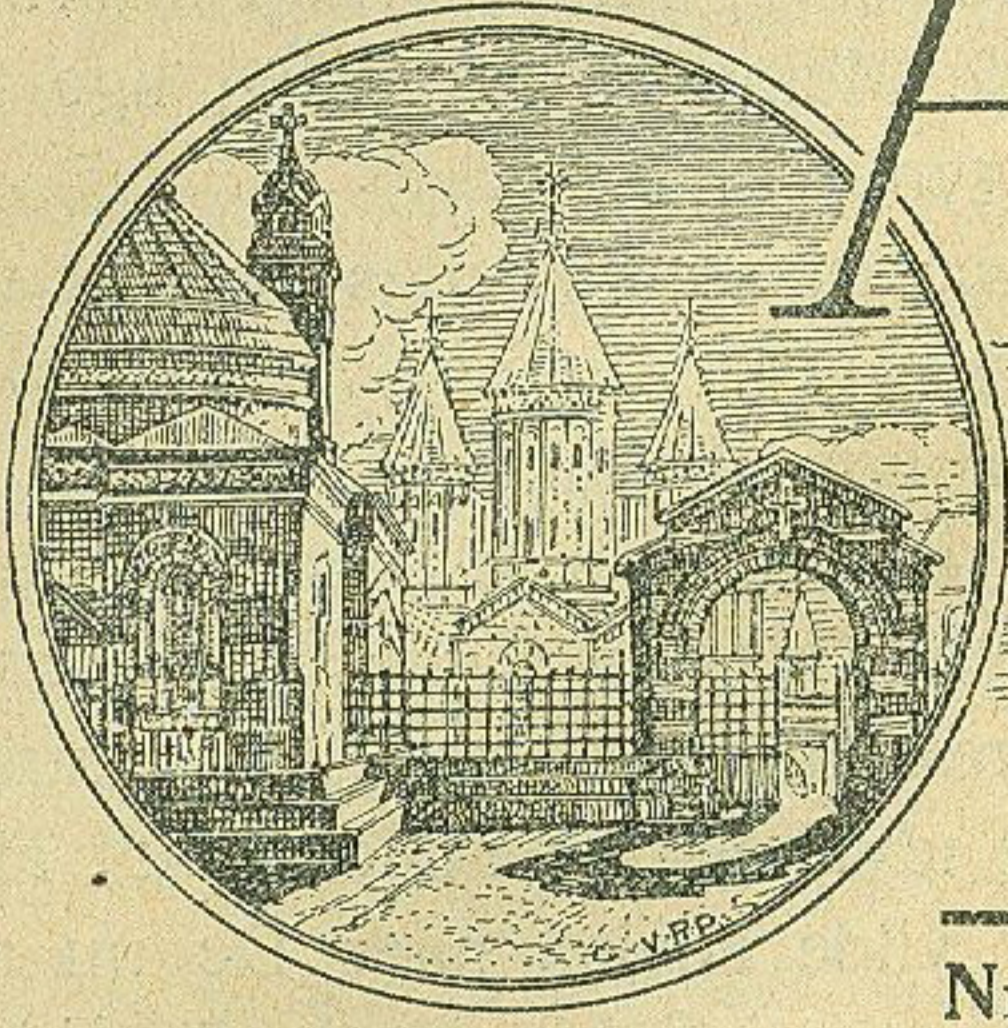
nede af et Mareridt, saadan havde Angsten knuget ham; for hvor meget han end anstrengte sin Hjerne, kunde han ikke skimte nogen Udvej til at hindre det frygtelige Anslag.

Længe holdt han sig tilbage, indtil han nogenlunde havde genvundet sin Sindslige vægt, han vilde ikke røbe for hende, i hvilken Fare hun havde svævet. Han syntes ikke, hun saa kunde ride saa tryk og glad længere, og det maatte hun dog, om Rejsen skulde gavne hende.

Den næste Dag øjnede de langt borte over Sletten Diarbekrs takkede Mure.

„Den sorte By“ kaldtes Diarbekr i Urfa; for „Stenene var sorte, Gadehundene var sorte, og Menneskene var sorte.“

(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 3-4

Marts-April 1927

7. Aarg.

Naar Gaverne ankommer —

Frk. Jenny Jensen og hendes Hjælperer med alle de gode Sager.

Aleppo, den 14. Januar 1927.

En stor Tak vilde jeg med disse Linier gerne sende hjem til alle, der betænker os med brugte Klæder. Nu strømmer det jo ligefrem ind, og ligesaa snart Gaverne ankommer, er der Huller nok, de kan fyldes i.

Naar Kasserne ankommer til Redningshjemmet, er der altid stor Jubel og Spænding. Børnene kommer strømmende til for at overvære Aabningshøjtideligheden og faa Lov til at bære op i Oplagsrummet. Saa hedder det stadig: „Aa Mojrik, den Kjole eller den Jakke kunde vist akkurat passe mig“! Mit Svar er gerne: „Der skal ogsaa være noget til de andre“.

Det er en forsvindende Del af Klæderne, der bruges her i Huset, Hovedparten fordeler jeg i Flygtningelejrene.

Et let Arbejde er det ingenlunde at finde ud af, hvad hver enkelt behøver, og hvad der passer bedst.

Til Mødrene laver jeg gerne en Pakke med Tøj baade til hende og til Poderne.

Velsignelserne regner ned over os ved saadan en Lejlighed, og mange fortæller rørende, at de

bærer os frem i Bøn hver Dag. Jeg føler mig ofte saa underlig lille. Jeg er jo kun et Mellemed. Hvis Vennerne hjemme ikke havde de aabne Hjerter, kunde jeg intet gøre. Jeg fortæller det ogsaa til Folk, og de raaber gerne i Kor: „Hils og sig Tak til alle Giverne, fordi de saa kærligt tænker paa os.“

Til Julen var der Jubel i vort Suppekøkken. Ikke alene var vi i Stand til at give gamle Klæder, men ogsaa et Stykke Bomuldstøj til en ny Kjole til hver af de 1000 Børn, vi daglig bispiser.

Hvor Øjnene straaledede de Dage før Julen. Heller ikke glemte vi at fortælle Børnene, hvorfor vi fejrer Jul, og til hvem de først og fremmest maa sende Takken for alt det gode, der sendes dem fra Danmark.

Endnu en Gang hjertelig Tak til alle, der tænker paa os.

Deres lykkelige Udsending

Jenny Jensen.

Lykkelige Børn med Julepakker fra „De danske Armeniervenner“.

25 Aar.

Den 27. Februar 1902 talte vor Forenings Formand, Forfatteren *Åage Meyer Benedictsen*, i K. F. U. M. om den armeniske Sag.

Dette Foredrag gav Stødet til Dannelsen af „De danske Armeniervenner“, idet der efter Mødet samledes en Kreds af Armenier-Interesserede: Godsejer Hage, Frøken Ingeborg M. Sick m. fl. for sammen med Hr. Meyer Benedictsen at drøfte, hvad der fra vor Side kunde gøres for at lindre Armeniernes Nød. „De danske Armeniervenner“ har altsaa fornylig i al Stilhed holdt 25 Aars Jubilæum.

Karen Bjerre.

Styrelsen har fra Aleppo modtaget Meddelelse om, at Frk. Karen Bjerres Helbred efter et Malarie- og Bronchitisangreb i Efteraaret stadig har været vekslende. Da hun bestandig var træt og sløj, lod Karen Jeppe hende indlægge til grundig Undersøgelse paa et Hospital. Dette resulterede i en Lægeerklæring, der gik ud paa, at da hendes Blod ikke havde den rigtige Sammensætning, og da der var forskelligt andet, som ikke var godt, var en Klimaforandring, inden den stærke Sommervarme indtræffer, stærkt paakrævet. Efter Samraad med Lægen er det da bestemt, at hun skal rejse hjem en Tid, da hun her har de største Muligheder for hurtigst at genvinde sin Sundhed. Selv er hun meget bedrøvet over, at dette skal være nødvendigt. I et privat Brev skriver hun, at det eneste Lyspunkt, hun for Tiden ser, er at hun ved at tage hjem *nu* har Haab om hurtigt at kunne genvinde sine Kræfter og blive rask og dygtig nok til at vende tilbage og da forhaabentlig blive Karen Jeppe til endnu bedre Hjælp end hidtil.

Da det af Karen Jeppe's Brev til Styrelsen fremgaar, at hun tror paa Frk. Bjerres Evner og Anlæg for Arbejdet derude og gerne vil have hende tilbage til Hjælp i den

Gerning, hun har givet sit Hjærte, kan vi kun ønske for Karen Bjerre, at den danske Sommers Sol og den danske Præstegaards Skød, der herhjemme vil modtage hende, vil formaa at hjælpe hende til Kræfter og Sundhed, saa hun igen kan tage sit alt for tidligt afbrudte Arbejde op.

Suppekøkkenet.

Frk. Jeppe skriver til os:

„I Suppekøkkenet bespises nu daglig 1200 Børn og Mødre, idet Pengene fra Danmark er blevet forstærkede med 250 £ (ca. 4500 Kr.) fra England. Desuden er der uddelt Masser baade af gamle Klæder og af Stoffer, og mange Ting er udbedrede. Det er et meget stort Arbejde, Jenny Jensen der har, og hun udfører det udmærket. Jeg gaar selv en Del i Flygtningelejren i denne Tid; ved den Lejlighed mærker jeg, hvordan hun faktisk finder de allerfattigste, og det er ligefrem mærkværdigt at se, hvordan disse Børn fra Suppekøkkenet blomstrer. Det er en glimrende Ernæring, de faar der, og jeg synes rigtignok, vi kan være meget glade for dette Arbejde. Meget værre er det med Forældrene. Mange Mænd er døde, fordi de ganske simpelt lidt efter lidt var blevet udslidt og udmarvede, og Mødrene ser det ikke stort bedre ud med, selv om vi, som nævnt, ogsaa har mange af dem i Suppekøkkenet.“

Bazaren.

Bazaren den 9. og 10. Marts blev ualmindelig vellykket, præget af festlig Stemning fra først til sidst og med et godt Resultat, idet der indkom ca. 8000 Kr.

Udsalgene fandt Sted i K. F. U. K.s smukke Lokaler, og til Trods for Festsalens antagelige Størrelse var den mange Gange fuld indtil Trængsel. De talrige Venner, Armeniersagen tæller baade i København og i det øvrige Land, havde været trofaste til at give Møde, og Omsætningen af de mange vidunderligt smukke Haand-

arbejder og kunstfærdigt forarbejdede Metalting gik livligt lige fra Begyndelsen.

Bazaren indledes ved, at vor Formand Hr. Åge Meyer Benedictsen, bød Velkommen:

„Jeg staar her ikke for andet end for at fortælle Dem, at De med Deres Gaver er med til at støtte det ulykkeligste Folk iblandt alle; jeg vilde ønske, naar De nu ser Dem om i Salen med alle Eventyrets Farver, at De da foruden at købe ogsaa vilde give en Tanke til det Folk derude, der ligesom staar bag det hele, det Folk, som vi jo paa en Maade er Stedfædre og Stedmødre til, fordi det har mistet sine egentlige Fædre og Mødre og nu er et stakkels splittet hjælpeløst Folk uden en eneste Lov, det kan kalde sin egen, overgivet ene og alene til menneskelig Medfølelse og menneskelig Forstaaelse af, hvad en saadan Ulykke er.

Jeg takker Dem, fordi De er komne, og beder Dem mindes, at vi er de eneste Blomster, der vokser paa disse Menneskers Veje, de eneste Kilder, der kan læske deres Tørst, de eneste, som tænder Lampen for dem; der er ingen anden Sol end den, vi med vore smaa svage Kræfter formaar at tænde for dem.

Tak da for hver Smule, De undværer; De er med Deres Gave med til at kæmpe mod den skændige Uret, der er sket. —“

Om Aftenen foreviste vor Formand en Række Lysbilleder fra Aleppo og derefter en Film, rekonstrueret efter Virkeligheden; den viste to Armenierinders Flugt fra deres Fangenskab hos Beduinerne og illustrerede paa en fortræffelig Maade de Beretninger, de fleste af „Armeniervennen“s Læsere har læst eller hørt om gennem Karen Jeppe. Gribende var Fru *Nalbandians* Oplæsning af en af hendes armeniske Fortællinger, og Pianistinden Frk. *Beate Novi* glædede Forsamlingen med sin Musik.

Ogsaa den følgende Dag var Besøget udmærket, og der blev atter solgt mange af de smukke Ting. Om Eftermiddagen gav Frk. *Henni Forchhammer* en interessant Skil-

dring fra sit Besøg hos Karen Jeppe i Syrien. — Højdepunktet naaedes imidlertid ved den store Aftenunderholdning, der var glimrende arrangeret af Fru Broch. Den store Festsal var fyldt til sidste Plads, og det var vore allerbedste kunstneriske og musikalske Kræfter, der saa velvilligt stillede sig til Raadighed for at hjælpe det armeniske Folk: Fru Grieg, Fru Birgit Engell og Komponisterne Lebel og Velden takkedes med stærkt Bifald for deres skønne Sang og Musik, Fru Astrid Ehrencron Kiddes Oplæsning og Frk. Sicks Gengivelse af et armenisk Digt drog Tankerne til det Folk i Landflygtighed, for hvis Skyld Festen var arrangeret.

De danske Armeniervenner er Frk. Sick megen Tak skyldig for det store Arbejde, hun ydede før og under Bazaren. Hendes Tro paa Sagen skyldes det i første Række, at vi ikke veg tilbage for at arrangere en stor Bazar de daarlige Tider til Trods, og hendes Arbejde skyldes det, at Resultatet kom til at svare til de dristigste Forventninger.

Den aarlige, ordentlige Generalforsamling

afholdes Fredag der 6. Maj Kl. 8 Em. i K. F. U. K., St. Kannikestræde 19, København.

Dagsorden (Lovenes § 4):

1. Formanden aflægger Beretning.
2. Regnskabet for 1926.
3. Valg af Styrelsesmedlemmer (Efter Lodtrækning afgaar Stiftsprovst H. Lützhøft og Frøken Ingeborg M. Sick).
4. Valg af Revisorer.
5. Forslag til Lovændring. — Bestyrelsen foreslaar, at andet Punktum i § 3 ændres til: „Den ordentlige Generalforsamling afholdes hvert Aar i April eller Maj Maaned“, medens tredje Punktum udgaar.

Alle Abonnenter paa „Armeniervennen“ er i denne Egenskab Medlemmer af „De danske Armeniervenner“ og har mod Forevisning af Kvitteringen for Modtagelsen af Abonnementsafgiften Adgang til og Stemmeret paa Generalforsamlingen.

Garmudsch-Bønderne og deres Skæbne.

Aleppo, den 21. Januar 1927.

Det er med stor Glæde, jeg sender de Mennesker, der med deres Gaver har bidraget til vort Kolonisationsarbejde herude, en Beretning om, hvorledes Arbejdet skrider frem i Charb-Bedros.

For helt at kunne forstaa Udviklingen maa man imidlertid se den i Sammenhæng med de andre Begivenheder, der har fundet Sted i Landet, og vi maa da gaa helt tilbage til Tiden før Verdenskrigen.

I Landsbyen Garmudsch i Nærheden af Urfa boede der i 1914 ca. 1000 armeniske Bønder med deres Familier. Alle de andre Landsbyer deromkring var beboet af Kurder eller Arabere, hvilket tydeligt nok fremgik af Byens Udseende: i Sammenligning med de muhammedanske Landsbyer var Garmudsch en hel Købstad at se til, med Gader og ordentlige Stenhuse, Butiker og Værksteder.

Garmudsch-Bønderne var kendt viden om ikke blot som dygtige Jordbrugere, men ogsaa som omrejsende Handlende, altsaa hvad vi kalder Bissekræmmere, og som Mellemandlere. Med deres Æsler drog de vidt om i Landet og udvekslede deres Haveprodukter, Stoffer eller forskellige andre Varer fra Urfa mod Uld, Smør eller Hvede. Deres bedste Kunder var Beduinerne, der igen var meget glade for Bønderne fra Garmudsch, der havde alt, hvad Hjertet kunde begære; tilmed blev Varerne bragt dem lige til Teltaabningen, og de kunde slippe af med deres egne Produkter oven i Købet.

Forholdsvis taaleligt slap Garmudsch-Bønderne gennem Krigen.

Ganske vist dræbtes flere af deres bedste Mænd uden nogen paaviselig Grund, og en Mængde blev indkaldt til den tyrkiske Hær. Ganske vist blev de tilbageblevne Mænd deporteret sammen med deres Kvinder og Børn og berøvet alle deres Ejendele. Men kun nogle faa af dem var tilstede ved de

store Blodbade i Ørkenen; paa det Tidspunkt var de fleste kommet til Egnen omkring Mosul, hvor de anbragtes i Landsbyer.

Efter Krigen kom de atter frem, fra alle Sider dukkede de op, og Størstedelen af dem fandt hinanden igen i Garmudsch, hvor de fik noget af deres gamle Grundbesiddelse tilbage.

Med vanlig armenisk Sejghed begyndte de straks at genrejse deres ødelagte Huse og arbejde i de forsømte Haver, Vinbjerge og Marker. De bedste, skønneste Ejendomme var rigtignok kommet over paa muhammedanske Hænder; men alligevel, Livet kunde de dog altid opholde.

Saa kom det Tidspunkt, da alle Kristne dreves ud af Tyrkiet. Blandt de sidste blev ogsaa de fleste af Garmudsch-Bønderne udjaget. I Vinteren 1923—24 ankom de til Aleppo, plyndret for alt, endogsaa berøvet selv de nødvendigeste Klædningsstykker — ligesom alle de andre Armeniere, der blev udvist fra Tyrkiet.

Jeg har tidligere fortalt, hvorledes vi i Forstaaelse med Beduinerhøvdingen Hadjim Pasha i Foraaret 1924 fik nogle af disse Familier ud i Beduinlandet og hjalp dem at bosætte sig der. De kom i videre Forstand tilbage til deres gamle Hjem, kun at de nu var i Syrien, medens Garmudsch laa i Tyrkiet længere nordpaa.

Denne første Kolonisering paa-begyndtes ved svensk Hjælp og betragtedes dengang almindeligt som et uhyre stort Vovestykke.

Forlængst ser Tingene helt anderledes ud. De to ved Siden af hinanden liggende Landsbyer Tel-Samen og Tel-Armen er nu almindelig anerkendte og faste Nybygder; intet Menneske kunde tænke sig at gøre de derboende Armeniere Fortræd, de indtager tværtimod en meget anset Stilling i Omegnen.

I Løbet af 2 Aar er de blevet økonomisk uafhængige af os og

bor der nu som Pashaens Forpagtere. I Mellemtiden er der lige i Nærheden fremvokset et Par armeniske Smaakolonier til, ligeledes befolkede af Garmudsch-Bønder, og nu i Foraaret er vi kommet et Skridt videre og har grundet en ny stor Koloni i Charb-Bedros.

Her lever tre forskellige Elementer sammen: de oprindelige arabiske Bønder, der bor Side om Side med Armenierne i største Fordragelighed, 45 helt unge Mænd fra Folkeforbundets Redningshjem og endelig 24 Garmudsch-Bønder med deres Familier. Af disse 24 Familier er 10 flyttet med os fra Tel-Armen for at danne Kærnen i den ny Landsby; de havde selv Trækdyr og hvad man ellers behøver for at kolonisere. 7 Familier har vi ført ud fra Aleppo, og de sidste 7 er fornylig ankommet fra Tyrkiet. I Foraaret 1925 begyndte Tyrkerne nemlig igen at plage de faa tiloversblevne armeniske Familier i Garmudsch. Mændene blev kastet i Fængsel og senere sendt bort, ingen vidste hvorhen.

Da tog Mødrene deres Børn, gik med dem til den tyrkiske Regeringsbygning i Urfa og forlangte at blive sendt hen, hvor deres Mænd var. „De er sendt i Døden“, lød det haanlige Svar. „Saa gaar vi ogsaa i Døden“, raabte Kvinderne som med een Mund.

Embedsmændene trak paa Skulderen og gik ind igen; men næste Morgen sad hele Skaren af Kvinder der endnu og var ikke til at drive bort. Tilsidst hed det da: „Op med Jer! Afsted efter jeres Mænd!“

Bærende paa deres Smaabørn og faa Ejendele begyndte de da deres møjsommelige Vandring, ledsaget af eller snarere drevet frem af nogle Gendarmer. Om Natten sov de under aaben Himmel, og den tredje Dag naaede de Grænsen mellem Syrien og Tyrkiet, markeret af Bagdadbanen, der forbinder Europa med Asien.

Her forlod Gendarmerne dem uden videre og vendte tilbage til Urfa, medens de blev ene tilbage paa Stepperne uden at vide, hvorhen de skulde vende sig. Imidlertid færdedes der dog ogsaa andre

Mennesker paa disse øde Egne, og det varede ikke længe, før de naaede Arab-Pounar, hvor de til deres usigelige Glæde og Undren fandt deres Mænd, som de længst havde begrædt som døde. Ogsaa de var for faa Dage siden bleven drevet over Grænsen og havde ikke vidst, hvorledes de skulde faa Forbindelse med deres Kvinder.

De stod nu alle med tomme Hænder, alt hvad de ejede var i Garmudsch, og nu gjaldt det kun om at begynde et helt nyt Liv forfra.

Men Armenierne taber ikke saalet Modet, og de vidste, hvor de skulde søge Hjælpen. De sendte straks Bud til Aleppo, og snart var Misak der for at hjælpe med Raad og Daad.

Og nu ved Udgangen af 1926 kan vi med Tilfredshed konstatere, at alle de Garmudsch-Folk, der er kommet til Syrien, er bleven vel anbragt; de fleste af dem siger endog, at de har aldrig før haft det saa godt.

Alt i alt er det 129 Familier, hvoraf vi har ydet de allerfleste økonomisk Støtte for at komme i Gang, der nu kan føre en rolig, tilfreds Tilværelse i vore Kolonier. Ogsaa den sociale Atmosfære, hvori de lever, gør, at de befinder sig saa vel. Vi kan da med Tilfredshed se paa dette Arbejde, der, omend det ikke er fuldført, dog ser saa lovende ud.

For endnu en Gang at nævne Garmudsch-Bønderne: før Verdenskrigen var der ca. 1000 Familier, og nu er der af den udmærkede, kraftige og dygtige Bondebefolkning vel omtrent 200 tilbage, og disse maa endda siges at være sluppet taaleligt fra det store Skibbrud. — Saadanne Tal viser med grufuld Tydelighed, hvad det armeniske Folk har lidt. Kun 15 Familier er der endnu tilbage i den gamle Landsby i Tyrkiet, og hvornaar de bliver udvist, er vel kun et Tidsspørgsmaal. Men kommer de en Dag til os, udplyndret som alle de andre, vil vi trøstigt komme til vore Venner hjemme og bede dem om de Penge, der er nødvendige til at hjælpe dem i Gang.

Ser man paa hele den Trekant Land, der begrænses af Euftrat, Balikfloden og Banelinjen, synes der at være store Udviklingsmuligheder. Selv Beduinerne begynder nu at give sig af med Agerbrug, og man kan leve i fuldkommen Retssikkerhed. En stor Plage er dog Græshopperne, og det vil sikkert blive meget vanskeligt at holde deres ødelæggende Sværme borte fra Kornmarkerne. En anden Vanskelighed frembyder Spørgsmaalet om Transportmidler, idet Administrationen af Jernbanen hovedsagelig er i Tyrkernes Hænder. Den Ulempe kan dog afhjælpes derved, at Vejene stadig forbedres, saaledes at man kan anvende Automobileer i Stedet for; faar vi da en Færge over Euftrat, kan man fra alle Kolonierne naa Aleppo paa et Par Timer.

Da der synes at være store Muligheder for ved Kolonisation at byde Armenierne bedre Levevilkaar, kan man kun haabe, at Mandatarmagten og det internationale Arbejdsbureau med forenede Kræfter vil udkaste en Plan til at føre armeniske Bønder ogsaa fra andre Egne — der lever nemlig endnu foruden i Garmudsch spredte Bønderfamilier rundt om i Tyrkiet, der næppe slipper deres Jord, før end de bliver tvungne til at forlade den — og navnlig fra Baraklejrene ud i Kolonien, saalænge Flygtningerne endnu har Energi og Haab tilbage. Thi bliver de modløse, kan de ikke mere hjælpes.

Men vi nærer den allerstørste Tillid til, at Mandatarmagten og det internationale Arbejdsbureau baade kan og vil hjælpe, og vi ser Foraaret imøde med det bedste Haab. I Syrien er der nu overalt Ro og Sikkerhed, og i Baraklejren har Forholdene i denne Vinter været noget bedre end sidste Aar. Det er lettere at faa Arbejde, og Levnedsmidlerne er billigere. Maa ske er vi nu naaet igennem den dybeste Elendighed og kan forvente bedre Tider.

Karen Jeppe.

Love

for

„De danske Armeniervenner“

(Med den af Styrelsen paa den forestaaende Generalforsamling foreslaede Ændring til § 3).

§ 1.

„De danske Armeniervenner“ har til Formaal at støtte nødlidende Armeniere og slaa til Lyd for Armeniens Sag hjemme og ude.

§ 2.

„De danske Armeniervenner“ udgiver „Armeniervennen“. Medlemmer af Foreningen er dette Blads Abonnenter, medmindre de udtrykkelig fremsætter Ønske i modsat Retning. Kvitteringen for Modtagelsen af Abonnementsafgiften gælder som Legitimation for Medlemsretten. Hvis Styrelsen nægter en Abonnent Medlemsret, kan Vedkommende indanke Sagen for den førstkommende Generalforsamling.

§ 3.

Generalforsamlingen har den højeste Myndighed i alle Foreningens Anliggender. Den ordentlige Generalforsamling afholdes hvert Aar i April eller Maj Maaned. Overordentlig Generalforsamling kan indkaldes af Styrelsen, naar den finder det fornødent, og skal indkaldes, naar mindst Tredjedelen af Medlemmerne indgiver skriftlig Begæring derom, i dette Tilfælde senest til Maanedsdagen efter Begæringens Modtagelse.

Den ordentlige Generalforsamling indkaldes ved Meddelelse i „Armeniervennen“ med mindst 14 Dages Varsel. Overordentlige Generalforsamlinger bekendtgøres, saafremt der ikke indenfor det angivne Tidsrum udkommer noget Nummer af „Armeniervennen“, med samme Varsel i „Berlingske Tidende“.

§ 4.

Paa den ordentlige Generalforsamling aflægger Styrelsen Beretning og revideret Regnskab for det forløbne Kalenderaar, ligesom der foretages Valg af Styrelsesmedlemmer og af 2 Revisorer.

§ 5.

Styrelsen bestaar af mindst 5, højst 15 Medlemmer, hvoraf 2 afgaar aarligt efter Tur (de første Gange i Henhold til Lodtrækning). Den har, hvis den ikke er fuldtalig, Ret til at supplere sig indtil den følgende Generalforsamling.

§ 6.

Styrelsen, der leder Foreningens Arbejde og forvalter Foreningens

Formue, vælger selv sin Formand, eventuelt Næstformand, Kasserer og Sekretær og fastsætter sin Forretningsorden.

§ 7.

Til Foreningens Opløsning, Ændringer i Lovene og Optagelse af Æresmedlemmer kræves $\frac{3}{4}$ af de afgivne Stemmer paa to efter hinanden følgende ordentlige eller overordentlige Generalforsamlinger.

Dr. Beskow og Hadjim Pasha.

Dr. Beskow og Frue i Hadjim Pashas Telt.

Som bekendt fik Karen Jeppe Jord til sin første Armenierkoloni ved at gaa i Kompagniskab med Hadjim Pasha, en af de største Beduinerhøvdinge i den syriske Ørken Øst for Aleppo. Penge til denne første Koloni skaffedes tilveje af det internationale Forsøringsforbunds svenske Afdeling, hvis Formand er den fremragende Armenierven Dr. Natanael Beskow i Stockholm.

Ifjor Foraar, kort før jeg besøgte Karen Jeppe og sammen med hende aflagde Besøg i Hadjims Telt, havde Dr. Beskows ogsaa været der sammen med sin Hustru, den kendte Børnebogsforfatter Elsa Beskow. Under dette Besøg fortalte Dr. Beskow Pashaen, at han havde ladet lave et Lysbillede efter et Fotografi af ham, Karen Jeppe og Misak. Billedet var blevet vist mange Steder i Sverrig, og det blev omtalt, at han og hans Stamme havde vist sig som Ar-

meniernes Venner og Beskyttere.

Som Svar vendte Hadjim sig til sine Folk med nogle Ord, der gik ud paa, at herved var de forpligtede til at vise sig værdige til den Tillid, man nærrede til dem.

Henni Forchhammer.

Karen Jeppe, Misak og Hadjim Pasha.

Armeniske Broderier!

Opmærksomheden henledes paa, at de forskellige Kredse Landet over kan faa tilsendt Udvalg af Haandarbejder til Viderealg ved Henvendelse til

Frk. Elisabeth Andersen,
Sønder Allé 18, Aarhus.

Den armeniske Kirke.

Iflg. Berlingske Tidende for 6. Februar er den armeniske Kirke i russisk Armenien bleven opløst af Bolshevikerne. Enkeltmenigheder har Tilladelse til at organisere sig igen paa Grundlag af nye Bestemmelser, hvis de inden tre Maaneders Forløb henvender sig til Myndighederne. De maa da besvare et Spørgeskema med en Mængde politiske Spørgsmaal. De maa ikke besidde Ejendom, ikke udskrive Bidrag, ikke modtage testamentariske Gaver og ikke have noget Trykkeri. De maa endvidere slutte særlig Kontrakt med de bolshevikiske Kredsebedsmænd, dersom de ønsker fremdeles at benytte deres gamle Kirker; men naar „de arbejdende Masser“ forlanger det, kan disse Overenskomster til enhver Tid erklæres ophævede, ja, det kan ogsaa hænde, at der forlanges, at Kirkebygningerne skal anvendes til sanitære eller kulturelle Formaal, og i saa Fald skal de straks udleveres.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

Januar 1927.

A. Gaver.

Ved Fru Agathe Brandt, Halsted Skole, Aunede: Pjecesalg og Mærkesalg 18. Ved Fru Marie Poulsen, Lindehuset, Ryslinge: a) Pjecesalg 39, b) Enkefru Winther 10, c) Falk Hansen 5, d) Fru Marie Poulsen 100, e) Kirsten Poulsen 20, ialt 174. Ved Spr. Th. Holme, Melby: Pjecesalg 3. Ved Pastor Melbye, Græse: Fra Græse og Sigerslev Menighed 16. Ved Proprietær K. Jessen, Majbøllegaard: 50. Ved de Ferslewske Blade

40. Ved de Ferslewske Blades Juleindsamling 49. Ved Berlingske Tidende 25. I. M. S. 7,65. Ved Spr. L. Herløg, Karlslunde: Frk. S. Hansen 10. Ved Kristeligt Dagblad 831,50. C. I. M. 10. Ved C. Ernst Bauer, Esbjerg: Efterslet fra Indsamlingen 10. Ved Kathrine Andersen, Rønne: a) Pjecesalg 5, b) Pens. Lærer Asmussen 10, c) Eget Bidrag 20, ialt 35. Ved Spr. Arne Møller, Kølstrup: Pjecesalg 15,35. Fru C. Madsen, Odense: 30. H. Ramskjær, Sig. 10. Ved Frk. Charlotte Jønsson, Svaneke Sygehus: Pjecesalg 25. Ved Margrethe Pedersen, Aulebjerg: Pjecesalg 10. Ved Gdr. H. Seidenfaden, Skovgaard pr. Fakse: Pjecesalg og Kollekt ved Møde i Stevns Frimenighed 55. Ved Frk. I. M. Sick: Indkommen ved et Møde i Gethsemanekirkens Krypt 21,75. Ved Frk. I. M. Sick: Indkommen ved et Møde i Stefans Sogn 65. Ved Frk. Signe Veel Jeppe: Fra Armenierkredsen i Lyngby 10. Ved Frk. D. Dalsgaard, Kolding: Heftesalg 25. Ved Fru M. Povlsen, Lindehuset, Ryslinge, 1000. Ved Fru Inga Nalbandian, Birkerød: a) „Arbejdsløs“ 2, b) Fru Petersen 5, ialt 7. Gartner Ole Rømer, Svaneke, 5. Marie Jensen, Axelhøj, Aakirkeby, 10. Ved Fru Pastorinde E. Bjerre, Skydebjerg, Aarup: Indkommet ved et Møde i Søllested 26. K. Wallentin, Knudsvej 4, Rønne 100. J. P. Koefoed, Aabyhus, Nytser 25. Hj. Hansen, Kannikevang, Aalser 10. Ved Fru E. Agger, Vrads, Bryrup: Fra Kvindeforeningen i Vrads 20. Fra Generalkonsulinde von Holck, Obdrupgaard, Trustrup: En Gaas. 10.

Ialt Kr. 2759,25.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: a) Ved Frk. C. Raunholdt Jensen 200. b) Fru Pastorinde Bjerre, Aarup 235. c) Fru Kancelliraadinde E. Rosenvinge, Odense 1650.

Ialt Kr. 2085,00.

C. Bogsalg.

Ved A. Hansen, Sødrup 13.

Ialt Kr. 13,00.

Februar 1927.

A. Gaver.

Ved Pastor T. Winther, Korsør: Efterslæt fra Indsamlingen 5. Ved N. C. Michelsen, Ballerup: Overskud fra Frk. Forchhammers Møde 50. Ved Spr. Witt-Hansen, Malt, Vejen: Pjecesalg 10. Fru K. Glavind, Grindsted: Mærkesalg 10. Ved Pastor Kr. Svendsen, Rødding: Fra Rødding Frimenighed 112. Gaardejer Kristian Pedersen, Thise pr. Manna 25. Ved Enkefru Ing. Spandet-Petersen, Kbhvn. Ø. 105. Ved Pastor Andersen, Ødum: Fru Balle, „Granly“, Ødum 10. Ved A. Andersen-Mølgaard, Sdr. Resen: Pjecesalg 18,25. Janus Sonne, Østermarie 5. M. C. Mossin, Svaneke 20. Ved Adjunkt H. Granzow, Silkeborg: a) Ved Pastorinde Thuesen 10. b) Fru Kruse 25. c) Ved Silkeborg Avis 10, ialt 45. Jensenius Jespersen, Østermarie 33. Fru Traustedt, Pjecesalg 10. Ved Fru Lærer Andersen, Rønne: Pens. Lærer Asmussen 10. Chr. Larsen 10. Frk. B. Madsen 10. Pastor A. Hansen 3. Lærerinde Frk. I. Jensen 2. Pastor M. Jensen 3.

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Med Stenene stemte det godt nok, hele Egnen var gammel vulkansk Grund, og Byen var bygget af en Slags kulsort, meget haard Basaltsten. Ogsaa Gadehundene, der var Byens Renlighedspoliti og familievis havde slaaet sig ned i alle Gader og Stræder, var uden Undtagelse sorte. Menneskene derimod var ikke mørkere end i Urfa; men det var ogsaa Sjælene, der skulde være sorte, og de havde endnu ikke farvet af paa Kropene.

Iøvrigt var der en iøjnefaldende Forskel paa de to Byer. Alt i Diarbekr tydede paa Velstand, baade Huse og Mennesker bar umiskendelig Præg deraf, hvorimod i Urfa den nøgne Nød alle Vegne stirrede en i Møde.

Det var nu ikke andet, end hvad

Misak havde ventet. Han havde altid tænkt sig Diarbekr som en rig By; for derfra kom de dejlige Silketøjer, som de havde solgt i Butikken.

Det Silketøj havde altid været Genstand for Misaks Interesse, og han havde tit udmalet sig, hvordan det blev til lige fra den Dag, da Silkeormen krøb ud af det lille bitte Æg. De, der lavede det, maatte jo blive rige, syntes han; for de behøvede ingen anden Indsats at gøre end deres Arbejde.

Havde de blot kunnet det i Urfa, saa havde de nok ikke været saa fattige. Hvad kunde det blive til med Bomuldsvæveriet, som de drev paa der. Bomulden, der voksede omkring Byen, var billig nok, men de kunde ikke selv spinde den, og Traaden,

Hr. Sonne 10. Rentier Olsen 10. Frk. I. Johansen 10. Frk. Schruld 10. Træskomager Jensen 50. Danske Kvinders Fredsforening 10. Hr. P. Hansen 1. Fru A. T. 2. Sygeplejerske Frk. A. Westh 5. Pens. Lærer K. M. Kofod 1. Mrk. C. K. 5. Mrk. A. I. 5. Lærerinde Frk. Helslev 10 (alle i Rønne). Uden Mærke fra Klemensker 10. Frk. Karoline Jensen, Gudhjem 5. J. Grønbeck, Allinge 10. D. T. Neksø 10. Joh. Hansen, Bodilsker 5. Mrk. M. 5. Lærer A. Kofoed, Ruds Kirkeskole 10. Uden Mærke 5. Herr A. Madsen, Pedersker 10. Frk. Margrethe Madsen, L. Loftsgaard, Pedersker 10, ialt 247. Lærerinde Marie Andersen, Sletten, Humlebæk 20. Ved Frk. H. Forchhammer, Kbhvn.: Piece-salg 10. Ved Fru Lærer S. Andersen, Rønne: Fru J. Storegade 25. Fru Laura Hansen 10. Frk. Kjølner 20. Frk. Karoline Rasmussen 10, ialt 65. Ved Fru Lærer S. Andersen, Rønne: Fru Marie Andersen, Engegaard, Vestermarie 50.

Ialt Kr. 850,25.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Fru Meyer Benedictsens 37,50. Ved Danske Kvinders Velfærd 90.

Ialt Kr. 127,50.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,
Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.
Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:
Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.

Frk. Jeppe beder om brugt Tøj.

Idet vi paa Armeniernes Vegne hjerteligst takker for de mange Tøj-pakker, vi allerede har modtaget fra venlige og medfølede Læsere, meddeler vi, at alt muligt brugt Tøj vedblivende er særdeles kærkomment, baade til de Armeniere, der paa forskellig Maade direkte er knyttede til Frk. Karen Jepses Virksomhed i Optagelseshjemmet og i Landbrugs-kolonien, og til dem, der stadig maa henslæbe Livet i de usunde Barak-lejre. Ethvert Stykke kan bruges, blot det er rent.

Vi opfordrer vore Læsere til at afse deres aflagte Klæder til dette Formaal. Det er en overordentlig vigtig Hjælp, der derved ydes de nødlidende Armeniere — lige saa god som rede Penge.

Pakker med Tøj bedes sendt direkte til De danske Armeniervenners Kontor, Holbergsgade 4, København K (eller afleveret sammesteds Søgnedage 1—3).

Skaf Abonnenter!

„Armeniervennen“ er Styrelsens Meddelelsesmiddel til Sagens Venner, Bindeleddet mellem Kredsen og Til-lidsmændene Landet over, Grund-laget for hele vor Agitation. Det er af den allerstørste Betydning for vort Arbejde at have saa mange Abon-nenter som muligt, og vi retter der-for en indtrængende Appel til alle vore Læsere: skaf os flere Abonnen-ter. Hver Læser kan skaffe os en eller to nye Abonnenter.

Noter.

Ved Frøken Henni Forchhammers Besøg paa Bornholm sidste Efteraar blev Fru Lærer S. Andersen i Rønne, der for-øvrigt er en Slægtning af Karen Jeppe, saa grebet af den armeniske Sag, at hun straks med stor Energi gik i Gang med at gøre Sagen kendt paa Bornholm. Fru Andersens dygtige Arbejde har baa-ret gode Frugter: utallige Bidrag er strømmet ind fra Bornholm i den sidste Tid, en Mængde nye Abonnenter har Fru Andersen skaffet, og over 40 Pakker Tøj har vi modtaget sammesteds fra.

som de maatte købe derudefra, den var næsten lige saa dyr som det fær-dige Stof.

Det gjorde Misak ondt, naar han tænkte paa, for hvilken elendig Be-taling en Væver sad der og sled i det den hele Dag. Han var jo nok ung; men Nøden, han saa omkring sig, havde tidlig lært ham at tænke voksne Tanker. Saa havde han da ogsaa haft stadig Forbindelse med Missionerne, og deres Bestræbelser for at bedre den armeniske Befolk-nings Kaar ved at aabne nye og bedre Arbejdsfelter havde i ham fundet en begejstret Tilhænger og havde ledet hans egne Tanker i den Retning

Saa snart Misak havde faaet sin Veninde vel anbragt i Missionsbyg-ningen og havde gjort sig lidt i Stand efter Rejsen, var han parat til at drage ud i Byen for at faa den rigtig set efter i Sømmene og fremfor alt for at blive klog paa, hvordan det gik til med det Silkevæveri.

Han fandt snart Basaren, det Sted, hvor rigtige Mandfolk i Orienten helst

opholder sig. Men der var naturligvis ingen, der tog Notits af ham, enhver hastede omkring optaget af sin egen Forretning. Misak følte sig helt frem-med og raadvild.

Pludselig var der nogen, der kaldte paa ham, og da han saa nærmere til, var det en af hans Kamerater fra Børnehjemmet, som havde fundet Plads i en Forretning i Diarbekr.

Nu kom der Gang i Tingene; for Kammeraten havde Slægtninge og Be-kendtes Bekendte, og i de Dage, da de hvilede ud i Diarbekr, naaede Misak sit Maal og fik Silkespinderier og Væverier at se.

Fra nu af var han ikke i Tvivl om, hvad det var, han allermest ønskede sig af Livet, det var at faa Lov til at lære denne Industri og saa bringe den til Urfa.

Han havde en livlig Fantasi, og han saa i Aanden alle de fattige Familier i hans Hjemstavn, der skulde blive velstaaende ved dette Arbejde. Og Fabrikherren, det var jo da ham selv. Han skulde rigtignok baade udvikle

sin Bedrift og sørge godt for sine Arbejdere.

Ja, det var nu godt nok med det; men hvordan skulde han faa det lært? Det vilde tage lang Tid og koste mange Penge.

Han vaagnede op af Drømmen og saa lidt paa den graa Virkelighed; men hvordan det nu gik eller ikke gik, Drømmen tog ham fangen igen.

I hvert Fald maatte han betro sig til sin Veninde. Det var hun sandelig blevet, det var jo mærkværdigt, saa godt hun forstod alle hans Tan-her, og saa frit han kunde tale med hende, da han først havde overvun-det sin Skyhed.

Nu var hun ogsaa straks interesseret i Silkeindustrien, og naar hun ikke var alt for træt, travede hun med ham fra det ene Værksted til det andet. Sammen med hende gik det meget bedre; for Mestrene syntes, det var en Ære, at hun besøgte dem, og de var ivrige for at forklare hende hele Indretningen. Hun købte jo ogsaa en Del Stoffer, og alt det gav Misak en

Store Gaver. Fru M. Povlsen i Ryslinge har indsamlet 1000 Kr. til vort Arbejde, og ved „Kristeligt Dagblad“ er der indgaaet Kr. 831,50.

* *

Generalforsamlingen. Som meddelt andetsteds i Bladet afholdes den aarlige Generalforsamling Fredag den 6. Maj i K. F. U. K. Vi beder indtrængende vore Venner notere Dagen og give Møde.

* *

Frøken Jeppe, der som bekendt ikke alene støttes af „De danske Armeniervenner“, men ogsaa fra forskellige Sider i Udlandet, fortæller i et Brev, at der i 1926 er gaaet ca. 11,000 £ gennem hendes Hænder, og at der er solgt for ca. 2000 £ Haandarbejder; det er altsaa nær op mod 1/4 Million Kroner, Karen Jeppe administrerer.

* *

I et af sine Breve fortæller Frk. Karen Jeppe: „Jeg har bygget et lille Hjem til nogle ulykkelige, gamle armeniske Nonner, der er kommet hertil fra Marash. De fik lidt Hjælp fra forskellige Sider; men det kunde ikke slaa til til baade Føde og Husleje, og syge og elendige var de næsten allesammen. Saa fik jeg en Grund af Kirken, og der byggede jeg dem et lille Hjem, hvor de kan bo saa længe de lever. Senere skal det anvendes til at udvide Fattigskolens Lokaler med“.

* *

Filmen. Den af Karen Jeppe optagne Film, der fængslede stærkt paa Armenier-

bazaren, kan udlaanes gratis til vore Medarbejdere, naar de god Tid i Forvejen indsender skriftlig Anmodning til Armenierkontoret, Holbergsgade 4, København K.

* *

Armenier-Bazaren i *Randers* den 22. Marts havde god Tilslutning.

Kl. 4 sang Operasangerinde Fru *Holleufer*, akkompagneret af Frk. *Rasmussen-Thyrre*, en Række smukke Sange, og Kl. 8 talte Foreningens Formand, Pastor *Gram Nyegaard*, Laurbjerg, om Armenien.

Pastoren beskrev Landets Beliggenhed og Natur og gav en kort Oversigt over Armeniens Historie, som man har kunnet følge i Kileinskriptionerne.

Efter Foredraget sang Fru *Holleufer* igen, og Kl. 10 sluttede Adjunkt *Bjørnbak* med en kort Tale, hvori han navnlig pointerede, at den bedste Glæde var Glæden ved at hjælpe andre.

De ved Bordene assisterende Damer var foruden Fru Redaktør *Drøhse* og Fru *Nyegaard* Fru Læge *Kølseth*, Fru Adjunkt *Bjørnbak*, Fru Lektor *Krogh*, Fru Lektor *Oehlschläger*, Frk. Tandlæge *Kralund* og Fru Meieriejer *Møller*.

Opgørelsen af Dagens Resultat viste, at der til Frk. Karen Jepses Arbejde i Armenien var indkommet ca. 600 Kr.

Ved et Møde i November blev Kredsen til en *Forening* af betalende Medlemmer. Dens Sekretær er Tømrermester *S. J. Aagaard*, *Randers*.

* *

vis Position, de begyndte at regne ham for noget. Men alligevel var han jo paa en Maade lige langt fra sit egentlige Maal.

Saa drog de af Sted igen, denne Gang i Følge med Dr. Vischer, Schweizer-Lægen fra Urfas Hospital. De skulde holde Ferie sammen ved en lille Sø højt oppe i Taurus.

Nu kom der en Tur igennem vidunderlige Bjergegne, langs med brusende Vandløb med Hvil under store, skyggefulde Træer. Misak vidste ikke, hvor han skulde se hen, saa meget smukt var der at betragte, og da saa endelig Søen viste sig for ham, blev han saa betaget, at han kunde have grædt af Glæde.

I en dejlig Have lige ved Søens Bred opslog de deres Telte, og her oplevede Misak nogle af sit Livs lykkeligste Timer.

Han havde Selskab nok; for med Missionærerne fra det nærliggende Mesereh var der kommet adskillige unge Armeniere, og de søgte gerne hen til ham. Hans Veninde havde nemlig

lejet en Baad, der skulde være hans den hele Tid, mens de laa der ved Søen, og nu var der jo noget ved at komme med ham ud paa Roture. Desuden var Misak underholdende, han forstod at fortælle og at faa de andre paa Gled, saa han blev snart Midtpunktet i en hel lille Kreds.

Han lyttede til Fortællingerne om de armeniske „Fedai'er“, de, der havde forladt deres Hjem i Landsbyerne, sluttet sig sammen i Smaaskarer inde i Armeniens Bjerge og derfra holdt en stadig Guerilla-Krig vedlige imod Tyrkerne og Kurderne.

Der var unge Mennesker, der havde deres Billeder paa skjulte Steder inde i Husene, og som talte med Begejstring om dem. Men Folkets store Masse fordømte dem og deres Færd og mente, at al deres Ulykke kom fra dem. Man kaldte dem ikke tapre, men forvovne, ja, undertiden forbryderiske, de kunde ingen Steder staa frem i Folkets Forsamling og fortælle om deres Bedrifter, men maatte altid holde sig skjulte.

Opkrævningen

af Abonnementsprisen for Bladet vil blive paabegyndt ca. 1. Maj.

De Abonnenter, der ikke inden Udgangen af April har indsendt Kontingentet, Kr. 2,35, til

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.
(Postgiro 2954),

vil i Løbet af Maj Maaned modtage en Opkrævning paa Kr. 2,35 + Porto 0,30.

Ekspeditionen.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse „Armeniervennen, København.“

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt* og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

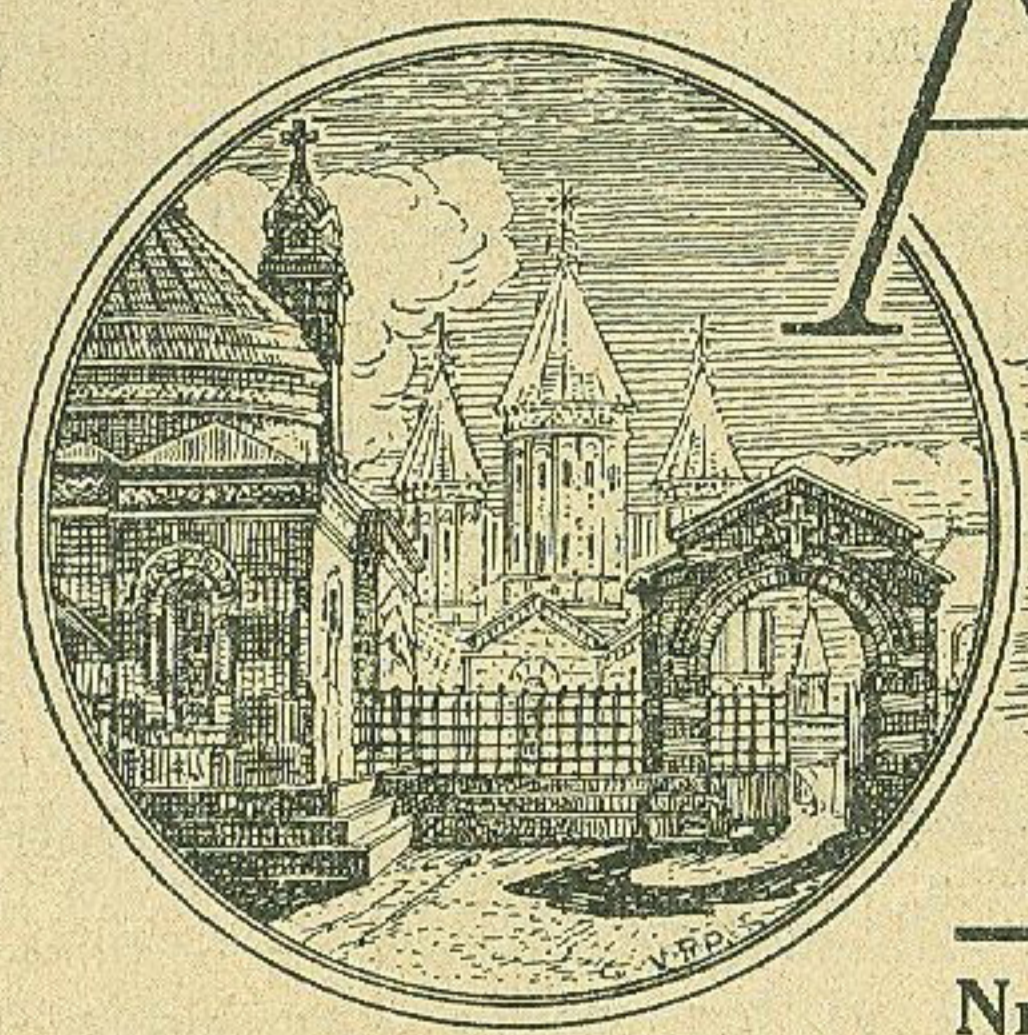
Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Dr. Vischer var rejst tilbage til Urfa, hvor han nu ikke længere kunde undværes; men han vilde ikke høre Tale om, at hans Ledsagerinde maatte følge med, hun var endnu langtfra udviklet og stærk nok til at tage Livets Byrder paa sig igen. Saa blev de to alene tilbage i deres Paradis.

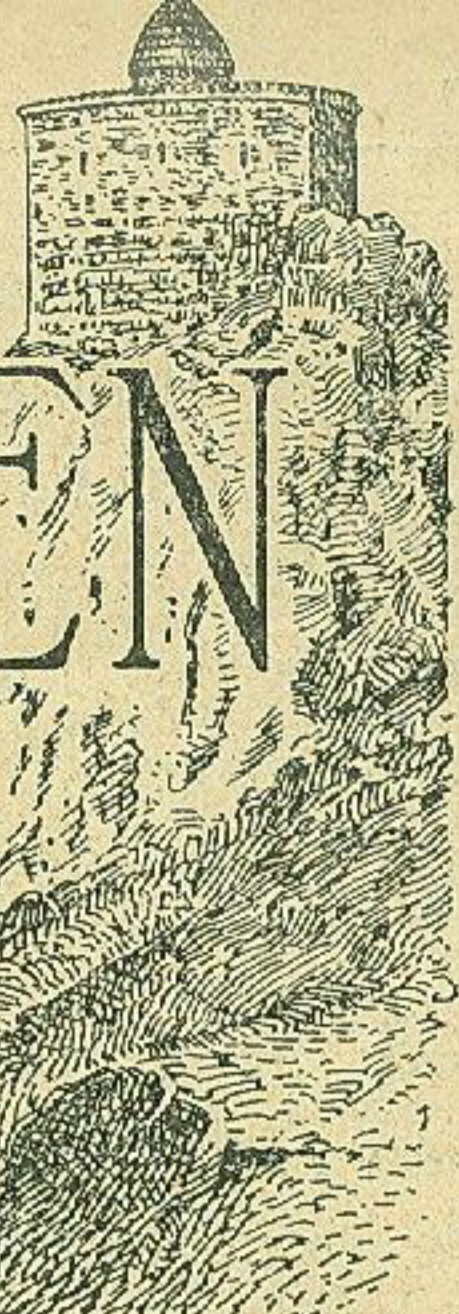
En Aften sad de sammen, og nu var det Misak, der førte Ordet. Han fortalte hende sit Livs Historie, alt, hvad han kunde huske, lige fra den Gang, da han sad i Saddeltasken paa Koen og red over det store Vand. Hun levede med i det altsammen, og hun følte især tydeligt, hvor svært det var for ham at bære Ensomhedsfølelsen.

„Naar jeg stod ved Kirken om Søndagen og saa de andre Børns Mødre komme hen og hilse paa dem, hvor ønskede jeg da ikke, at jeg selv havde en Moder. Jeg følte mig saa uendelig forladt“.

Der blev stille i Teltet et Øjeblik.
(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 5-6

Maj-Juni 1927

7. Aarg.

Karen Jeppe.

Fortjenstmedaillen i Guld.

Det var med Stolthed og Glæde, vi modtog den Efterretning, at Kongen havde vist Karen Jeppe den Udmærkelse at tildele hende Fortjenstmedaillen i Guld.

Det er et meget lille Antal danske Mænd og Kvinder, der har opnaaet at blive dekoreret med Fortjenstmedaillen i Guld, og alle har de ydet en betydelig Indsats for Land og Folk. Udnævnelsen er et Vidnesbyrd om, at Landets Regering har den fulde Forstaaelse af, at Frk. Jeppe's Arbejde har været ikke alene til Gavn for de ulykkelige Armeniere, men ogsaa til Ære for Danmark.

Meddelelsen om Dekorationen blev givet Frk. Jeppe af General Ernst, der besøgte Syrien som Leder af den Kommission, der skal fastlægge Landets Grænser.

„De danske Armeniervenner“s Styrelse sendte Frk. Jeppe sin varmeste Lykønskning. Den som alle Armenier-Sagens Venner ved, at sjældent har en Udmærkelse været mere fortjent.

Frk. Jeppe har med den Betskedenhed, der kendetegner hendes Færd, overrasket, men glad og taknemlig modtaget det gyldne Smykke som et ydre Tegn paa Fædrelandets Anerkendelse. Ofte kommer den officielle Udmærkelse først, naar den dekoreredes Livsværk allerede er sluttet. Frk. Jeppe staar endnu midt i sit Arbejde — og vil forhaabentlig fortsætte i lang Tid.

Et Aars Arbejde.

Uddrag af Karen Jeppe's Aarsberetning til Folkeforbundet.

Aleppo, 21. Februar 1927.

Redningsarbejdet.

Aaret 1926 gik vi ind i med lyse Forventninger, og naar vi nu ser tilbage, maa vi i Taknemlighed mod Gud og Mennesker sige, at vort Haab ikke blev skuffet. Den franske Regering har som Mandatarmagt været os en stor Støtte i alle Forhold, vi har ikke mødt Modstand eller Vanskelighed fra de Indfødtes Side, og Interessen for vort Arbejde er stadig vokset i Hjemlandene, hvilket tillige har givet sig Udtryk i meget rigelige Gaver. Baade Tyskland og — navnlig — England har i 1926 ydet betydelig større Tilskud til Redningsarbejdet end i 1925, og Resultatet heraf er blevet, at de Reddedes Antal beløber sig til 325, det højeste, vi endnu har haft. Det er tillige lykkedes os at raade lidt Bod paa Arbejdsløsheden, der hærger hele Landet som en Svøbe og gør det saa vanskeligt for os at bringe vore Folk paa Fode igen.

Hovedcentrerne for vor Virksomhed har i dette Aar været Ras-el-Ani og Hassitsche, hvor vi har to meget energiske Agenter. Det gælder for dem altid at være paa Post og ikke lade nogen Strækning være ubesøgt i for lang Tid.

Heller ikke i Tel-Samen og Arab-Pounar har vi ligget paa den lade Side. Her, hvor Forholdene er mere ordnede, fordres især en hel Del Takt, idet Kvinderne og Drengene helst skal befries, uden at Ara-

berne og Kurderne blive fornærmede. Der er nemlig intet Menneske, der nærer den ringeste Tvivl om, hvor Armenierne bliver af, naar de forsvinder. Det er derfor af overordentlig Vigtighed for os, at vi i de Egne, hvor vi har vore Kolonier liggende, kan udføre vort Redningsarbejde, uden at Venskab og gode Forbindelser brydes. Heldigvis er hidtil alt gaaet godt.

Eggen om Dui-el-Zor er nu praktisk talt „ren“, selvom det fra Tid til anden kan ske, at der findes en enkelt. Derimod er der en Del Vanskeligheder i det nordøstlige Hjørne, Nissibin; her har vi overhovedet ingen Søgestation, og Forholdene paa dette fjerntliggende Sted er faktisk af den Art, at vi ikke tør prøve paa det; tillige lægger Transportforholdene store Hindringer i Vejen.

Omkostningerne ved Redningsarbejdet er steget stærkt i dette Aar, hvilket er ganske naturligt, idet vi med Tiden maa opsøge stadig fjernere og vanskeligere tilgængelige Steder; men vi er taknemmelige over, at vi bliver ved at høste nye Erfaringer og faar bedre Indsigt i Forholdene, hvortil ogsaa vore store Hjælpefonds bidrager.

Optagelseshjemmet og Uddannelsen.

Vi har i Aar haft betydelige Vanskeligheder at overvinde, hvad denne Del af Arbejdet angaar.

Arbejdsløsheden og Landets vanskelige Stilling i det hele taget berørte os paa to Maader: dels var det meget svært for vore Dreng og unge Mænd at finde Beskæftigelse, og dels var der for Familierne den Vanskelighed, at de ikke blot havde deres Nød med at forsørge de med dem samboende Slægtninge, men tillige maatte prøve paa at ernære de Nyankomne. I mange Tilfælde kunde det sidste ikke lade sig gøre, og vi maatte da træde til og tage os af den Dreng eller unge Kvinde, der var bleven reddet ud fra den meget større Elenighed.

Her er vi atter taknemmelige over, at vi med de Midler, vi har haft, har kunnet forsørge saa mange flere Mennesker i Optagelseshjemmet. I de foregaaende Aar vilde det have været os umuligt. Af de 325 Reddede fra 1926 har vi kun kunnet give 165 tilbage til deres Slægtninge, 47 er bleven selvforsørgende, 26 er i Kolonierne, og 14 er anbragt i Børnehjem, medens Resten, 73, er hos os. Dertil kommer 33 fra sidste Aar, som endnu ikke kan ernære sig selv. En Del af disse er Dreng og Piger i den Alder, hvor de er for store til Børnehjem og for smaa til at sørge for sig selv. Men det er første Gang, saa mange bliver hos os i mere end et Aar. En stor Del af dem lider desuden af Sygdomme, som det er vanskeligt at komme af med, og navnlig har der i 1926 været mange alvorlige Tilfælde. Mærkeligt nok er ingen død i Aarets Løb; men vi har 3 Patienter, for hvem vi desværre nærer meget ringe Haab om Helbredelse. Vi har forsøgt alt, ogsaa kostbare Kure, men hidtil uden positivt Resultat.

Kolonisationen.

For vore unge Mænd er Kolonisationen nu i fuld Gang. Sidste Foraar forpagtede vi Jord og grundlagde en ny Landsby, hvor der nu lever 45 af vore unge Mænd sammen med 24 armeniske Familier og en Del Arabere.

Vi har købt Kreaturer til de unge Mænd, paa hvilke de afbetaler lidt

efter lidt, og ogsaa med Sæd har vi forsynet dem. De skal da gøre Arbejdet, hvorpaa Halvdelen af Høstens Produkter bliver deres, medens den anden Halvdel tilfalder os som Betaling for Jorden og Sæden. Dersom ingen uforudsete Uheld indtræffer, regner vi med, at en Del af de unge Mænd vil være i Stand til at faa egen Husstand til Efteraaret, saa at andre kan overtage deres Pladser i Central-Bygningerne.

Ogsaa denne Del af Arbejdet koster naturligvis Penge, men paa den anden Side er alt dette en meget værdifuld Udvidelse af vore Arbejdsplaner. Vi ser allerede tydeligt, hvorledes Rygtet om Kolonierne tiltrækker den armeniske Ungdom. Ikke mindst gælder det dem, hvem det er lykkedes at frelse en armenisk ung Kvinde fra Araberne, og som derefter ægter hende i deres egen Kirke. Vi har allerede adskillige saadanne Par, som har bosat sig i Landsbyen i eget Hus. —

Det internationale Arbejdsbureau har nu taget hele Kolonisationssagen i sin Haand, og en Kommission er nedsat til at udarbejde de nærmere Planer.

* * *

I Slutningen af 1927 vil vore Stationer paa syrisk Territorium blive lukkede og med dem Muligheden for at genvinde Friheden, i det mindste hvad Kvinder og Børn angaar.

Denne Termin er imidlertid ikke bleven mig paatvunget: jeg har selv bestemt den, fordi jeg føler mig overbevist om, at dersom vi arbejder energisk i 1927, vil alle de, som ønsker at komme ud, have haft Lejlighed til det.

Optagelseshjemmet maa naturligvis opretholdes ogsaa i hele Aaret 1928. Det vil endnu tage os et Stykke Tid at finde Slægtningene til alle dem, der staar ene, eller at hjælpe dem til at kunne staa paa egne Ben. Og vore Kolonier vil forhaabentlig blive permanente. De skal vedblive at drage de unge Armeniere til sig, og vi tvivler ikke om, at vi vil faa Midlerne dertil.

Naturligvis har vore Venner

hjemme hørt, at Folkeforbundet for dette Aar ikke har ment sig i Stand til at yde Bidrag til vort Arbejde, og utvivlsomt har mange undret sig herover og kritiseret Folkeforbundet derfor.

Jeg maa tilstaa, at jeg selv er mest tilbøjelig til at se Sagen fra et andet Synspunkt.

Jeg føler mig taknemmelig for alt, hvad Folkeforbundet har gjort for Arbejdet.

Da vi for nogle Aar siden begyndte, syntes det hele et højst voveligt Foretagende i et Land som Syrien, hvor der langt fra herskede fredelige Tilstande. Men Folkeforbundet troede paa Sagen og havde Tillid til, at de Arbejdsmetoder, som vi valgte i Aleppo, var de rigtige, hvilket Eftertiden jo ogsaa noksom har bevist. Forbundet var desuden rede til at yde os saavel moralsk som finansiel Støtte, og det paa en Tid, hvor ingen andre end De danske Armeniervenner og det armeniske Røde Kors i England syntes at interessere sig for det hele.

Lidt efter lidt er Arbejdet og dets Resultater bleven kendt ud over Verden. I de senere Aar har Folkeforbundets moralske Støtte været langt vigtigere end dets finansielle. Kommissionen til Kvinders og Børns Redning er et af Forbundets Børn, men et Barn, der nu er i Stand til at staa paa egne Ben. Lad os da være taknemmelige; det var paa høje Tid, vi naaede det.

Og jeg tror, at det for de enkelte Nationer er en stor Velsignelse at føle, at de nu bærer den økonomiske Byrde paa deres egne Skuldre, og at de fangne Kvinders og Børns Skæbne derude i Østen afhænger af deres Alvor og Energi. Jeg er vis paa, at de ikke vil svigte, men vil gøre alt, hvad der staar i Menneskers Magt, og maaske endda lidt til.

Hvad angaar Folkeforbundets moralske Støtte, da har vi den i fuldeste Maal. Den er uvurderlig, uden den vilde Arbejdet simpelthen være umuligt.

Vi har i dette Aar ogsaa haft en anden stor Fordel: der hersker

nu absolut fredelige Tilstande i Syrien. Lad os da beslutte os til at gøre vort yderste for at frelse alle, der kan frelses. Lad os forvise os om, at der i det mindste ikke paa syrisk Territorium findes nogen Kvinde eller noget Barn, der uden deres eget frie Samtykke holdes borte fra deres Folk. Og lad os love os selv, at vi ikke vil lade en eneste af dem i Stik-

ken nogensinde. De skal ikke blot befries, men ogsaa genvinde deres Helbred fuldtud samt, dersom det overhovedet er muligt, bringes til at leve et normalt Liv.

Først da kan vi med Taknemmelighed sige, at vi ikke alene har begyndt godt, men ogsaa med Held fuldført vort Værk.

Karen Jeppe.

I Barak-Lejren ved Aleppo.

Karen Jeppe har sendt Danske i Amerika, som har ydet en god Hjælp til vort Arbejde, følgende gribende Beretning, som utvivlsomt vil fængsle alle vore Læsere.

Den armeniske Barak-By ved Aleppo.

Naar man følger den Hovedgade, der mod Nord fører ud fra Aleppo, kommer man tilsidst til en Bydel, der er totalt forskellig fra hele den øvrige By, det er den armeniske Barak-Lejr. Pludselig hører de velbyggede Stenhuse med de karakteristiske orientalske flade Tage op, og man kommer ind i et stort Kvarter af bitte smaa Hytter, der er klinede tæt op ad hinanden for at spare Vægge. Størsteparten er byggede af soltørrede Jordsten, og det er i og for sig ikke noget daarligt Bygningsmateriale, naar det er beskyttet mod Fugtigheden af et ordentligt Tag. Men her er det, at det kniber. Alt for mange er kun dækkede med smaa Blikplader fra gamle Daaser, ja, nogle har ikke en Gang haft det, men har maattet tage deres Tilflugt til slide

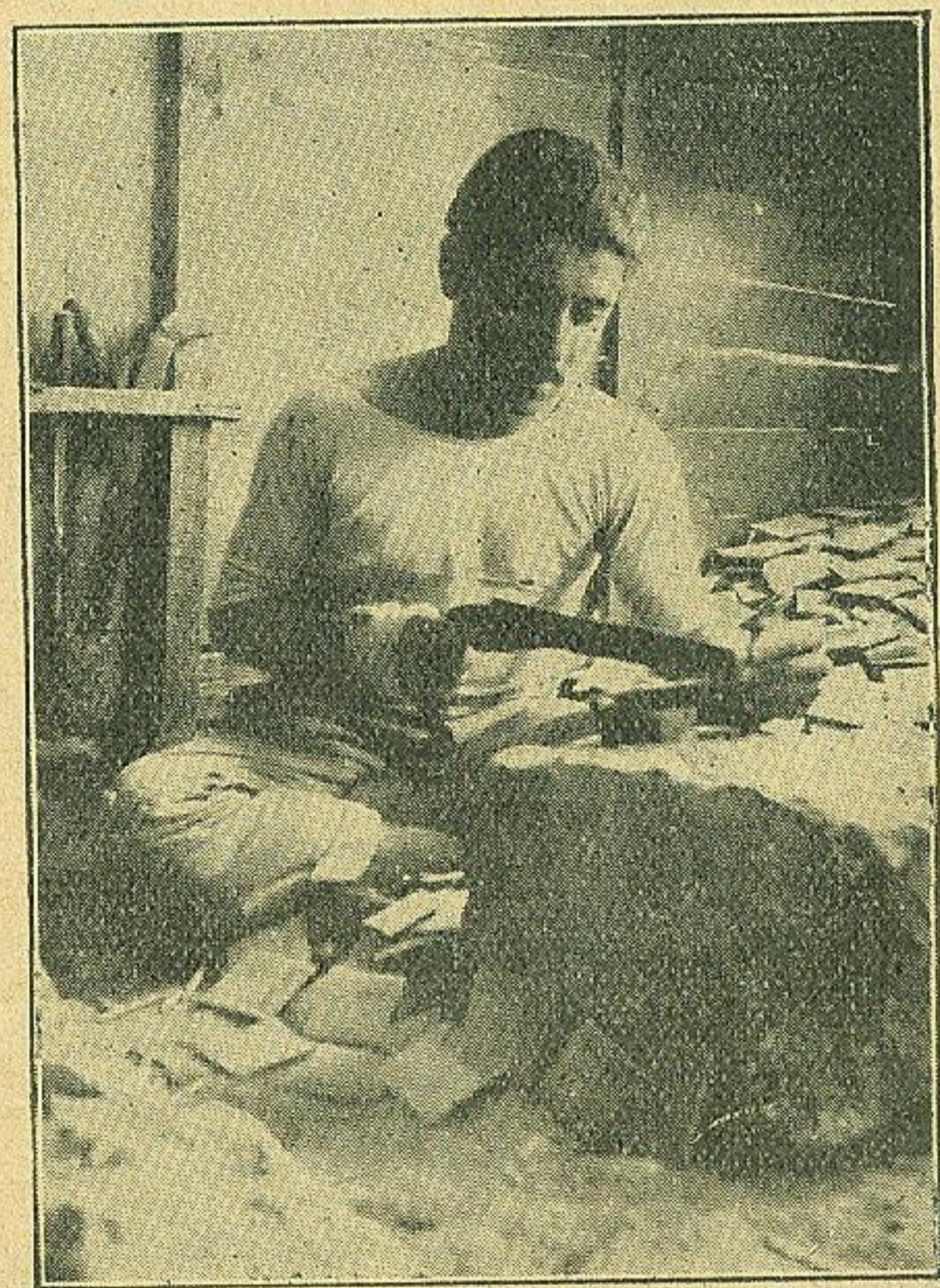
Teltbaner eller gamle Sække. Hytterne er meget lave, da der ikke var Raad til flere Sten, og for at skaffe mere Rum derinde har de fattige Beboere undertiden gravet sig lidt ned i Jorden; men derved risikerer de, at de i Regntiden faar Vandet ind, ikke blot gennem det utætte Tag, men ogsaa gennem Døren, saa de tilsidst ikke har en tør Plet i Huset. Hele Boligen bestaar jo overhovedet af een Stue, og den er for det meste kun en halv Snes Kvadratmeter stor. Der sover Familien om Natten, oftest paa Jorden med kun en Maatte under Sengetøjet. Saa der er jo frygteligt, naar Vandet strømmer ind.

Vi sad i en Hytte og hørte en Kvinde under mange Taarer fortælle om sin Ulykke. 2 Smaabørn sad ved Siden af hende, og et lille nyfødt Væsen laa i Vuggen.

„Den Dag, da den der blev født“, og hun saa hen paa den Lille med et ubeskriveligt Blik, „levede Børnenes Fader endnu, og han kunde godt bestille en hel Del, skønt hans Hjerter ikke var saa stærkt, og vi havde det daglige Brød. Men det regnede frygteligt den Dag, og Vandet begyndte at trænge ind ad Døren til os, medens jeg laa her og var syg. Saa gik han ud for at finde nogle Sten til at sætte for Døren. Han kom ogsaa bærende med Stenene, men her paa Dørtærskelen styrtede han død om.“

Ja, det var blevet ham for tungt at bære, enten det nu var Stenene, eller det var Jammeren over ikke at kunne byde sine Kære bedre Livsvilkaar, eller var han overhovedet udslidt?

Vi kom dér rigtig til at tænke over hans Liv, som det havde formet sig i de sidste 12 Aar, og det undrede os ikke, at hans Hjerter ikke havde kunnet holde til det. Først havde han under Krigen i 4 Aar været Soldat i den tyrkiske Hær og havde ikke blot gennemgaaet alle de Strabadser og Besværligheder, som Krig altid fører med sig, men han var blevet sultet og plaget paa mange Maader ligesom alle de andre armeniske Soldater. Jo flere af dem, der bukkede under, des bedre var det jo efter Tyrkernes Mening. Og hvad var saa endda alt det

En ung armenisk Haandværker (der laver Kamme) i sit Værksted i Barakbyen.

imod den tunge Byrde, der hvilede paa hans Sind? Imens han tjente i Hæren, havde Tyrkerne deporteret alle hans Kære, hans gamle Forældre, hans unge Kone og hans smaa Børn, og han var uvidende om, hvordan det var gaaet dem; men at deres Skæbne i hvert Fald havde været frygtelig, det kunde han ikke tvivle om.

Efter Vaabenstilstanden kom han tilbage til sin Fødeby, Aintab, og fandt ingen af dem i Live. Al Søgen var forgæves, de var alle døde under svære Lidelser. Langt ude i Ørkenen var de omkomne af Sult og Træthed og var blevne liggende paa Vejen, medens Karavanen blev drevet videre af de raa Gendarmere. Det var blevet forsøgt med Slag og Spark at faa dem til at slæbe sig med; men der var kommet et Tidspunkt, da intet mere nyttede, de blev liggende. En eller anden, der var kommet tilbage fra den tunge Vej, berettede om, hvor de sidst var set. Han forstod, at det var forgæves at spørge efter dem; saa fandt han en Kvinde, der ligeledes havde mistet alle sine, og med hende opbyggede han et nyt Hjem paa det gamles Ruiner.

I et Par Aar havde de Fred, fordi de allieredes Tropper holdt Byen besat, men saa kom Krigen atter paa de Egne, og efter megen udstaaet Angst var de paa Flugt til Aleppo. Tyrkerne var nu igen Herrer i Byen, og Armenierne maatte flygte. Inden de naaede Aleppo, var de faldne blandt Røvere, og den Smule, de havde samlet sammen i de rolige Aar, var røvet fra dem; de ankom med tomme Hænder og sad med et lille Barn paa Kirkepladsen uden at ane, hvorfra de skulde faa Tag over Hovedet.

Men han havde slidt og slæbt, havde faaet den lille Hytte bygget og lidt Sengetøj og andre nødvendige Ting købt, endelig havde de igen en lille Rede og syntes nu, at de saa lysere Tider imøde, og saa var denne Ulykke kommet. Vist havde Manden været slidt op, Hjertet kunde ikke mere, og der sad nu den unge Enke og græd bitterligt, hun havde slet ingen

Slægtninge at vende sig til om Hjælp. Godt, at der var gode Mennesker til, der vilde hjælpe hende at skaffe Føden til de faderløse Børn. Hvordan skulde vi have kunnet komme ud af den Hytte igen, hvis vi ikke havde kunnet bringe Hjælp?

Og der er langt værre Tilfælde end dette.

En anden Familie fandt vi i en Kælder indhugget i Klippen under et Hus. Fugtigheden drev ned ad Væggene, og den lave Dør, der var den eneste Aabning, hvor igennem Luften kunde faa Adgang til Kælderen, var langt fra tilstrækkelig til at aflede alle Uddunstningerne. Der stank derinde, saa man næppe kunde komme ind.

Derinde levede Mand, Kone, 2 Smaapiger paa 3—4 Aar og en gammel, blind Bedstemoder. Selvfølgelig var de syge, hvor kunde det være andet i et saadant Hul. Manden led af kronisk Malaria og Rheumatisme, og han havde allerede ligget længe. Konen gik ud og vaskede, naar hun kunde, men hun var nu ogsaa sengeliggende den meste Tid. Det var umuligt at holde Sulten fra Døren, de beredte sig paa at gaa helt til Grunde.

Der kom vi dog tidsnok til at bringe dem paa Fode. Vi skaffede dem en lille Stue, der i hvert Fald var tør, og saa kom baade Manden og Konen under Lægebehandling, samtidig med at de fik ordentlig Mad. Konen har allerede rettet sig og begynder at kunne gaa paa Arbejde igen, og Manden har gjort store Fremskridt. Vi oplever nok snart den Dag, da Familien kan klare sig selv.

En Dag, da vi gik gennem Lejrens Gader, kom en Kvinde styrtende imod os. „Kom ind og hjælp os, min Mand dør!“ hulkede hun.

Ja, det var virkelig paa høje Tid, han var allerede stærkt angrebet af Lungebetændelse og havde lige mistet Bevidstheden. Vi løb efter en Læge, og en Kamfer-Indsprøjtning bragte ham for Øjeblikket tilbage fra Dødens Vej. Derefter kom der en lang og omhyggelig Pleje, og nu er han helt rask igen.

Imidlertid har vi faaet Indblik i Familiens Forhold. Manden

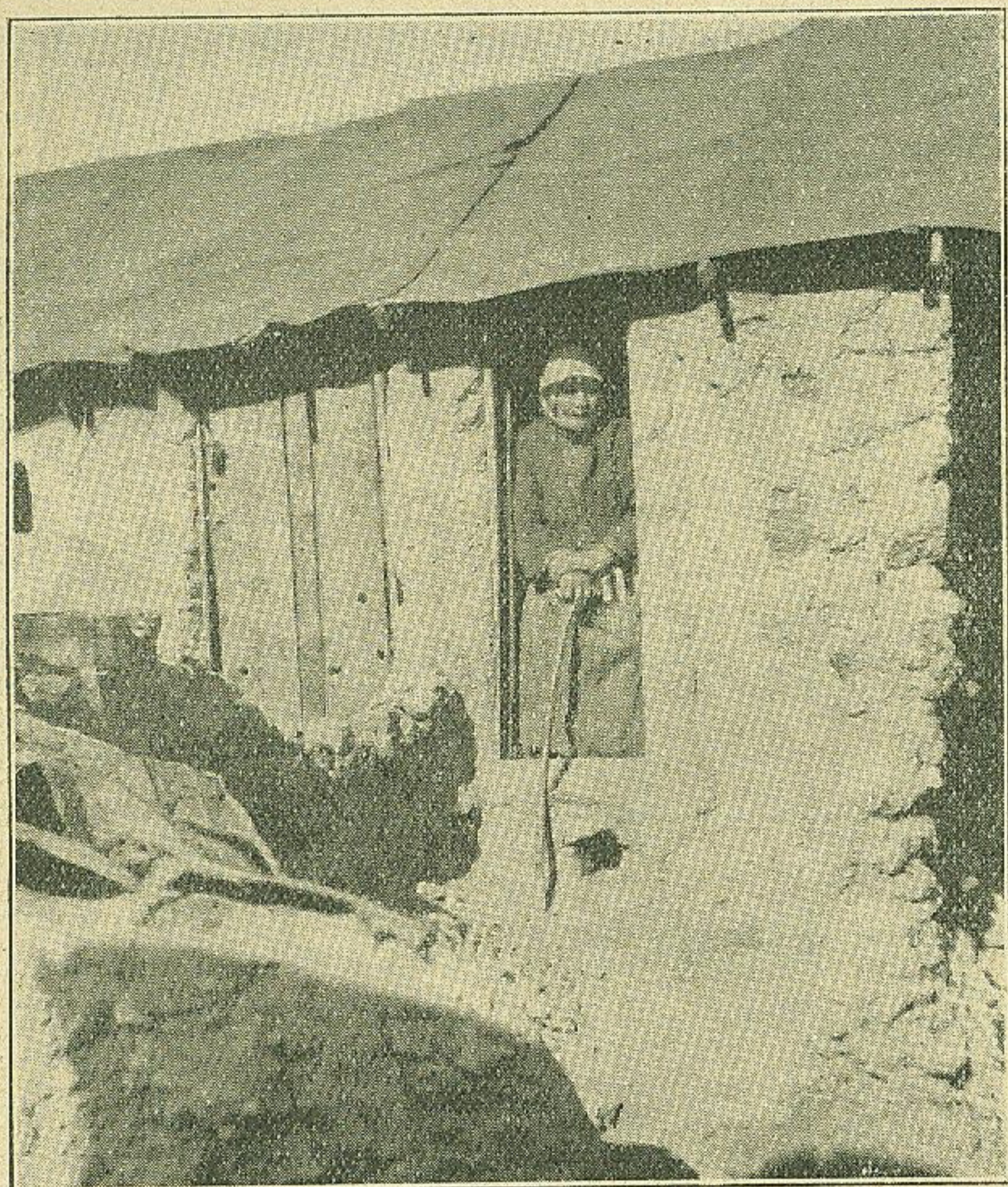
var Kobbersmed og holdt Hjemmet ganske godt oppe. Vel var der 5 Børn, men Konen og den ældste Datter knyttede Tæpper, og saa slog de sig igennem fra Dag til Dag.

Dog en Dag for et halvt Aars Tid siden blev Manden overkørt af et Automobil og maatte bæres hjem i en jammerfuld Tilstand. Nu bankede Nøden paa, omtrent alt maatte sælges for at skaffe Lægehjælp til ham. Det var ogsaa blevet bedre; han begyndte at øve sig i at gaa igen; men saa var denne nye Fjende kommet, og nu havde de intet at betale Læge med og heller ikke noget at spise.

Vi sendte Børnene til det danske Suppekøkken og sørgede for god Mad til den syge, da han kom saa vidt, at han kunde spise. Nu skal han have en god Reconvalescens, saa han kan overvinde begge de to Ulykker, der kom over ham, og gaa styrket til sit Arbejde igen.

Det værste, vi har set, er dog maaske Manden fra Rakka. Der nede i den lille By ved Eufrat har han levet med sin Hustru siden Vaabenstilstanden, og 6 smaa Børn er voksede op omkring dem. Han tog fat i hvad som helst; der var ikke noget Arbejde, der var ham for svært, og de slog sig helt godt igennem; men saa begyndte han at skranke, og tilsidst fik han Smerter i Maven, der var helt uudholdelige. Flere Gange om Dagen kom Anfaldene, og saa kunde han ligge og vride sig et Par Timer, før de hørte op. Lidt efter lidt blev alt solgt, og for de sidste Rester kom Familien til Aleppo og lejede sig ind i et frygteligt lille Hul. Der fandt vi dem i en fuldstændig ubeskrivelig Tilstand. Manden laa sammenkrøbet i et Hjørne, og der var Væggen helt forkradset. Det havde han gjort med sine Negle under Smerte-Anfaldene. Han kom paa Hospitalet, og nu er vi allerede saa vidt, at Anfaldene kun kommer een Gang om Dagen og varer en halv Times Tid. Om det bliver nødvendigt at operere ham, ved vi ikke endnu.

Heldigvis havde vi jo faaet en

En armenisk Kone i Døren til sin Bolig i Barak-Byen.

Del brugt Tøj, saa vi kunde klæde Familien paa, de havde næppe nok Laser paa Kroppen. Alt Sengetøjet bestod af gamle Sække; men nu har de faaet noget at ligge i og en bedre Stue, og de spiser alle i Suppekøkkenet, indtil de kommer lidt til Kræfter.

Saadan kunde man fortælle Tilfælde efter Tilfælde, hvor vi har kunnet redde en Familie fra Undergang. For Øjeblikket har vi ca. 40 i Behandling.

Samtidig har vi i Efteraarsmaanederne haft en Øjenklinik, hvor mange Børn blev tilsete for Trachoma, der ellers ofte fører til Blindhed. Endvidere har vi givet nogen Hjælp til et Alderdomshjem, har repareret en Del Tage og har hjulpet 4 Familier til at udvandre.

Den ene bestod af 7 Personer, og Manden kunde her ingen Beskæftigelse finde. Derimod havde han ved Venners Hjælp fundet en god Stilling i Ægypten; men han havde ingen Midler til at komme der for.

Saaledes søger vi paa enhver Maade at tage os af de mest trængende, og det er vor Bestræbelse at bringe dem en virkelig Hjælp. Vi tager os ikke af et Tilfælde uden saa vidt muligt at være sikre paa, at vi kan føre det til Ende og sætte de Paa-gældende istand til igen at sørge for sig selv.

Der tiltrænges megen Hjælp af den Slags her, fordi saa faa Familier endnu er naaede til at lægge noget af Betydning til Side. De begyndte med tomme Hænder for 3—4 Aar siden i en By, der var hærget af Arbejdsløshed og overfyldt af Flygtninge. Nu har de fleste stridt sig igennem til at faa sig et lille Hjem med det allernødvendigste Indbo; men mere har de heller ikke endnu drevet det til. Kommer der Sygdom, staar Nøden snart for Døren.

De har heller ikke megen Modstandskraft overfor Sygdomme; i 12 Aar har de nu været udsatte for legemlige og sjælelige Lidelser af en ganske enestaaende Art uden at have haft nogen Hviletid ind imellem, hvor de kunde komme til Kræfter. Derfor er de saa let et Bytte for alle Slags Sygdomme.

Syrien er i Opgang nu, og den Tid vil vel ikke være fjærn, da de Familier, hvor Manden lever og er arbejdsdygtig, vil kunne opnaa bedre Kaar; men passer vi ikke paa nu, vil de Faderløses Antal, som allerede er meget stort, blive saaledes forøget, at der næppe er Udsigt til, at Børnene kan blive nogenlunde forsvarligt plejede og opdragne.

En lille Hjælp i Tide kan nu redde mange Familier fra Undergangen, og jeg havde tænkt mig,

om vi maaske ikke der turde banke paa hos vore Landsmænd i Amerika og bede Dem, der selv har kendt til, hvad det vil sige at begynde paa bar Bund i et fremmed Land, om at komme disse haardt prøvede Mennesker til Hjælp, saa Ulykken ikke skal blive større, end den allerede er, og der fremfor alt ikke skal blive et altfor uoverkommeligt Antal af faderløse Børn.

Med megen Tak for den Hjælp, der allerede er ydet, og med Bøn om, at De ikke vil blive trætte af at hjælpe, sender jeg de bedste Hilsener til vore Landsmænd i det Fjerne.

Aleppo, d. 14. April 1927.

Karen Jeppe.

De Danske i Chicago og Karen Jeppe.

En dansk Præstekone i Chicago, Fru Thyra Dorf, har begyndt et maalbevidst Arbejde for at faa de Danske derovre til at støtte Karen Jeppe's Virksomhed i Syrien.

I Efteraaret aabnede hun en Kampagne i Ugebladet „Dansk Tidende“, hvis Redaktør ogsaa er meget armenierinteressert. Hver Uge kom en Artikel, undertiden taget fra „Armeniervennen“, undertiden fra min Piece „Et Besøg hos Karen Jeppe“, ledsaget af Opfordring til at give Bidrag; samtidig holdt Fru Dorf Foredrag rundt omkring, og adskillige hundrede Dollars er paa denne Maade indsamlet og sendt Karen Jeppe. Tøj er der ogsaa samlet meget af, og nu er Fru Dorf tillige begyndt at forhandle armeniske Broderier fra Systuen i Aleppo.

Gid der i hver af de større amerikanske Byer fandtes en ligesaa varm og energisk Armenierven som Fru Thyra Dorf!

Henni Forchhammer.

General- forsamlingen.

„De danske Armeniervenner“s Generalforsamling den 6. Maj overværedes kun af faa — alt for faa — af Medlemmerne.

Overretssagfører *R. Hauschultz*, der venligst havde givet Tilsagn om at ville lede Generalforsamlingen, valgtes enstemmigt til Dirigent og gav — efter at have konstateret Generalforsamlingens lovlige Indkaldelse — Ordet til *Formanden*, som aflagde Beretning om Virksomheden i 1926. Hr. *Benedictsen* opridsede den mørke Baggrund — det hjemløse Folks Lidelser, — paa hvilken vort Arbejde gøres, men fremhævede, at „Dedanske Armeniervenner“ havde al Grund til at være tilfreds med det forløbne Aar. Besisningen i Baraklejren ved Aleppo havde haft større Omfang end før, hjemme og ude var Virksomheden konsolideret. Den danske Regering havde ydet Frk. *Jeppes* Indsats sin Anerkendelse ved den høje Udmærkelse, Kongen havde tildelt hende. Et mørkt Punkt var det, at Frk. *Bjerrers* Helbredstilstand havde tvunget hende til at begive sig hjem — i hvert Fald for en Tid.

Formanden oplæste til sidst en lang Rapport fra Frk. *Jeppe* og takkede Styrelsens Medlemmer og Medarbejdere Landet over for deres Hjælp til Gavn for Sagen.

Regnskabet blev fremlagt af Kassereren Direktør *Malmstrøm*. Det findes gengivet andet Steds i Bladet. Kassereren fremhævede det smukke Udbytte af Armenier-Dagen og Bladets gode økonomiske Basis, men understregede, at det var af den største Betydning at øge Tallet paa Medlemmer (og Abonnenter). Der gaves Decharge.

Til Styrelsen genvalgtes enstemmigt de afgaaende to Medlemmer, Stiftsprovst *Lützhøft* og Frk. *Ingeborg Maria Sick*, til Revisorer Revisor *Riis-Magnussen* og Bogholder *E. Baggesen*, der viser Foreningen den Velvilje at revidere Regnskabet uden Vederlag.

Man vedtog enstemmigt Sty-

relsens Forslag om en Ændring i Lovenes § 3, der vil muliggøre at holde Generalforsamlingen enten (som hidtil) i Maj, eller i April. Dirigenten fastslog i Overensstemmelse med Lovenes § 7, at Ændringer først definitivt kan træde i Kraft, naar den er vedtaget af endnu en Generalforsamling.

— Efter Generalforsamlingen fortsattes Drøftelserne ved en Kop The.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

Marts 1927.

A. Gaver.

C. Modin, Gørlev, 25. Ved N. C. Michelsen, Ballerup: Grosserer Jørgensen, Ballerup, 50. Lærer J. Thomsen, Thisted, 10. Ved Valgmenighedspræst Th. Knudsen, Ryslinge: Fra den grundtvigske Valgmenighed i Ryslinge, 125. Ved Fru Lærer S. Andersen, Rønne: Læge Frk. Sode 15, Frk. Kofoed 3, Hr. H. Nielsen 5. Tilsammen 23. Ved Spr. C. I. Scharling, Tostrup: a) Piecesalg 25, b) Indsamlet 10,25. Tilsammen 35,25. Overskud fra Basaren i København 1718,31. Piecesalg etc. ved Frk. S. M. Laursen, Bjerlingbro, 75. Ved Bankdirektør M. Hansen, Tønder: Fra unævnt Giver til Løskøbelse af en ung Pige 20. Piece- og Mærkesalg ved Fru Agathe Brandt, Aunede, 10,50. Gaardejer Kristian Pedersen, Thise, 25. Ved Frk. H. Forchhammer: a) Frk. Laura Boesen, Storehedinge, 10, b) X 2, c) Indsamlet paa den internationale Højskole 14,50. Tilsammen 26,50. Fru O.R. Sagfører Bayer, Aarhus, 10. Under Mærke: E. og L. K. Store Magleby, 8. Hans P. H. Skov, Faaborg, Varde, 2,65. Ved Fru Valgmenighedspræst Clausen-Bagge, Ringkøbing: Fra Dorthé og Nora Erlangs Fødselsdagsfest 20. Ved Frk. Petrea Pedersen, Aarhus: Piecesalg 20. E. Meyland-Smith, Odense, 15. Lærer Aug. Nielsen, Tørring Skole: Piecesalg 5. M. Dirchsen, St. Magleby, 15. Ved Th. Raaschou, Ringsted: Medlemskontingenter 22. Ved Provst H. W. Tetens, Tistrup: a) Piecesalg 25, b) Frk. Gaardejerske Sine Okkur, Hodde, 10. Tilsammen 35. Ved Fru Nyholm, Ballerup: Efterslæt fra Basaren 5.

Ialt Kr. 2301,21.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved N. C. Michelsen, Ballerup, 100. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Frk. Thora Raaschou 18. Fru Dr. Friis Rasmussen, Nykøbing M., 522,24. Fru Pastorinde Bjerre, Aarup, 324,20. Fru Meta Albretsen, Ringe, 514,25. Fru E. Rosenvinge, Odense, 100. Fru Agathe Brandt, Aunede, 352,25. Solgt fra Depotet 300. Tilsammen 2130,94. Solgte

Haandarbejder ved Basaren i København 6313. Ved Fru Nyholm, Ballerup: Efterslæt fra Basaren 10.

Ialt Kr. 8553,94.

C. Solgte Postkort.

Ved Basaren i København 24,45. Ved Frk. H. Forchhammer 73,50.

Ialt Kr. 97,95.

April 1927.

A. Gaver.

Ved Frk. K. Glasius, Grindsted: Piecesalg 2. Lærer Holger Schøler, N.Vinge, 100. Ved Fabrikant Christensen, Læssøesgade 4: Heftesalg 12,50. Fru Petra Rasmussen, Ballen, Samsø, 50. Ved Fru Lærer S. Andersen, Rønne: Under Mærke A 10, Under Mærke M 2. Tilsammen 12. Fuldmægtig Th. Julsø, Valby, 10. Ved Lærer Marius Kristensen, Ulfborg: Indsamlet ved Ungdomsmøde i Ulfborg Stationskole, 10. Ved Spr. Blichfeldt, Kbhvn.: Fra Frk. L. Egholm, Schönbergsgade 13, Kbhvn., 10. Under Mærke K. H. 100. Enkefru J. Jørgensen, Dons, Alminde, 5. Ved Fru Elisabeth Pilgaard, Hvilsted pr. Odder: Indkommet ved en Fælleslæsning i Hvilsted Fælleskole, 34. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle: Piecesalg 35, Bidrag fra forskellige 79. Tilsammen 114. Pastor F. Fenger, Glud Præstegaard, Horsens, 2,65. Ved Frk. H. Forchhammer: Piecesalg 45. Lektor H. Hammer, Aarhus, 2,65. Ved Spr. J. Eriksen, Asserballe: a) Piesesalg 40, b) Gaardejer Terp, Notmark, 5, c) Paaskeoffer fra Asserballe Menighed 45. Tilsammen 90. Lærerinde O. Højsgaard, Oldrup, Hundslund, 10. Frk. Katha M. Jensen, Domhuset, Sønderborg, 7,65. Ved Frk. I. M. Sick: Efterslæt fra Basaren 30.

Ialt Kr. 647,45.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Danske Kvinders Velfærd 87. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: a) Fru Pastorinde Bjerre, Skydebjerg, 149, c) Fru Pastorinde Nyegaard, Laurbjerg, 150, c) Basaren i Randers 589,05, d) Frk. Veel Jeppe, Lyngby, 98, e) Frk. Thora Raaschou 36,50, f) Fru Pastorinde Bjerre, Skydebjerg, 240, g) Lærer S. Andersen, Rønne, 200. Tilsammen 1462,55.

Ialt Kr. 1549,55.

C. Solgte Postkort.

Ved Frk. H. Forchhammer, Kbhvn. 15.

Ialt Kr. 15.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Direktør **Johs. Malmstrøm**,

Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.

Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:

Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.

Frk. Jeppe beder om brugt Tøj.

Idet vi paa Armeniernes Vegne hjerteligst takker for de mange Tøjpakker, vi allerede har modtaget fra venlige og medfølede Læsere, meddeler vi, at alt muligt brugt Tøj vedblivende er særdeles kærkomment, baade til de Armeniere, der paa forskellig Maade direkte er knyttede til Frk. Karen Jeppe Virksomhed i Optagelseshjemmet og i Landbrugs-kolonien, og til dem, der stadig maa henslæbe Livet i de usunde Baraklejr. Ethvert Stykke kan bruges, blot det er rent.

Vi opfordrer vore Læsere til at afse deres aflagte Klæder til dette Formaal. Det er en overordentlig vigtig Hjælp, der derved ydes de nødlidende Armeniere — lige saa god som rede Penge.

Pakker med Tøj bedes sendt direkte til De danske Armeniervenners Kontor, Holbergsgade 4, København K (eller afleveret sammesteds Søgnedage 1—3).

Noter.

Danske i Amerika har — som det fremgaar af et Regnskab, vi har modtaget fra Karen Jeppe — i Løbet af faa Maaneder sendt over 1200 Dollars til Lindring af Nøden i Aleppos Baraklejr. Vi sender hermed alle, som har Andel i den smukke Gave, vor hjerteligste Tak.

* *

Da Karen Jeppe i Efteraaret var i England, blev hun og hendes Arbejde meget omtalt i de engelske Blade. „Manchester Guardian“ bragte saaledes et Billede af hende, ledsaget af en ret udførlig Artikel om hele hendes store Arbejde, og „Yorkshire Post“ slutter en lignende Beretning med følgende Ord: „Hendes mest udprægede Karaktertræk er Frygtløshed. Intet faar hende til at tabe Modet. Hun har trodset store personlige Farer, hun har vist stærkt moralsk Mod, men fremfor alt har hun imponeret de engelske, franske, arabiske, ja selv tyrkiske Embedsmænd, som hun har kommet i Berøring med, ved sin ufejlbarlige, sunde Fornuft i Forening med en ukuelig Energi og Beslutningskraft.“

* *

Frk. Karen Bjerre er efter en vel overstaaet Rejse i Slutningen af Maj ankommet hertil fra Aleppo op opholder sig nu i sit Hjem, hvor hun forhaabentlig snart vil komme til Kræfter igen.

* *

Foruden den foranstaaende Aarsberetning har Styrelsen fra Karen Jeppe modtaget en Oversigt over Aarets Arbejde, der vil fremkomme i næste Nr. af Bladet.

Armeniske Broderier!

Opmærksomheden heniedes paa, at de forskellige Kredse Landet over kan faa tilsendt Udvalg af Haandarbejder til Videresalg ved Henvendelse til

Frk. Elisabeth Andersen,
Sønder Allé 18, Aarhus.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig, og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse „Armeniervennen, København.“

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt* og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

„Misak! Jeg holder af Dig, jeg vil være din Moder.“

Et Udbrud af Forundring, af Jubel over denne uventede Lykke, der faldt i hans Skød, og saa et varmt Kys paa hendes Haand. I det Kys gav han hele sin Sjæl, saaledes som vist kun Armeniere forstaar at give sig hen til den, der har vundet deres Hjerte.

Pagten var sluttet; men hvad den egentlig rummede, det gjorde ingen af dem sig klart i den Stund. Det tog Aar at faa det virkeliggjort, som de den Gang lovede hinanden. Der taarnede sig Bjerge af Vanskeligheder op, baade udefra fra deres Omgivelser og indefra fra deres egne Hjerter; dog deres faste Forsæt og deres Kærlighed til hinanden overvandt dem alle.

For Misak var det en dyb og styrkende Livserfaring, han her havde gjort. Han huskede paa den Dag, da han inderligt havde ønsket, at det maatte være hans Moder, hende, der kom fra det fremmede Land. Den Gang var han vel gaaet frygtelig skuffet hjem; men nu var Opfyldelsen der, og han forstod snart, at den langt havde overtruffet hans dristigste Forventninger.

Denne Tildragelse var den Hovedhjørneste, hvorpaa han byggede sin Livsanskuelse, at „hvad et Menneske attraaer med hele sin Sjæls Inderlighed og Kraft, det kommer til ham. Vel ikke til den Tid, da han ønsker det, men det kommer dog, og det kommer anderledes, end han venter

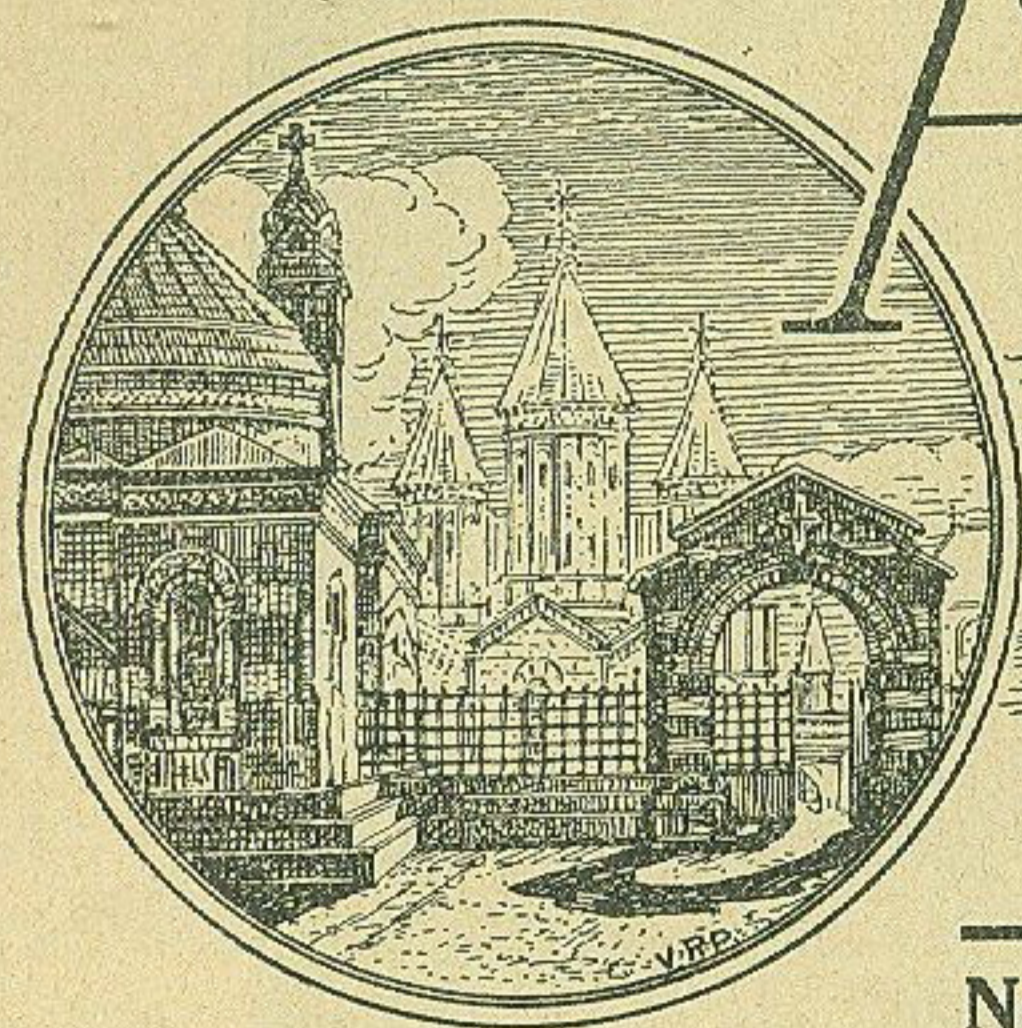
det, langt herligere og bedre“. Den Tanke gav ham stor Frejdighed i alle Livets Tilskikkelser.

Da det lakkede ad Efteraaret, forlod de deres kære Taurus og alle deres Venner der og rejste til Urfå.

De gjorde ingen Forandring i deres Levevis, for saa vidt som Misak vendte tilbage til det Hus, han før havde boet i, mens hans Moder drog ind i sin Bolig i Børnehjemmet. Indefra skulde Baandet vokse sig stærkt, førend det satte synlige Spor i deres Liv.

Men de lagde nu Misaks Fremtid til Rette sammen. Det, de stræbte henimod, var, at han skulde lære Silkevæveriet; foreløbig viste der sig dog ingen Udvej til det. Skulde han nu rejse til Diarbekr og tilbringe flere Aar der, var der da slet ingen Mulighed for, at de kunde leve sig ind med hinanden, det kunde være svært nok endda.

(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 7-8

Juli-August 1927

7. Aarg.

Fra Optagelseshjemmet.

Aleppo, 15. Juni 1927.

Stadig gaar Arbejdet her for fulde Sejl. Daglig kommer og gaar de her i Hjemmet, lige fra ældre Koner paa 40 Aar til smaa Knægte paa 13—14 Aar.

Her sidder jeg og skriver den ene Levnedbeskrivelse efter den anden. Altid har de, der kommer her til Hjemmet, den samme Historie at fortælle om 12 Aars Lidelser i Slaveri hos Muhammedanerne: Oprykning fra deres gode Hjem, de frygtelige Deportationsvandring, hvor de døjede under den brændende Sol, ikke en Draabe Vand at læske sig paa, udsatte for Vold hvert Øjeblik, Adskillelsen fra deres kære, Uvisheden om, hvor de var, eller Minderne om deres grufulde Død.

Ofte undrer jeg mig over, at det for det meste er rent mekanisk for mig at nedskrive alt dette; men godt er det vel; det vilde tage paa een at begynde at tænke for meget. Det, det gælder om, er at arbejde for de Staklers Fremtid, at de kan blive til noget.

Det gaar villigt fra Haanden. I disse Dage har fire af de store Dreng bestaaet Chaufføreksamen. Tolv forlader Hjemmet om et Par Uger, udlærte som Snedkere, Garvere og Bagere. 15 Dreng valgte at gaa til vore Kolonier for at uddannes i Landvæsen. Af de Dreng, der gik sidste Aar, er allerede nogle saa vidt, at de nu kan sætte Foden under eget Bord og hjemføre vore unge Piger.

Af Pigerne valgte de fleste at

sy vore Haandarbejder, nogle ønskede at gaa som Tjenestepiger, og andre lærte at knytte Tæpper. Størstedelen finder jo Gudskelov

Ounig og hans Moder.

deres Slægtninge og kan forenes med dem. Her er daglig Efterspørgsel og rørende Gensynscener, man aldrig bliver træt af at overvære. Det er noget helligt. Hvor er det vidunderligt at se Udtrykket hos saadan en 17—18 Aars Dreng, som vi saa det i sidste Uge, hvor det drejede sig om Gensynet med Faderen. Denne Usikkerhed at begynde med, han stirrer og stirrer. Han har jo kun været 4—5 Aar, da han blev taget. Dog, langsomt dæmmer det. Minespillet forandres, han vaagner op, som af en Drøm, han husker

dette og hint og kaster sig til Slut hulkende i Faders Arme. Nu er alt godt!

En Dag bragte en af vore Agenter en lille Dreng. Det havde været ret besværligt at faa ham fra Araberne; men da det var konstateret, at han var Armenier, havde vi heldigvis den franske Regering i Ryggen. Drengen huskede intet om sine Slægtninge. Han hed Ounig, sagde han, og havde altid været hos nogle Arabere. En lille bestemt Fyr var han. Sit lange Haar vilde han ikke have klippet af, og Tørklædet vilde han beholde. „Hvis jeg ikke maa beholde det, render jeg min Vej,“ sagde han. Han fik Lov at beholde begge Dele, indtil han selv ønskede at være som de andre Dreng. Vi maa her i Hjemmet læmpe os frem. Til at rulle sin Cigaret og ryge den var han som en Voksen. Dog tillades Rygning ikke her paa Hjemmet.

En Dag, han gik paa Gaden med nogle af de store Dreng, kom en Kone gaaende. Hun studerede, saa vist paa Ounig, raabte: „Min Søn!“ og omfavnede ham. Drengen var fortumlet og forstod slet ingenting. Konen kom da herud med ham og fortalte følgende: Hendes Mand var Soldat i den tyrkiske Hær, da Ounig kun var 6 Maaneder gammel. Hun blev deporteret med Drengen og naaede Rakka. Det lykkedes hende at snige sig ud af Karavanen og holde sig skjult, da den drog videre. Hun forsøgte nu at skaffe Brødet til sig og sit Barn ved at arbejde hos forskellige tyrkiske Familier; Ounig var nu blevet 1½

Aar gammel. En Dag efter endt Arbejde lod hun et Øjeblik Barnet blive paa Gaden hos nogle andre Børn, medens hun løb hen for at købe et Brød. Da hun kom tilbage, var Drengen borte. „Hvor er han?“ raabte hun. De større Børn, der havde siddet hos Ounig, forklarede, at nogle Soldater var kommet ridende og havde taget ham med sig. Moderens Fortvivlelse forstaar vi. Hun løb til Politiet, der opdagede, at hun i Grunden slet ingen Ret havde til at være der paa Stedet. Hun blev sat fast og sendt bort med en anden Karavane. Efter mange Lidelser naaede hun til Aleppo, hvor hun fandt sin Mand. Han havde fast Arbejde, og de kunde have levet uden Sorger, hvis ikke Mindet om den lille Søn altid pinte dem. „Men nu har jeg ham,“ udbrød hun. „Priset være Gud! Hvor har jeg anraabt ham om, at jeg maatte finde min Dreng, og han har hørt mine Bønner.“

Vi sagde: „Ja, men har du intet bestemt Kendemærke paa, at det er din Søn, havde han intet Mærke paa sin Krop?“ „Nej, ikke et eneste,“ svarede hun. Vi undersøgte ham, og der fandtes heller intet Mærke.

Den næste Dag var vi ikke mere i Tvivl om, at det var hendes Søn. Hun havde nemlig nu bragt sin yngre Søn med, og de to, Ounig og han, ligner hinanden som to Draaber Vand. Vi overgav ham saa til Moderen, og hun drog straalende af Sted.

Dernæst har vi Billedet af tre Kvinder, der paa samme Dag kom her til Hjemmet. Deres Levnedsløb skal vi i Korthed skildre.

Arsjalnis Patvogian, 30 Aar. *Arsjalnis* blev deporteret fra Boryog nær Konstantinopel med sine Forældre og sin lille Broder. De blev i maanedsvis drevne hid og did og led frygteligt paa Vejen. Forældrene blev syge, og *Arsjalnis* maatte efterlade dem halvdøde ved Vejkanten. Hun bad og tryggede Gendarmen om at faa Lov at blive hos dem og pleje dem; men Nej! med Piskeslag blev hun og Broderen nødt til at fortsætte med de andre Slagtefaar.

Arsjalnis, Louisia og Vordy.

Stadig var Tankerne hos de to kære, der ingen havde hos sig til at række dem en Draabe Vand og lukke deres Øjne paa det sidste, dog, hun havde jo sin lille Broder. Men inden Aften var han revet ud af hendes Arme af en Araber. Den næste Dag blev hun selv taget af en Araber og med Magt ført til hans Telt. Efter 2 Aars Forløb solgte han hende til en anden Araber. *Arsjalnis*, der blev mishandlet, flygtede dog snart tilbage til sin tidligere Ejer. Han vilde bringe hende tilbage igen; men da lykkedes det hende at flygte, og hun naaede en Landsby i Nærheden af Deir-el-Zor.

Der tog en Araber ved Navn *Abdon Djumezd* hende i Besiddelse, og hun var der i 2 Aar, hvorpaa hun blev tvunget til at ægte *Abdons* Fætter, med hvem hun levede 5 Aar.

Altid længtes hun efter at komme bort, tilbage til sit Folk og sin Kirke. Endelig fandt vor Agent hende og sendte hende til vort Redningshjem i Aleppo.

Hvor er hun lykkelig og taknemmelig over at være hos os.

I mange Aar har hun været som et jaget Vildt, og nu er hun i Ro og Sikkerhed.

Louisia Saydian, 40 Aar. Hendes Mand blev taget som Soldat i den tyrkiske Hær og forsvandt, medens hun selv med en Søn og Datter maatte paa Landevejen. En Smule Klæder og Føde førte de med sig; men inden Aften var det røvet fra dem. Halvnøgne, sultne og tørstige blev de drevet hid og did uden Maal og uden Hvile, stadig udsat for Overfald af de omboende Muhammedanere. Sønnen og Datteren blev taget fra hende, og hun anede ikke, hvor de var.

En Dag slæbte en Kurde ogsaa af Sted med hende, og hun blev hans Slavinde i 12 Aar. Slide og slæbe maatte hun altid. I Huset var der flere Koner, og de tvang *Louisia* til at gøre det groveste Arbejde. Ofte sendte de hende langt bort for at samle Brændsel — Tidsler og Gødning — til Huset. *Louisia* led i Stilhed og bad til Gud om Udfrielse.

Endelig slog Timen. En Dag, da hun var temmelig langt fra

Huset, kom et Automobil, og ud steg vor Agent, der søgte efter Armeniere. Længe varede det ikke, før hun sad i Bilen og drog ud mod Friheden.

Hun gaar her saa stille omkring. Livet er som uddødt for hende; alle sine kære har hun mistet. Syg er hun ogsaa, hun staar for en Operation.

Vordy Avedissian. 28 Aar. I Begyndelsen af Krigen faldt Kurder en Dag ind i hendes Fødeby, og et frygteligt Myrderi begyndte. Vordy, der var nygift, forsøgte at skjule sin Mand, dog uden Resultat. Hans Skjulested blev fundet, og han blev myrdet for hendes Øjne af en Kurde, der derefter slæbte hende med sig til sin Landsby. I 12 Aar var hun tvunget til at leve sammen med sin Mand's Morder. Hvor hun led derunder, forstaar man. Mange Gange forsøgte hun at flygte, dog blev hun stadig indhentet og for hver Gang strengere bevogtet.

Nylig lykkedes det hende dog at naa „Caraman“, hvor vor Hjælper fandt hende og satte hende i et Automobil. En Dag ankom hun lykkelig hertil. Her er hun i en tryk Havn og hviler ud.

Jenny Jensen.

Hjemme igen.

Kære „Armenierven“!

Desværre blev mit Arbejde i Aleppo jo afbrudt meget mod min Vilje. Jeg havde ellers faaet saadan begyndt, at jeg selv troede, at min Fremtid virkelig laa i det Arbejde; men mit Helbred kunde ikke slaa til, og nu er jeg efter Lægens Raad rejst hjem.

Hjemreisen er efter Forholdene gaaet godt; især var Turen over Middelhavet med den rolige Sejlad og friske Luft en ren Lægedom.

Da jeg forlod Aleppo, stod alt vel til.

Naar mit Helbred tillader det, haaber jeg at kunne udrette noget til Gavn for dette hjemsøgte Folk paa den Maade, som Forholdene vil gøre det muligt for mig.

Foreløbig maa jeg nøjes med at sige Tak til Styrelsen for den Tillid, der er vist mig, og sender alle „Armeniervennen“s Læsere mine venligste Hilsener.

Skydebjerg Præstegaard pr. Aarup,
Maj 1927.

Karen Møller Bjerre.

Folkeforbundet og Armenierne.

Under et Ophold i Genève i Anledning af det Internationale Kvinderaads Møde i Juni var jeg saa heldig at overvære et Møde i Folkeforbunds-Raadet. Paa Dagsordenen stod blandt meget andet Dr. Nansens ofte omtalte Plan om Overføring af armeniske Flygtninge særlig fra Grækenland og Konstantinopel til Republiken Erivan. Denne Plan har mødt Vanskeligheder, baade politiske og finansielle — Stormagterne er ikke stemte for at inklude sig paa at yde Laan til en Sovjetrepublik — men med sejt Energi og med sin varme Interesse for alle disse ulykkelige Flygtninge giver Nansen ikke op, saa længe der er Mulighed for at gøre noget. Men Planen har maattet ændres, Nansen søger nu at faa Erivan-Regeringen selv til at bekoste og udføre de store Overrislingsarbejder, der maa til, før den lille Bjærgrepublik kan tage imod flere Tusinde nye Indflyttere. Der bliver saa væsentlig Transport- og Bosættelsesomkostningerne tilbage, idet den oprindelig udkrævede Sum derved reduceres til knap en Trediedel, og, hvad mere er, Planen bliver fri for Betæneligheder af politisk Art; det, som bliver tilbage, er et rent humanitært Foretagende. Tilmed har rige Armeniere i forskellige Egne af Verden lovet betydelige Bidrag.

Nansens Tale, der holdtes med megen Kraft og Varme, gjorde et stærkt Indtryk. Dette gav sig et meget smukt Udtryk i Dr. Stresemanns Indlæg i Diskussionen, han lovede at anbefale Sagen til sin Regering. Sir Austen Chamberlains

Udtalelser var mere forbeholdne, men dog ret velvillige. Han fremhævede med Rette det svage Punkt, at der endnu ikke forelaa noget afgørende Svar fra den armeniske Regering angaaende dens Overtagelse af det nødvendige Overrislingsarbejde.

Derfor var alt, hvad man i Øjeblikket kunde opnaa, Vedtagelsen af følgende Resolution:

„Raadets Medlemmer forpligter sig til at undersøge med Sympati de Forslag, der er fremsat af Dr. Nansen, forudsat at den armeniske Regering paa en tiltredsstillende Maade paatager sig det nødvendige Overrislingsarbejde i Forbindelse med Planen.“

Altsaa et lille Haab endnu!

Henni Forchhammer.

En smuk Gave.

Karen Jeppe har i Juli Maaned fra en Sagfører i Varde modtaget et Brev, af hvis Indhold vi gengiver nedenstaaende:

„Gaardejer Peter Hillerup, Grumstrup pr. Esbjerg, der for Tiden er syg og ikke venter at blive rask igen, har bedt mig meddele Dem, at han vil skænke Dem det Beløb, som kan indkomme ved Salg af et Jordstykke til Støtte og Fremme af det Arbejde i Armenien, De staar som Leder af. Jordstykket kan formentlig sælges for 10—12000 Kr. men hvis der ikke i en nær Fremtid skulde melde sig Køber til Jorden, antager jeg, at jeg foranlediger Skødet udstedt til Dem, for at Gaven kan være kan være fuldbyrdet inden Giverens Død.“ —

„De danske Armeniervenner“ er Giveren af en saa storstilet Gave megen Tak skyldig. Takket være den store Sum er der nu Mulighed for, at Karen Jepses Haab om i en nær Fremtid at kunne bygge Hus til de armeniske Enker staar foran sin Opfyldelse.

Oversigt over Aarets Arbejde.

En Beretning fra Karen Jeppe.

Da det endelig er lykkedes mig at faa Hovedmassen af vore Regnskaber og Rapporter fra Haanden, ligger det mig stærkt paa Sinde at faa sendt en Oversigt over Aarets Arbejde til vore Venner i Danmark og faa sagt Tak for al den gode Hjælp, der er kommet til os derfra.

* * *

Naar der er Tale om Arbejdet i Aleppo, vender de fleste Menneskers Tanker sig først til Folkenes Forbunds Redningshjem og de dertil knyttede Institutioner, og det er denne Virksomhed, hvorom alle andre Foretagender hidtil naturligt har grupperet sig, det er den, der har haft det største Budget, og som har samlet de vidtspændende Interesser om sig.

Vi har i Løbet af Aaret 1926 haft den Lykke at kunne redde 325 Mennesker ud af Slaveri og ofte det, der er værre. Mange Kvinder har været frygteligt misbrugte, ogsaa mange af Drengene har været mishandlede paa forskellig Maade. Om dem alle gælder det, at de er frelst ud fra et Liv i Formørkelse og Fornedrelse og er komne ud i Lyset og Friheden, og det er dejligt at føle den Glæde og den Taknemmelighed, der vælder op i dem, eftersom de mere og mere bliver sig bevidst, hvad det er, de er blevne befriede fra, og hvad det er for en Fremtid, vi byder dem.

For dette Spørgsmaal om Fremtiden spiller jo unægtelig en stor og væsentlig Rolle, og det er for os et meget alvorligt Ansvar.

Befrielsen kan være vanskelig nok, den forudsætter et Net af Søgestationer med Agenter og Hjælpere af forskellig Slags, regulære Automobilforbindelser og et intensivt Kontorarbejde; men vi maa altid være klare over, at alt dette kun bliver effektivt, fordi det som Baggrund har Hjemmet med den gennemførte Omsorg for de

Befriedes Fremtid. Det er Rygtet derom, der løber forud for Agenterne og forbereder deres Virksomhed lige ud til de fjerneste Landsbyer og Beduintelte.

Alle disse Fanger derude tror jo, at de staar helt alene i Verden, og at alle deres Kære er døde. Hvis de senere finder deres Slægt, hvad mange gør, kommer det næsten altid som den store Overraskelse, det Uventede, der sætter Kronen paa Livslykken. Naar de forlader det Sted, hvor de har levet i saa mange Aar, og hvor de dog i hvert Fald havde Føden og Tag over Hovedet, sker det udelukkende i Tillid til det Hjem, der er beredt for dem af ukendte Hænder i det Fjerne.

Der er nu først Trygheden og den kærlige Omsorg; den alene fjerner mange Spor af Vildhed og Trods og faar deres oprindelige Ansigt til at komme frem paany. Saa er der Lægetilsynet og den rent legemlige Pleje, der saa ofte genopretter deres Sundhed og faar Blodet til at strømme friskt og let gennem deres Aarer igen. For hvor er de ikke forsømte, hvormange Sygdomme og Lidelser har ikke faaet Lov til at sætte sig fast i deres Organisme, som det nu tager megen Tid og Taalmodighed at faa fjernet. Men vi opgiver jo ikke Kampen, den bliver ført med alle de Midler, som den moderne Videnskab stiller til vor Disposition, saa vidt de da er tilgængelige her i Aleppo.

En enkelt Gang har de nedbrydende Magter været os for stærke, og vi har maattet strække Vaaben overfor Døden eller for en uheldelig Sygdom; men de Tilfælde er heldigvis saa faa, at de næppe føles i den store Mængde og hurtigt glemmes. Hovedindtrykket er, at de, der var syge, da de kom, faar Sundheden tilbage i fuldt Maal, og derfor gennemstrømmes af en længe ukendt

Følelse af Friskhed og Lykke.

Men saa kommer jo Forskellen. Mange finder deres Slægtninge og forlader os *helt*, idet Familien nu overtager Ansvaret for dem og for deres fremtidige Liv. Nogle skilles vi fra den samme Dag, de kommer ind, hos andre varer det et Par Uger, hos andre igen et Aar eller mere; men alt i alt er indtil 75% komne tilbage til deres egne Slægtninge.

Det er mange sønderrevne Familie- og Hjertebaand, der her igen knyttes, mange Hjem, hvor den ængstelige Søgen og Spørgen besvares med et glad „Ja“, naar det tabte Barn gives tilbage.

Grundlaget for alt dette er et intensivt Kontorarbejde, men ofte forekommer der ogsaa Tilfælde af saa uventede og overraskende Genfindelser, at vi ikke kan tænke os andre Aarsager end inderlig og vedholdende Bøn.

Dog, hvordan det nu end hænger sammen med dette, Resultatet er, at det store Tal forlader os *helt*, det vil sige: forlader os paa den Maade, at vi kan overdrage Ansvaret til andre. I de fleste Tilfælde har de nydt megen Pleje og Uddannelse og Opdragelse hos os, inden de bliver overgivne til Slægten; for vi begynder jo med enhver fra den første Dag, som om de ingen Slægtninge havde; men naar deres egne saa er fundne, og vi har overbevist os om, at de lever i saadanne Kaar og i det Hele er af en saadan Beskaffenhed, at vi med en god Samvittighed kan overlade vore Unge til dem, ja, saa er Ansvaret taget fra vore Skuldre.

Men saa dem, der bliver tilbage hos os, dem, der egentlig bliver vore Børn, hvordan former Livet sig for dem? Føler de sig ikke tilsidesatte af Skæbnen?

Vi tror det ikke. I hvert Fald er der ikke noget at mærke paa dem. De ser henimod en lys Fremtid, mens de nu som unge Piger lever af deres Naal, indtil deres Pigejertes Drøm kan gaa i Opfyldelse. Hvad den Drøm drejer sig om, er jo ikke svært at gætte; en Dag kommer *han* vel, den unge Armenier, der vil berede dem de-

res egen Rede. Ja, vist kommer han. Det lille Hjem, der er knyttet til Systuen, og som højst kan rumme 20, bliver ved at være stort nok, skønt Hold efter Hold af unge Piger rykker ind i det.

Ogsaa vore unge Mennesker drømmer den skønne Drøm om det egne Hjem, hvad enten de nu gaar og lærer i et Værksted her i Byen, eller de pløjer ude paa Markerne i Charb Bedros. Der er Fart og Energi i dem, og en Ting lyser ud af dem alle, Visheden om, at de har valgt den rigtige Vej, og at vi ikke vil slippe dem, før de har naaet Maalet, økonomisk Uafhængighed.

Og iblandt dem er der jo saa nogle, der gennem Skole og Kirkegang og gennem anden Paa-virkning i Hjemmet kommer saa vidt, at de faar Syn for de rige aandelige Værdier, som deres Folkeliv og Religion rummer. Det er i dem, at Taknemmeligheden slaar de dybe Rødder, de er de egentlig „frigjorte“. Hvor mange der er af dem, og hvor dybe Rødderne er, det vil jo Fremtiden vise. Friske, grønne, smaa Spirer er der mange af; men hvor mange, der vil bære Frugt, er der endnu ingen, der kan dømme om.

Hvad vi nu kan se som den almindelige Regel er, at vore unge Piger og unge Mennesker er velsete i de Omgivelser, de kommer i, og at de har Fremgang i Livet. Det maa vi lade os nøje med foreløbig.

* * *

Saa meget om dette store, internationale Arbejde, som er baa-ret af *Folkeforbundets aandelige Autoritet*, den der *politisk* finder sit Udtryk i *Frankrigs* velvillige Beskyttelse og Støtte, økonomisk i store Pengebidrag fra *England* og *Tyskland*.

Men lad os over alt dette ikke glemme *Danmarks* Indsats, lad os huske paa, at det er „*De danske Armeniervenner*“s *Udsendinge*, der har *udtænkt den Plan*, hvorefter der arbejdes her i *Syrien*, og *har bragt den til Udførelse*. Lad os ogsaa huske paa, at *de unges Pleje og Opdragelse i Optagelseshjemmet nu i flere*

Aar har ligget i Frk. Jensens Hænder.

Det er til syvende og sidst den Aand, hvori der har været arbejdet herude, der er blevet afgørende for hele Foretagendets Trivsel, og *den Aand er* og har fra første Begyndelse været *dansk*.

* * *

Dog ogsaa pekuniært har „*De danske Armeniervenner*“ støttet dette Foretagende. Ikke blot har de stillet deres Udsendinge til Folkeforbundets Disposition uden noget Vederlag; men de har grundet et Par gode Industrier, som har været os til megen Hjælp i de unges Opdragelse.

Der var jo aldrig Spørgsmaal om, hvad vi skulde gøre ved vore unge Piger. Vi lærte dem at brodere og sendte dem saa til Systuen, hvor de fortjente deres Brød, indtil de kunde blive forsørgede paa anden Maade.

Denne Systue, der foruden at optage vore egne unge Piger ogsaa gennem Aarene har givet Arbejde til et Par Hundrede fattige Kvinder fra Barak-Lejren, er grundet af „*De danske Armeniervenner*“ i 1921. Kapital fik den efterhaanden foruden fra Hovedkomitéen i København dels fra Komitéerne i Aarhus og Odder, dels i stedse stigende Grad fra Folk i Aleppo. Først var der et Par velhavende Mænd her i Byen, der skød Penge til for at støtte Foretagendet; men nu er Systuen efterhaanden gaaet over til fortrinsvis at blive vore Folks Sparekasse, hvor de anbringer alt, hvad de kan spare sammen i Aarets Løb. Vi er meget glade over at kunne yde dem denne Støtte, da Pengeforholdene her er yderst vanskelige. Hvis man ikke vil gemme sine Penge i et „*Strømpeskift*“, risikerer man allersnarest at komme af med dem. Naturligvis er der Banker; men Folk er endnu ikke rigtig vant til dem; den almindelige Maade at anbringe sine opsparede Midler paa er at sætte dem ind i et eller andet privat Foretagende, og det er unægtelig ikke altid saa nemt at faa dem igen. Derfor er de alle saa glade for Systuen.

Og naturligvis er ganske særlig de Kvinder glade, der fra Aar til Aar har haft fast Arbejde der. At de har det, betinges ganske særligt af det omfangsrige og regelmæssige Salg i Danmark. Vi sælger og har solgt ogsaa i andre Lande; men vore Markeder der er usikre, der er mange Konjunktursvingninger og Toldvanskeligheder. I Danmark derimod gaar det støt og roligt med en stadig voksende Kundekreds. Man kan roligt betragte Systuen som et helt igennem *dansk* Foretagende.

Det samme gælder om *Snedkeriet*, hvor over 40 af vore Drenge i Tidernes Løb er blevne uddannede til dygtige Svende. Vi er glade over at kunne sige, at ligesom vor Systue betragtes som den fuldkomneste indenfor sin Branche, saaledes er der kun een Mening om vort Snedkeri, nemlig at dér faar man de smukkeste og bedst forarbejdede Møbler i Aleppo.

* * *

I en anden Gren af vort Arbejde har Danskerne ligeledes været medvirkende, nemlig i Kolonisationen.

Indtil nu har vi anbragt 50 af vore unge Mennesker og ca. 100 armeniske Familier ude paa Landet. Derom er der for kort Tid siden udsendt en Beretning til alle Medvirkende, ogsaa til „*De danske Armeniervenner*“.

* * *

I denne Vinter har „*De danske Armeniervenner*“ optaget et helt selvstændigt Arbejde, idet de har aabnet det danske Suppekøkken under Frk. Jensens Ledelse. Det har — iøvrigt med Bidrag fra England, alt vokser saa underligt ind i hinanden herude — bespist en stedse voksende Skare Børn og Mødre. Fra 500 i November har Tallet paa dem, der hver Dag faar et *meget* solidt Maaltid, oversteg 1400, deraf 1100 Børn.

Ifjor havde Folke-Forbundet med Bidrag fra Danmark et lignende Køkken; men det naaede kun til at bespise 800 — alle Børn — og blev først aabnet i Januar. Iaar begyndte vi den 1. November og indskrænker ikke før den 1. Maj. Helt lukket bliver det ikke, for de

allerfattigste Børn kan det holdes aabent hele Sommeren.

Disse Suppekøkkener har været af gennemgribende Betydning for den opvoksende Slægt i Barak-Lejren. Man kan nu heldigvis gaa igennem Gyde efter Gyde uden at træffe paa underernærede Børn. Kunde vi opretholde denne Institution, omend i noget mindre Omfang, et Par Aar endnu, er der ikke Tvivl om, at den nuværende Generation af Børn vilde være reddet.

Det er jo underligt at se, naar man gæster disse Flygtningelejre, hvor forholdsvis faa Børn, der er over 8 Aar. De, der var smaa i Deportationstiden, døde ganske simpelt paa Vejene. Derimod er der en Vrimmel af Smaabørn, der er udsprungne af de nye Ægte-skaber, stiftede efter Vaabenstilstanden. De maatte ganske vist gennemgaa Flugten og al den Elen-dighed, der fulgte med Livet i Flygtningelejrene; men Forældrene skærmede dem efter fattig Evne, og i de første Par Aar gik det nogenlunde med at skaffe Føden. Da saa de rigtig tunge Tider kom, aabnedes jo Suppekøkkenerne, og de har faktisk reddet dem. Kan vi holde ud lidt endnu, kan disse smaa Væsener blive forskaanede for senere at henslæbe Livet som svagelige Individuer, der hverken kan leve eller dø, fordi de led Nød i deres første Aar.

Særlig maa vi jo der tage Sigte paa Enkernes Børn. Forholdene her synes at bedre sig en Del, saa de, der har arbejdsdygtige Fædre, forhaabentlig ikke vil behøve vor Hjælp ud over denne Vinter. Men for Enkerne vil det altid være svært; en Kvinde, der kan tjene mere 2—3 Medjdie (4—6 Kr.) om Ugen, maa betragtes som en Undtagelse; de fleste naar ikke en Gang det.

Siden 1914—15 har Livet uden Ophør slidt paa de nuværende Fædre og Mødre derude, de har lidt baade legemligt og aandeligt. Krigen, Deportationerne, det usikre Liv efter Vaabenstilstanden, Flugten eller Uddrivelsen fra Tyrkiet, Flygtningelejrenes Elendighed, det har altsammen

truffet dem Slag i Slag uden at give dem Tid til at hvile ud imellem, og nu er de paa en Maade udslidte. Boligforholdene er ogsaa stadig elendige, Hytterne er allesammen fugtige og saa smaa og saa tæt klinede op ad hinanden, at ingen rigtig kan leve op der. I de fleste Tilfælde er Ernæringen ikke tilstrækkelig og har ikke været det nu gennem flere Aar. Det er forfærdende, hvor let en Sygdom kan rive dem bort, og hvor svært de har ved at komme til Kræfter, naar de har været syge.

Vi retter nu vore Bestræbelser imod at komme Forældrene til Hjælp i Sygdomstilfælde, og der er Danske i Amerika traadt til. Indtil nu har vi fra dem faaet ca. 5000 Kr., som vi væsentlig anvender til dette Formaal. Det er uhyre vigtigt; for hvis vi ikke er paa vor Post der, vil vi snart have saa mange forældreløse Børn, at det vil blive helt umuligt at forsørge dem. Vi har en Sygeplejerske i Lejren og faar desuden Melding fra mange Sider om de optrædende Sygdomstilfælde, dem vi nu søger at bringe øjeblikkelig Hjælp til.

Vi haaber stadig at skaffe flere Midler fra vore Venner rundt om i Verden og at faa Forsorgen for de syge Fædre og Mødre sat bedre og bedre i System, saa Børneforsorgen ikke helt skal vokse os over Hovedet. Her er det Punkt, hvor 10 Kr. anvendt i rette Tid sparer mange Hundrede senere hen.

Ja, hvor er her dog meget at oprette, og hvor maa man ikke bede om Visdom til at gøre det rette i det rette Øjeblik.

Aleppo, d. 18.—3.—27.

Karen Jeppe.

Armeniske Broderier!

Opmærksomheden henledes paa, at de forskellige Kredse Landet over kan faa tilsendt Udvalg af Haandarbejder til Videresalg ved Henvendelse til

Frk. Elisabeth Andersen,
Sønder Allé 18, Aarhus.

Boganmeldelser.

Med den nærførestaaende Armenierdag for Øje gør vi nedenfor opmærksom paa et Par nylig udkomne Bøger, som vi vil anbefale vore Læsere at gøre sig bekendt med, og som specielt vil være til megen Nytte for dem, der paa forskellige Maader har Lejlighed til at tale vor Sag. Bøgerne vil kunne faas ved Henvendelse til Deres Boghandler eller ved direkte Henvendelse til de paagældende Forlag.

Det er vor Agt ogsaa fremtidig nu og da i „Armeniervennen“ at gøre opmærksom paa betydeligere udenlandske Bøger om det armeniske Spørgsmaal. Iøvrigt vil man i Meyer Benedictsens Bog om Armenien finde en righoldig Fortegnelse over Litteratur til Armeniens Historie. *Red.*

Joseph Burtt: *The People of Ararat.*
Hogarth Press, London 1926. 184 S.
Pris 5 sh. indb.

I 15 korte, letlæselige Kapitler gennemgaa Forfatteren det armeniske Folks Historie fra de ældste Tider til de sidste Dage. Fortidens Kampe, Verdenskrigens Rædsler, Smyrnas Brand, Baraklejrenes Elendighed, Tyrkiets Fanatisme, Stormagternes Troløshed, alt dette og meget mere bliver behandlet med stor Dygtighed og megen Varme. Bogen er skreven ud af en sand Beundring, man fristes til at sige Begejstring for det armeniske Folk. „Hvis du er i Vanskeligheder, saa gaa til en Armenier. Han vil købe det, du har Brug for, bedre og billigere end du kan gøre det selv; han vil indløse din Check; han vil oversætte et hvilket som helst Sprog for dig, og da han ved alt, kan han fortælle dig hvad som helst, du maatte ønske at vide. . . .“

Det mærkes ogsaa, at Forfatteren er en modig Mand, som Gang paa Gang med hellig Harmе bebrejder sit Land, at det svigtede sine Forpligtelser over for Armenien og brød sine Løfter til den Nation, der mistede omkring Halvdelen af sit Folk under Verdenskrigen, og hvis udhungrede Rester nu er stuvet sammen i Elendighed og Fattigdom.

Vi anbefaler Bogen stærkt; specielt vil den give Ledere af Kredse meget værdifuldt Stof. Vi gør ogsaa med Glæde opmærksom paa, at Karen Jeppe omtales flere Steder, ligesom vi med Tilfredshed konstaterer, at Åge Meyer Benedictsens betydelige Værk „Armenien“ er anført i den ret kortfattede Litteraturfortegnelse.

Johns. M.

Dr. Johannes Lepsius: *Der Todesgang des armenischen Volkes*. 3 Mark indb. i Karton.

Under Verdenskrigen blev Bogen ramt af den tyske Censur, der forbød dens Udgivelse. Naar den nu udkommer i 3. Oplag efter i længere Tid at have været udsolgt fra Forlaget, vil dens Komme sikkert hilses med Glæde hos mange af Armeniersagens Venner. — Forfatterens Navn er alt for kendt til her at behøve nærmere Omtale; denne store tyske Armenierven, der stod Karen Jeppe og De danske Armeniervenner saa nær, beretter i dette sit Hovedværk om den armeniske Sag om Folkets Skæbne i Tyrkiet under Verdenskrigen.

Det er en frygtelig Beretning, kan heller ikke være andet.

Paa godt 300 Sider skildres i det første Afsnit „Kendsgerningerne“, d. v. s. Deportationerne og de deporteredes Skæbne, saaledes som de uimodsagt af alle andre end Tyrkerne selv har formet sig. I anden Del tages Spørgsmaalet om Skyld, om Ansvar for alt dette forfærdelige, op, og i Slutningen gives forskellige statistiske Oplysninger, en Bedømmelse af de økonomiske Følger af et helt Folks Undergang og den tyske Presses Stilling til det armeniske Spørgsmaal.

Det er en klar, rolig og objektiv Skildring af Forholdene, man faar ved at læse Dr. Lepsius' Bog, og den hører til de værdifuldeste af de mange Bidrag, der er ydet for at belyse det armeniske Folks Historie.

Bogen kan bestilles hos enhver Boghandler eller faas ved direkte Henvendelse til *Temperverlag, Potsdam*. M. L.

Disse mindste.

Jeg vilde gerne mellem kvindelige Læsere af „Armeniervennen“ sætte kærlige Tanker og Hænder i Bevægelse til en *morsom* Opgave.

Mellem alt det brugte Tøj, der sendes os, og som vi med Tak lader gaa videre til Aleppo, er der, mig vitterligt, til Dato endnu ikke kommet et eneste Stykke Børnetøj til *spæde*.

Og der fødes Børn, mange smaa Børn, ovre i den armeniske Baraklejrs Elendighed. Jeg kan ikke komme bort fra Tanken om, *hvad* deres hjemløse Mødre vel har at svøbe dem i!

I Londons Whitechapel kan man finde et og andet Barn svøbt i Avispapir; herhjemme har jeg set en lille Dreng, hvis List var en gammel afreven sort Garnering af

Moderens lasede Kjole — ikke særlig hygiejnisk! Der træffes mellem fattige Forældre, selv hos os, tit kun mangelfulde Forberedelser til det lille Barns Komme — en Moder, jeg besøgte, havde kun lagt et Lommetørklæde tilside til Ble, en anden en 25 Øre hen til Udstyret. Men mellem de armeniske Flygtninge, hvor hver Pjalt, Moderen kan samle, maa gaa til de Børn, som græder om hende, kan næppe den fattigste Stump henlægges til den lille tavse Gæst, hun bærer.

Dens Udstyr maa vi se at sørge for.

Det koster næsten ingenting og kan skaffe os selv stor Fornøjelse!

Vi har dog alle aflagt Linned, ogsaa Lagener, Haandklæder og Viskestykker, som maa kasseres. Der kan blive nok til flere smaa Skjorter, Trøjer, Bleer. Og Strømpeskafter — dem ved vi jo ikke en Gang, hvad vi skal gøre med! Men de kan omsys til de smaa Benklæder, som nu erstatter det uldne Svøb — til Nød ogsaa til Trøjer. Ja, ikke det tynde Silkejuks, men Skafter af Uld eller Bomuld. Jeg har Modeller til Eftersyn.

Og intet Arbejde er saa morsomt som at sy Børnetøj, intet kan sætte Ens Fantasi i saa levende Bevægelse! Man ser ligefrem spæde Hænder med bitte Negle spjætte ud af de smaa Ærmer og spæde, krummede Fødder stikke ud af de smaa Benklæder. Uvilkaarlig falder man hen i Drømme om de Børn, som skal komme og bringe godt til Verden.

Der drømmes vel ogsaa over de ufødte Børn under Moders Hjerte derovre hos Folket i Landflygtighedens bitre Nød, Folket, som venter paa sin Forløsning. De smaa armeniske Børn faar imellem smukke, symbolske Navne: Haab, Lys, Morgenrøde, — man hører i Navnene Forældrenes stakkels Forhaabninger om, at de skal vokse op til at bringe ny Dag, ny Lykke for deres Folk.

De Forhaabninger maa ikke dø med de smaa Børn, fordi deres Moder ikke har noget at svøbe dem i. Den første Smule Næring har hun vel i Reglen til dem, men

Tøjet gror ikke ud af de smaa Kroppe som Fjerene paa Fugleungerne. Vi maa skaffe det. —

Tilsidst et Par praktiske Anvisninger. Minimum for hvert lille Udstyr er sat til: 3 Chemiser, 2 Trøjer, 4 Bleer, 1 List, 1 Navlebind, 2 Par Benhlæder. Ja, det er lidt nok, men dog meget i Forhold til intet. Tallene *kan* jo ogsaa forøges; men Spørgsmaalet bliver altid, om det ikke er rettest at hjælpe *flere* med lidt fremfor *færre* med mere.

Det behøver ikke at være strikkede Lister; de kan sys af lidt stivere linned Stof. Et Stykke Guttaperka til hvert Sæt er udmærket, men vil i mindste Format komme paa 61 Øre — 3 St. af en halv Meter af det brede.

Tøjet kan, sorteret i Pakker eller usorteret, men blot *rent*, sendes til de danske Armeniervenners Kontor, Holbergsgade 4, til Grosserer Christen Daell, Nørregade 12, eller fra Oktober til min Adresse, Pile Alle 19 B.

Paa Forhaand takker jeg enhver, som vil være med til at svøbe smaa, armeniske Børn. Vi kender alle Ordet om, at „*hvad* der er gjort mod disse mine *mindste*...“. Og det er jo de *mindste*.

Ingeborg M. Sick.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

Maj 1927.

A. Gaver.

Statsaut. Revisor Henry Riis Magnussen, Kbhvn., 10. Under Mærke: En gammel Præstekone 20. Ved Fru Anna Lindbæk, Strandhuse pr. Kolding; Kredsbidrag 100. Ved Frk. Signe Veel Jeppe, Karoline Amalievej 25, Lyngby: Fra Lyngbykredsen 48. Indgaaet ved „Kristeligt Dagblad“ 265,50. Ved Fru Pastorinde Olga Madsen, Vejerslev Præstegaard, Vils: Fru Kamilla Møller Christensen, Bridgeport, Conn., U. S. A., 10. M. Holm, Borchsmunde, 20. Murermester Edv. Holm, Allinge, 10. Ved Fru Pastorinde Olga Madsen, Vejerslev Præstegaard, Vils: Indkommet ved Møde i Præstegaarden 40. Ved Spr. Carl Hansen, Gjerrild: Fra Menighederne i Gjerrild og Hemmet 39. Ved Lærer Marius Kristensen, Stationsskolen, Ulfborg: Pjecesalg ved Forstander J. Kjær og M. K. 50. Ved Lærer Jens Kjær, Staby: Fra 2 Møder i No og Ølstrup 60.

Ialt Kr. 672,50.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Fru M. Andreasen, København, 30.
Ialt Kr. 30,00.

Juni 1927.

A. Gaver.

Ved Spr. K. Bjerre, Skydebjerg: a) Søllested-Vedtofte Sykreds 16, b) Pastor emer. Bechmann, Haarby, 40, tilsammen 56. Marius Andersen, Aaboulevarden 22, Kbhvn. N., 50. Fru Buhl, Havnegade 7, Kolding, 20. Ved Fru Marie Frederiksen, Kirke Helsing Mejeri, Gørlev: a) Pjecesalg 25, b) eget Bidrag 5, tilsammen 30. Ved H. Mylord-Møller 90. Ved Spr. K. C. Aastrup, Husby, Ulfborg: Halvdelen af Pinseoffer 23,50. Ved Spr. E. J. Hagensen, Holbæk pr. Ørsted; Fra Syforeningen i Holbæk og Udby: Andel i Udsalg i Holbæk Præstegaard 50. Ved Frk. M. Bjerg, Elev, Pjecesalg 5.

Ialt Kr. 324,50.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Danske Kvinders Velfærd 78. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Fru Elise Bjerre, Skydebjerg, 270, Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 200, Fru Lunde Andersen, Slagelse, 250, Dr. Andersen, Lemvig, 86,50, Fru Kamma Budtz-Jørgensen 184,50, Frk. Johanne Jensen, Dybvad, 40,50, Frk. Ravnholdt Jensen, København, 100, Frk. Bodil Hansen, Hjallesø, 102, Frk. M. Bjerg, Elev, 29,80, Fru S. Andersen, Rønne, 300, solgt fra Depotet 300. Tilsammen 1863,30.

Ialt Kr. 1941,30.

C. Solgte Postkort.

Ved Frk. M. Bjerg, Elev, 1,50.
Ialt Kr. 1,50.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Direktør **Johs. Malmstrøm,**

Kasserer,
Slotsholmsgade 16, København K.
Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:
Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.

Noter.

Den ene af vore Redaktører, Folketingsmand, Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, er bortrejst fra den 9. August til den 1. Oktober. Han deltager som dansk Repræsentant i den interparlamentariske kommercielle Kongres i Rio Janeiro den 5.—9. September.

* *

Med Armenierdagen for Øje er vor Formand, Hr. *Åge Meyer Benedictsen*, beskæftiget med at skrive en lille Pjece, som skulde blive vore Medarbejdere en god Hjælp i Arbejdet paa at samle Bidrag.

* *

Ved Indvielsen af den danske *Østerlands-Missions Hospital i Nebk* (en halv Snes Mil nordøst for Damaskus) den 17. Maj var saavel Karen Jeppe som Jenny Jensen indbudt til at overvære Aabningshøjtideligheden.

Karen Jeppe var forhindret i at være til Stede; men Jenny Jensen efterkom Indbydelsen som Repræsentant for „De danske Armeniervenner“.

* *

I Løbet af Maj Maaned blev der sendt Postopkrævning paa Abonnementet paa „Armeniervennen“ til alle vore *Abonnerter*. Som sædvanlig kom der en Del af Opkrævningerne uindløst tilbage. Da det imidlertid i mange Tilfælde viser sig, at det blot er ved en Fejltagelse, at Opkrævningen ikke er indløst, beder vi dem af vore Læsere, som ikke har betalt Bladet for indeværende Aar, om selv at indsende Betalingen Kr. 2,35 + Opkrævningsgebyr 0,30, ialt Kr. 2,65, til Armenierkontoret, København K. (Postgiro 2954).

* *

I Slutningen af Juni er *Karen Jeppe* og *Jenny Jensen* rejst op i Bjergene for at feriere dér. Jenny Jensen fortæller i et Brev, at Heden har været ulidelig i Aleppo i Forsommeren.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse „Armeniervennen, København.“

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt* og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Saa blev de enige om, at han skulde lære Bomuldsvæveriet i Børnehjemmets Værksteder. Det vilde kræve lang Øvelse at komme ind i Haandvæveriet, og kunde han det i een Branche, var der ikke saa stort et Skridt til den næste.

Misak maatte begynde forfra; men han havde megen Energi og en stor Evne til at blive gode Venner baade med Svendene og Mestrene, saa de gerne vilde lære ham noget. I Løbet af et Par Aar kunde han sit Haandværk, og nu begyndte han at tænke paa at komme videre frem.

IX KAPITEL.

Foraar i Luften.

Sommeren 1908 var en drøj Tid for Misak. Hans Moder var bortrejst

og holdt Ferie i sit fjerne Fædreland, og han følte nu Ensomheden stærkere end nogen Sinde før. Baandet imellem dem havde i Løbet af de to Aar vokset sig stærkt, hun var ligesom med i alt det, han tænkte og gjorde, han længtes heftig.

Og netop i den Sommer skete der noget, der greb stærkt ind i hele Livet omkring ham, noget han netop følte, at han maatte tale med hende om, for at faa den rette Forstaaelse af det.

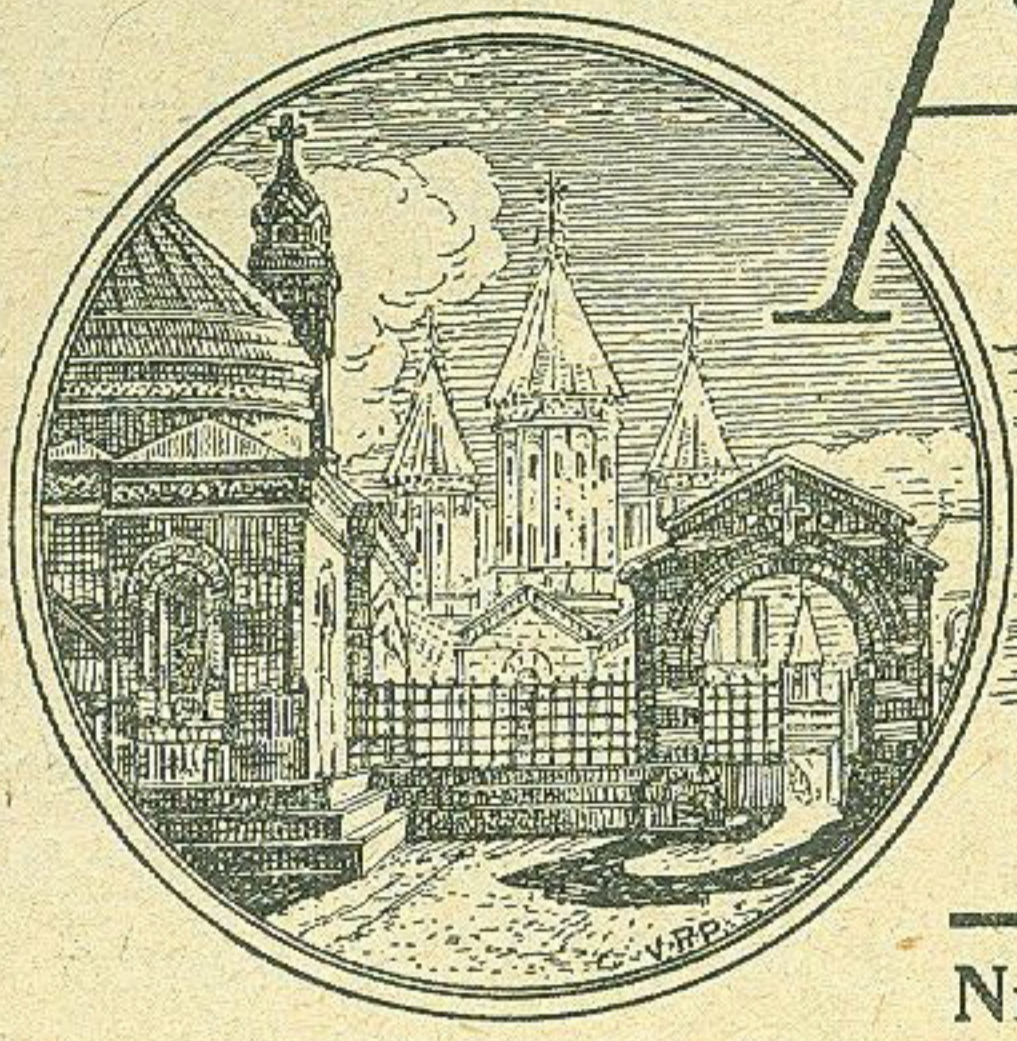
En Dag gik Trommerne gennem alle Gader og slog til Lyd for Udraabere, og saa stærk var deres Røst, at den overdøvede Vævestolens Klappen og naede helt ind i Børnehjemmets Værksteder. Man blev opmærksom og lyttede.

Det, de raabte, gik ud paa, at alle Byens Mænd skulde komme sammen foran Regeringsbygningen, Mutessariften havde noget nyt at meddele dem.

Der for en Skræk i Armenierne, da de hørte det, der var aldrig kommet noget godt til dem fra den Kant. De fleste af dem havde egentlig størst Lyst til at blive hjemme, men paa den anden Side var det vel bedst at møde, saa kendte de i hvert Fald deres Skæbne. Husfædrene gjorde sig rede til den bestemte Tid, Mestrene og Svendene fulgte dem, ogsaa Misak stod op fra sin Vævestol og gik med de andre.

En stor Menneskemængde stod allerede foran Regeringsbygningen og talte om alt andet end det, de ventede paa — ingen vidste jo, om der ikke stod en Spion lige bag ved ham.

(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 9-10

September-Oktober 1927

7. Aarg.

Husvilde i fremmed Land.

Karen Jeppes Opraab til Armenierdagen.

Da jeg i Fjor ved denne Tid tænkte paa den kommende Vinter i Barak-Lejren i Aleppo og forud-saa dens grænseløse Nød og Elendighed, henvendte jeg mig fortrøstningsfuldt til mit Folk om Hjælp. Og det skuffede ikke mine Forventninger, Hjælpen blev endnu mere storstilet, end jeg havde vovet at haabe.

Hvem havde vel turdet forestille sig et Suppekøkken, der i 6 Maaneder daglig bespiser 1500 Børn og Kvinder? Hvem beskriver mine Følelser, da jeg i Foraars-tiden kunde gaa Lejren igennem, Sti efter Sti, uden at træffe paa underernærede Børn. En inderlig Tak til alle dem, der hjalp os at

naa dette enestaaende smukke Resultat!

Og derved er det ikke blevet. Ogsaa Dansk-Amerikanerne blev grebne, og for de Penge, der kom derovre fra, er mange syge blevne plejede og helbredede. En anonym Velgører skænkede mig 6000 Kr.; derfor holdes nu i Sommermaanederne en Øjenklinik i Gang, hvor paa femte Maaned daglig over 500 Børn faar deres Øjne plejede. Det betyder, at mange frelses fra Blindhed.

Sandelig, mit Folk har svaret storsindet paa min Bøn, og det giver mig Mod til at komme igen; for Barak-Lejren eksisterer jo desværre endnu, og der er endnu saa

megen Nød at afhjælpe derude.

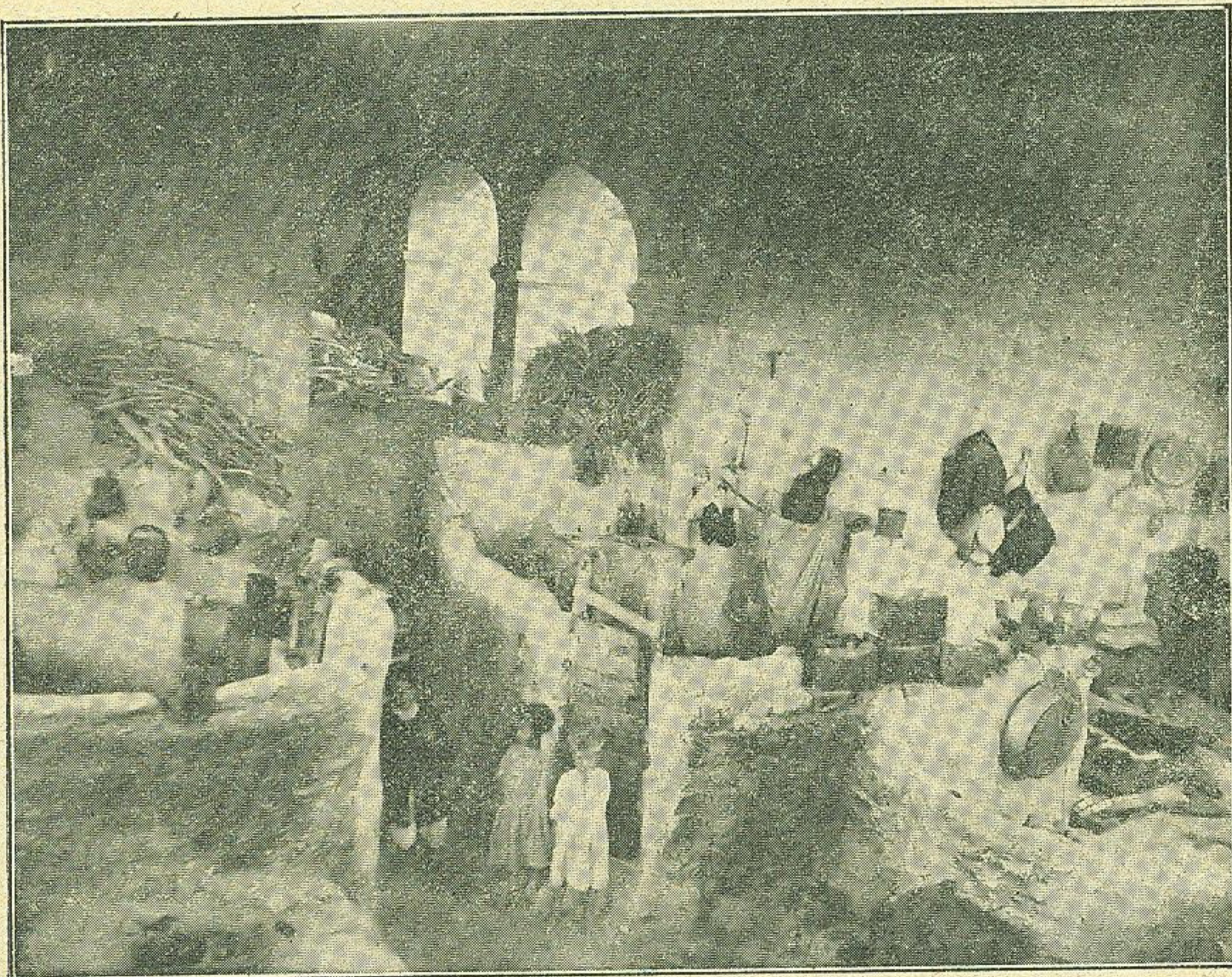
Det store Suppekøkken lukkede den 1. Maj, men ved en grundig Undersøgelse i Lejren fandt vi, at der var 200 Børn og Kvinder, der trods Foraarets større Arbejds-muligheder vilde komme til at sulte, hvis vi ikke kunde blive ved med at bespise dem, fordi deres Forsørger enten var død eller i Øjeblikket uarbejdsdygtig paa Grund af Sygdom.

For dem holder vi stadig Køkkenet aabent. Deres Tal varierer noget, idet nogle Mænd vel bliver raske og i Stand til selv at tage sig af deres Familier; men straks kommer der andre til i en frygtelig Tilstand, og saa maa der skaffes Mad til dem.

Og naar nu Vinterens Arbejds-løshed melder sig, vil deres Tal stige, selv om vi dog ikke kan tænke os, at et Suppekøkken som det i Fjor skulde blive paakrævet. Der er bedre Forhold her i Landet nu og som Følge deraf mere Arbejde at finde.

Alligevel vil der blive stor Nød blandt Børnene, og mange vil tabe de Kræfter, de ved vor Forsorg vandt i Fjor, hvis vi ikke omkring Jul kan bringe Køkkenet op paa ca. 500 Personer og holde ud med det i 3—4 Maaneder.

Men langt det værste her er dog *Bolig-Forholdene*, de bliver værre fra Aar til Aar. Man ved snart ikke, om Tilstanden er mest utaalelig om Vinteren, naar Fug-

I saadanne Rum bor flere Familier sammen.

tigheden siver igennem allevegne, eller om Sommeren, naar Solen brænder ned paa Bliktagene over de lave Hytter. Det maa være aldeles som i Blykamrene i Venedig, selv i Foraarstiden føler man det, som om man gik ind i en Bagerovn.

Baade Vinter og Sommer er der mange, der bliver syge af at bo der, det har saa igen Tab af Fortjeneste til Følge, og saa banker Nøden for Alvor paa.

Og endda priser de sig lykkelige, der finder saadan en Hytte at bo i, mange har ikke engang det, men maa søge Tilflugt i Fællesbarakker eller endnu værre Huller; for Lejren bliver stedse mere og mere overfyldt, der er snart ikke et Rum at opdrive.

Denne Befolkningstilvækst har forskellige Aarsager.

Der findes f. Eks. her i Aleppo en hel Del Flygtningefamilier af den bedre Klasse, som havde reddet noget ud af Skibbruddet, og som i sin Tid lejede sig ind i Byen i det Haab, at de med Resterne af deres Formue kunde skabe sig en ny Eksistens. For nogle lykkedes det, for mange desværre ikke; de kom gerne ogsaa engang til vor Dør og spurgte med Angst og Fortvivlelse i Blikket, om vi ikke kunde hjælpe dem til en Stilling. Ak, det kunde vi jo desværre ikke. Nu er deres Hjælpekilder udtømte og deres Haab brudt, de kan ikke mere betale Lejen inde i Byen, men maa se at finde sig et Hul i Barakleiren, hvor de saa sidder og sulter sig igennem, saa længe de kan.

Andre er der, som indsaa Umuligheden af at skaffe deres Kære det allernødvendigste til Livets Ophold i Aleppo, og som saa søgte ud i Landdistrikterne, ofte til usunde Egne. Til deres øvrige Elendighed føjedes saa gerne Malaria eller anden slem Sygdom, og naar de slet ikke kunde mere, kom de tilbage til Aleppo og krøb ind i Barakleiren; der var der dog Haab om, at en eller anden vilde komme dem til Hjælp. Ofte var det ogsaa Enken, der kom tilbage med de Smaa, naar

hun havde maattet begrave deres Forsørger.

Barakleiren er de Skibbrudnes sidste Haab; der kryber de sammen og prøver paa at slaa sig igennem paa en eller anden Maade; men nu er den bleven saa overfyldt, at der ikke kan skaffes Husly til flere.

Længe har vi overvejet Muligheden af at bygge nogle gode Smaahuse etsteds i Aleppos nærmeste Omegn, hvor Jorden ikke er for dyr, og hvorfra Beboerne dog nogenlunde let kan komme ind til Byen, for det er jo der, de skal søge Arbejde.

Endelig har vi fundet et Sted, der i enhver Henseende tilfredstiller os. Jorden er ikke særlig dyr, 1 Kr. pr. Kvadratalen, og det er billigt i Betragtning af, at det er saa nær ved Aleppo, desuden er der godt Drikkevand i Grunden, som man naar til uden at maatte grave videre dybt ned. Det maa man være meget glad ved; for Vandspørgsmaalet er noget af det allervanskeligste i Aleppo. Det ligger smukt nær ved Haverne, ved en lille Høj, beskyttet mod det værste Støv, hvad der ogsaa er meget værd, da Støvet er en af Aleppos værste og farligste Plager, idet det fører mange Baciller omkring med sig.

Grundstykket ligger tæt op til en lille Gruppe Smaahuse, byggede af den armeniske Biskop til nogle af de allermest ulykkeligt stillede blandt Flygtningene, vor lille Koloni bliver omtrent som en Fortsættelse af dette Anlæg; saa har vi ogsaa den Fordel, at der ligger en god Skolebygning paa hans Grund, hvor selvfølgelig Undervisningen bliver indrettet efter de Børns Tarv, der bor i Smaahusene, og det har for os meget at sige, da de allerførste, der skulde have Plads paa vort Grundstykke, netop skulde være Enker med Smaabørn.

Da jeg i dette Foraar indledede Forhandling med Ejeren om Køb af 10.000 Kvadratalen paa dette Sted, vidste jeg endnu ikke, hvor Pengene skulde komme fra; men jeg tvivlede ikke om, at de nok skulde komme, og inden Handelen var fuldt afsluttet, fik jeg da ogsaa

Brev om, at en Mand fra Esbjerg-Kanten havde skænket et Stykke Jord til en Værdi af 10—12.000 Kr. til mit Arbejde herude. Det var lige akkurat til Grunden, der bliver saa nok ogsaa Udvej for Bygningerne.

Vi bygger nemlig allerede paa Kraft. I denne Sommer opføres der paa Grunden 40 Smaastuer med ordentlige Døre og Vinduer, med gode Gulve og fremfor alt med solide Tage, der hverken skal lade Vinterregnen eller Sommerheden slippe igennem.

En lille Have er ogsaa lagt ud til hvert Hus, og Kolonien bliver udstyret med hygiejniske Udenomsbekvemmeligheder, saa der ikke skal være den afskyelige Stank, der paa saa mange Steder forpester Barakleiren. Henad Efteraaret kan saa 40 Enker med deres Smaabørn komme ud af de frygtelige Huller, de bor i, og faa Lov til at leve under sunde og gode Forhold.

Jeg har tænkt paa dem en for en, hvordan de har det nu, og hvordan de skal faa det siden.

En af Kvinderne har sammen med sin lille Pige en lille, snæver Plads paa den bare Jord imellem to Forhøjninger, hvorpaa to andre Familier „bor“. Da jeg første Gang traf hende, havde hun to Smaapiger. Nu er den mindste død; men den anden staar det vel igennem, indtil Huset bliver færdigt. En anden af Kvinderne er blind og sidder med sin lille Pige i en stor Fællesbarak. Hun har ikke engang en gammel Sæk til at skille sit „Hjem“ fra Naboernes. Ikke desto mindre er hun altid glad, og det er opmuntrende at se, hvor pænt vasket og kæmmet den lille Pige er, naar de to møder op i Suppekøkkenet for at faa deres daglige Mad.

Et Sted boede der 14 Mennesker i en af de smaa Hytter. Manden havde allerede to gifte Sønner hos sig, da Datteren ogsaa flyttede ind. Hun kom med sine tre Børn fra Damaskus, hvor Manden var blevet dræbt under Urolighederne. Hun blev installeret i „Køkkenet“, et Rum, vi højst kunde have tænkt os at byde en Hund,

og endda var Svigerinderne forbitrede over hendes Eksistens.

Til hende er det lykkedes os at leje en Hytte, indtil vi kan faa bygget; men sandt at sige er vi næsten hjælpeløse, naar saadan en skibbrudden, tilrejsende Familie beder om vor Hjælp. Huslejen af Hytterne er just ikke alting, 3, 4, 5 Kr. om Maaneden, efter som Hytten er til; men der er ingen at finde; og vi kan ikke tænke paa at leje Værelser i Byen, det bliver alt for dyrt.

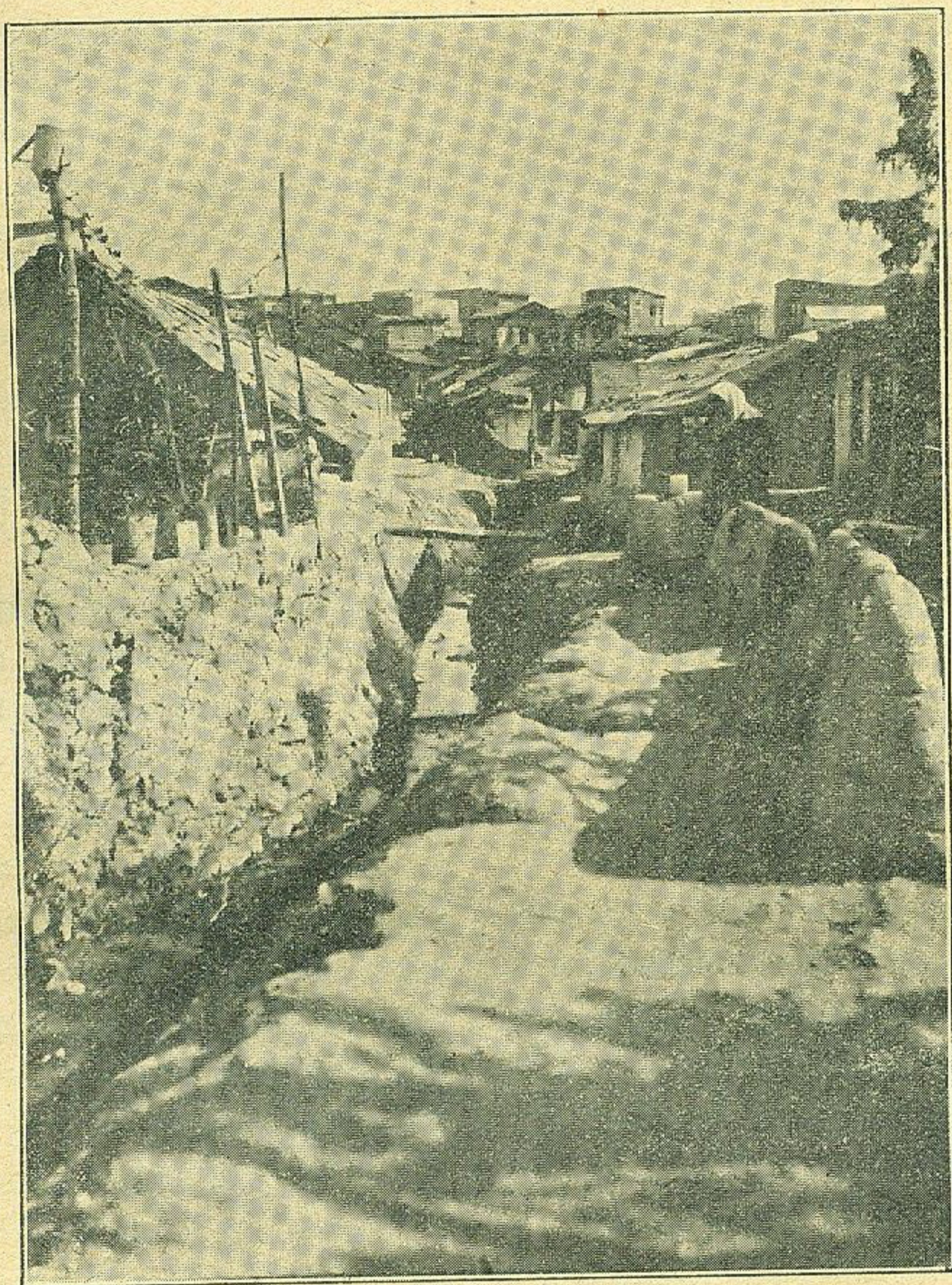
Saa gjorde jeg da Overslag og fandt, at en lille Stue koster 2—300 Kr. at bygge, og saa tog jeg fat.

De 40 Familier *skal* ind, det er ikke til at tænke paa, at de skal leve en Vinter til, saadan som de nu lever.

Jeg arbejder paa disse yndige, smaa Hjem i den faste Overbevisning, at vore Venner derhjemme nok finder de nødvendige Penge-midler dertil; for det *skal gøres, og saa bliver det ogsaa gjort*. Det har jeg oplevet saa tit, det kommer vi alle forhaabentlig til at opleve en Gang til, og vi tager imod Hjælpen med Tak til alle gode Gavers Giver.

Aleppo, d. 25. August 1927.

Karen Jeppe.

Gade i Baraklejren i Aleppo.

Armenierdagen.

Der er allerede gaaet næsten et helt Aar, siden De danske Armeniervenner sidst afholdt Armenierdagen, denne aarlig tilbagevendende „Dag“, der altid falder paa tredje Søndag i Oktober, i Aar altsaa den 16. Oktober.

Det er efterhaanden blevet saaledes, at vi til denne Lejlighed saa at sige samler alle vore Kræfter, ruster os til det store Fremstød,

saadan at Virkningerne deraf kan mærkes lige til næste Aar. Derfor kan vi heller næppe begynde for tidligt med Forberedelserne, der paa forskellig Vis skal træffes. Og vi er forvissede om, at ikke blot vore trofaste Medarbejdere Landet over som altid staar rede, men at ogsaa Armeniersagens talrige andre Venner, om end de ikke er direkte aktive Medhjæl-

pers, vil være med til at række en hjælpende Haand til Folket i den store Nød.

Thi der er desværre endnu stor Nød dernede, som Karen Jeppe nok saa tydeligt gør os klart. Det er Boligspørgsmaalet, der mest af alt er brændende nu.

Og lad os saa ikke slaa det hen med at sige, at herhjemme har vi ogsaa Bolignød. Det er sandt nok. Men intet Menneske, der kender blot *lidt* nærmere til de Boliger, dette hjemløse Folk lever i, og som ikke er *Menneskeboliger* — intet saadant Menneske vilde falde paa at omtale disse forfærdende Tilstande som Bolignød i samme Betydning som den, hvori vi bruger Ordet herhjemme. Der er nemlig aldeles ingen Sammenligning.

Lad os derfor atter i Aar samle os om vor store Opgave med et offervilligt Sind, og lad os tænke paa, hvorledes den, som giver til de andre, der er i Nød, selv faar saa stor Glæde.

Armenierdagen i 1926 indbragte ca. 20.000 Kr., og mindre skulde vi i hvert Fald ikke have i Aar. Desuden, bliver først den aller værste Bolignød derude afhjulpen, vil Resultatet af de bedre Boliger jo ufejlbarlig vise sig i aftagende Syge- og Dødelighed, større Livskraft og alt, hvad dermed følger, og den Tid vil maaske da kunne forudses, hvor det armeniske Folk kan klare sig selv.

Men indtil da maa vi hjælpe, og Karen Jeppe, den store Forkæmper derude, forventer sikkert, at vi gør det.

Lad hende ikke blive skuffet!

Skaf Abonnenter!

„Armeniervennen“ er Styrelsens Meddelelsesmiddel til Sagens Venner, Bindeleddet mellem Kredsene og Tilidsmændene Landet over, Grundlaget for hele vor Agitation. Det er af den allerstørste Betydning for vort Arbejde at have saa mange Abonnenter som muligt, og vi retter derfor en indtrængende Appel til alle vore Læsere: skaf os flere Abonnenter. Hver Læser kan skaffe os en eller to nye Abonnenter.

Dr. Nansens Tale i Folkeforbundsraadet den 16. Juni 1927.

Det officielle Referat.

Det kan med absolut Sandhed siges, at intet Folk i Verden har gennemgaaet saa mange Lidelser ned igennem Tiderne, og da navnlig under Verdenskrigen, som det armeniske Folk. Det vil være overflødigt at minde Raadet om, hvorledes Armenierne er blevet delvis udryddede, hvorledes de har døjet Hungersnød, Massakrer, ja enhver Form for Rædsler, og hvordan de Allierede havde lovet dem, at de, hvis de vilde kæmpe i deres Rækker, vilde give dem deres eget Land, Uafhængighed og Frihed.

I Kraft af Sèvres-Traktaten blev der givet det armeniske Folk et stort Stykke Land, som det kunde betragte som sit eget, og man gjorde sig Anstrengelser, der dog ikke kronedes med Held, for at finde en Stat, der vilde overtage Protektoratet over det. Folkeforbundet blev da spurgt, om det vilde paatage sig Ansvaret, men svarede, at hvor gerne det end vilde gøre det, havde det ikke tilstrækkelige Midler til Disposition til at beskytte det armeniske Folk med. I 1920 havde Forbundsfor-samlingen vedtaget en Resolution, der fremhævede Nødvendigheden af at skabe et nationalt Hjemsted for Armenierne, og baade i 1921 og 1922 vedtoges lignende Resolutioner med Enstemmighed.

Paa den Konference, der gik forud for Freden i Lausanne, fremsattes et Forslag, gaaende ud paa at give Armenierne dette nationale Hjemsted, men det mødte stærk Modstand. Et andet Forslag, betydelig mildere i Formen, blev da fremført, og efter dette gennemførtes den Ordning, at det armeniske Folk fik et Stykke Land, hvor de skulde kunne leve i Fred og Uafhængighed.

Armenierne havde faaet mange Løfter om Hjælp, og de europæiske Magter havde bestyrket deres Haab om, at alt skulde blive bedre; men intet af disse Løfter

er blevet indfriet. Man kunde derfor vente, at Armenierne med Rette vilde beklage sig over, at Forbundet havde indgivet dem falske Forhaabninger om, at der vilde blive gjort noget for at lindre deres Nød og Lidelser.

Imidlertid havde Forbundet overvejet, hvorvidt det vilde være muligt at hjælpe de armeniske Flygtninge, som for en stor Del var spredt over hele Verden. Under den græsk-tyrskiske Krig i 1922 var saavel Grækerne som en hel Del Armeniere blevet fordrevet fra Lilleasien. Der var ca. 250.000 landflygtige Armeniere i Grækenland, Bulgarien, Konstantinopel og Syrien, og af disse var mange i en ubeskrivelig elendig og forkommen Tilstand. De saa alle frem til den Plet, som de nu kunde betragte som deres eget Land — Republiken Erivan, hvor der var meget frugtbart Land at opdyrke, og hvortil Forbundet havde fundet det ønskeligt at overføre dem.

Som Kommissær for Flygtningene blev Dr. Nansen spurgt, om han vilde undersøge Sagen og fremlægge Resultaterne for Forbundsraadet. Han indvilgede efter nogen Tøven, og en Tid derefter kunde en udsendt Kommission af Sagkyndige forelægge Raadet Undersøgelsens Resultat: dersom det vilde være muligt at rejse et Laan paa en Million Pund Sterling, kunde et saa stort Areal blive opdyrket, at 30.000 Flygtninge kunde leve paa det. Desværre fandt man det ikke muligt at rejse dette Laan. Men Dr. Nansen mente, det var hans Pligt at gøre et sidste desperat Forsøg paa at finde en Løsning, hvorved Forbundet kunde gøre noget for Flygtningene. Det vilde være meget sørgeligt og vilde ogsaa gøre et daarligt Indtryk, om Folkeforbundet efter at have lovet Armenierne saa meget nu holdt op paa Halvvejen.

Dr. Nansen foreslog derfor den armeniske Regering selv at prøve paa at finansiere de Overrislingsarbejder, som var nødvendige for den i sig selv frugtbare Jord. Det beregnedes at ville koste mellem 600.000 og 900.000 Pund Sterling. Hvis dette var muligt, vilde Dr. Nansen love at gøre sit yderste for at skaffe Penge til at bringe Flygtningene ind i det saaledes overrislede Territorium og bosætte dem der. Disse sidste Udgifter vilde være forholdsvis beskedne, det hele kunde gøres for ca. 300.000 Pund.

Han saa sig i Stand til at meddele Raadet, at han fra Armeniere i Europa og Amerika havde faaet Løfte om, at de vilde rejse de Penge, der behøvedes til Flygtningenes Bosættelse. Herved havde man en Trediedel af det nødvendige Beløb, og Spørgsmaalet var nu, om Forbundets Medlemmer kunde skaffe Resten af Pengene.

Da han stillede den armeniske Regering sit Forslag, fik han til Svar, at ihvorvel den rent principielt var enig med ham, var der i Forslaget saa meget nyt, at det vilde være nødvendigt først at gennemgaa det i Detaljer; det afgørende Svar vilde derefter indtræffe. — Dette var endnu ikke sket. Men Dr. Nansen mente, at selv om han af den Grund vel ikke kunde stille noget bestemt Forslag til Forbundet, saa følte han sig overbevist om, at den armeniske Regering vilde gøre sit yderste for at udføre Planen om Overrisling, naar han kunde garantere den Pengene til at transportere og bosætte Flygtningene for.

Saaledes var Stillingen, og Spørgsmaalet var nu kun, om Medlemmerne af Folkeforbundet (og her vilde han især appellere til Stormagterne, der havde lovet Armenierne saa meget) mente, det vilde være ønskeligt at hjælpe de armeniske Flygtninge ad denne Vej.

Det havde skyldtes politiske Grunde, at det ikke havde været muligt at rejse Laanet til Overrislingsarbejderne; men der kunde næppe være nogen politisk Grund for, at Magterne ikke skulde kunne

hjælpe de armeniske Flygtninge til at blive bosatte.

Da Armenierne var blevet fordrevet fra Anatolien, havde Dr. Nansen bedt den græske Regering aabne sine Grænser for dem, og den havde svaret, at da Armenierne ikke havde noget Sted at ty hen til, havde den ikke Hjerte til at nægte dem Adgang til Grækenland. Men den Tid kom, da Grækerne havde fuldt op at gøre med at skaffe deres egne Flygtninge Tag over Hovedet og Jord at dyrke, og de var af den Grund ogsaa stærkt interesserede i, at Armenierne kom tilbage til deres eget Land. Dr. Nansen ønskede derfor at rette en indtrængende Appel til Raadet og Forsamlingen om at gøre alt, hvad der stod i dens Magt, for at fremskaffe de fornødne Penge, der alene kan lindre de armeniske Flygtnings Nød.

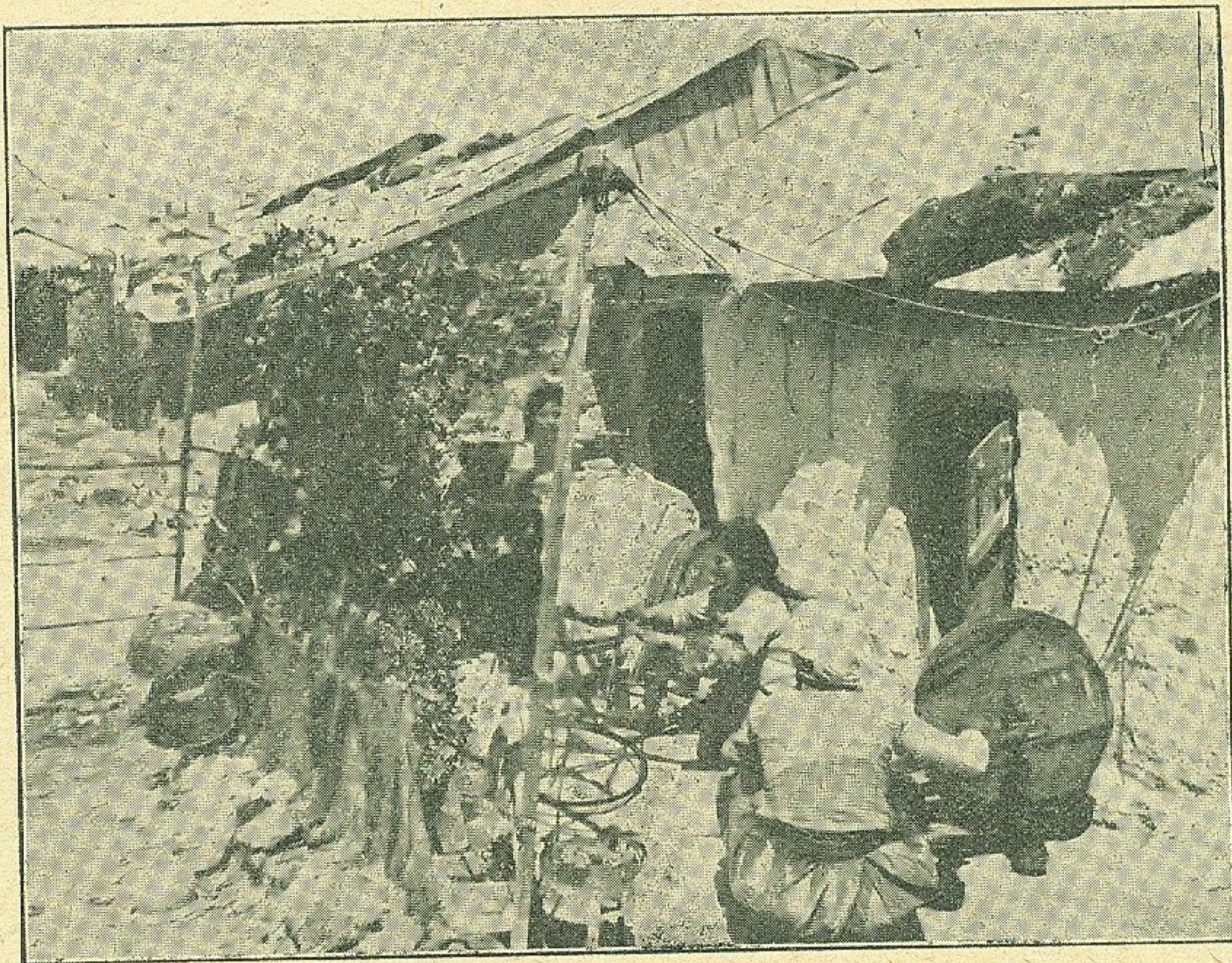
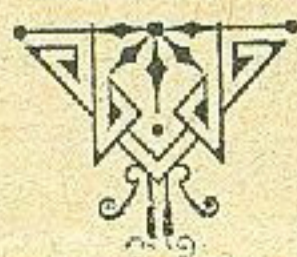
Armenierdagen i København.

Paa selve Armenierdagen — Søndag den 16. Oktober — afholdes der i K. F. U. K., St. Kannekestræde 19, en Aftenunderholdning til Fordel for vort Arbejde.

Vor Formand Hr. Meyer *Benedictsen* vil indlede Aftenen og vise en Række Lysbilleder fra Armenien, og desuden har Fru *Oda Nielsen* gjort os den store Glæde at ville komme til Stede og udfylde Resten af Aftenen. Fru *Oda Nielsen* vil dels synge Folkeviser, dels fortælle Eventyr, saa vi har al Grund til at vente os en virkelig Festaften.

Vi beder alle københavnske Venner af vor Sag agitere godt for Aftenen, at Salen kan blive fyldt og Overskudet rundeligt.

Festen begynder Kl. 8, og Billetterne, som koster 1 og 2 Kr., faas i K. F. U. K.

Der arbejdes udenfor „Huset“.

Til vore Medarbejdere!

I Lighed med tidligere Aar udsender De danske Armeniervenner i Oktober Maaned en lille Bog, egnet til at vække Interesse for Armeniernes Sag. Den er denne Gang forfattet af vor Formand Hr. Meyer *Benedictsen* og giver en kortfattet Skildring af det armeniske Folks Historie. Den vil saaledes være en udmærket Støtte for os, som er Medarbejdere i det Arbejde, der gaar forud for Armenierdagen, idet en saadan Bog vil være vis paa at vække Interesse hos alle, der overhovedet kender det armeniske Spørgsmaal.

Bogen vil blive solgt for 1 Kr. pr. Stk. Den er trykt i 10.000 Eksemplarer, og da den ved stor Imødekommenhed fra Krohns Bogtrykkeri er fremstillet billigt, forventes den at ville give et godt Overskud.

Frk. Forchhammers Pjece, der solgtes ved den store Indsamling sidste Aar, indbragte rundt regnet 5000 Kr., der saa at sige var Nettoindtægt altsammen.

En Serie smukke Postkort, der paa gribende Maade viser den forfærdelige Boligsituation, vil ligeledes blive solgt, og saavel disse som den omtalte lille Bog vil i

god Tid før Armenierdagen blive Dem tilstillet. Afregning vil da senere finde Sted samtidig med den øvrige Opgørelse af Armenierdagens Resultat.

Endelig vil „Armeniervennen“ henstille til sine Medarbejdere, at De paa lignende Maade som i Fjor sender Bladet Smaaartikler, Beretninger om Dagens Forløb, saasnart dens Resultat er opgjort, og Redaktionen vil da i næste Nummer af Bladet give et passende Uddrag af disse Meddelelser. Vore Læsere vil saaledes med Interesse kunne følge, hvorledes der paa forskellig Maade er arbejdet for vor Sag ud over Landet.

Armeniske Broderier!

Opmærksomheden henledes paa, at de forskellige Kredse Landet over kan faa tilsendt Udvalg af Haandarbejder til Videresalg ved Henvendelse til

Frk. Elisabeth Andersen,
Sønder Allé 18, Aarhus.

Fra Folkeforbunds- mødet i Genève.

Beskyttelse af Kvinder og Børn
i den nære Orient.

Genève, September 1927.

Dette Spørgsmaal, der i Aar for sidste Gang stod paa Folkeforbundsforsamlingens Dagsorden, omfattede denne Gang kun Frk. Karen Jeppe's Arbejde i Syrien, idet den 2. Afdeling af Kommissionen, der havde sit Sæde i Konstantinopel, allerede med Udgangen af forrige Aar havde ophørt at fungere.

Man vil erindre, at Karen Jeppe i Fjor vel ikke fik sin Bevilling fornyet, men fik Tilladelse til at fortsætte sin Virksomhed som Folkeforbunds-kommissær til Udgangen af 1927, til hvilken Tid hun selv mente, at det særlige Hverv, Folkeforbundet havde overdraget hende, væsentlig vilde være udført.

I den Beretning, der forelaa for 5. Udvalg, meddeler Karen Jeppe, at der har været god Fremgang i Arbejdet sidste Aar med beredvillig Støtte fra Mandatmagten (Frankrig) og med rigeligere finansiel Hjælp end før fra private Selskaber særlig i England; ogsaa fra Tyskland er der kommet Bidrag. Resultatet er blevet, at hun i det forløbne Aar har kunnet redde et større Antal Personer end i noget tidligere Aar, nemlig 325 mod 300 i Fjor. Af disse er endnu en Del i hendes Varetægt, og flere ventes at komme i Løbet af disse Maaneder, inden Redningsarbejdet ophører. Ialt mener hun endnu at have den Opgave i Løbet af 1928 at sørge for omtrent 400 Personer, inden hun har tilbagegivet dem til et normalt Liv enten mellem Slægtninge eller ved at sætte dem i Stand til at sørge for sig selv.

Da det er den sidste Beretning, Frk. Jeppe sender Forsamlingen, giver hun en Oversigt over hele Arbejdet siden 1922, da Optagelsehjemmet blev oprettet; omtrent 1600 Kvinder og Børn er ialt blevet

reddede, og Bekostningen har i det Hele været omtrent 18.000 Pund Sterling, hvoraf Tilskudene fra Folkeforbundet har været noget under Halvdelen. Af de reddede har omtrent 75 pCt. genfundet Slægtninge.

I 5. Udvalg blev jeg valgt til Rapportør for dette Spørgsmaal.

Rapporten og de deri indeholdte Resolutioner vedtoges enstemmigt, efter at en Række Medlemmer af Udvalget, deriblandt den franske Repræsentant Monsieur Pams, havde udtalt sig meget anerkendende om Frk. Jeppe's udmærkede Arbejde.

Henni Forchhammer.

Near East Association.

Ved den Internationale Near East Association's Møde repræsenteredes „De danske Armeniervenner“, som andetsteds i Bladet omtalt, af Frk. Henni Forchhammer. Mødet genvælgt Baronesse Olga Schaffalitzky og nyvalgte Hr. Åge Meyer

Benedictsens til Hovedbestyrelsen, der altsaa nu tæller to danske Medlemmer.

Ved Mødet vedtoges bl. a. følgende Resolution:

„Komitéen for International Near East Association, der afholder Møde i Genève 7. September 1927 og repræsenterer 25 forskellige Sammenslutninger og over 15 Nationer, tilsiger sin moralske Støtte til det Andragende, der er fremsat ved Sekretæren for Biskoppen af Londons Armenierfond og sendt til de britiske Delegerede i Folkernes Forbund.

Den lover:

A. at stille sig velvilligt med Hensyn til at opfylde de Ønsker, der fremsættes af Frk. Jeppe og indeholdes i hendes Beretning fra Aleppo — 1. Juli 1926 til 30. Juni 1927 — og som gaar ud paa at fremme hendes Arbejde.

B. offentligt at lægge Vægt paa Nødvendigheden af at fortsætte med Ydelse af frivillige Gaver, saa at hendes Redningsarbejde kan fuldføres videre i samme Retning, som hun i sin Egenskab af Folkeforbunds-Kommissær har paabegyndt det.“

„De danske Armeniervenner.“

Til Arbejdet for Armenierne modtages med Tak Bidrag af Styrelsens Medlemmer:

Frøken **Elisabeth Andersen**,
Sønder Allé 18, Aarhus.

Forfatter **Åge Meyer Benedictsens**,
Holbergsgade 4, København K.
Komitéens Formand.

Fru **Esther Broch**, Grosserer **Christen Daell**,
Skindergade 24^a, Nørregade 12, København K. Ingemannsv. 3 B, København V.
København K.

Frøken **Karen Glæsel**,
Fredensborg.

Frøken **Karen Jeppe**,
Aleppo, Syrien.

Stiftsprovst **H. Lützhøft**,
Odense.

Direktør **Johs. Malmstrøm**,
Slotsholmsg. 16, København K.
Komitéens Kasserer.

Fru **Inga Nalbandian**,
Birkerød.

Fru Skoleinspektør **Nyholm**,
Ballerup.

Dr. phil. **C. J. Scharling**,
Tostrup Præstegaard, Merløse.

Forfatterinde Frk. **Ingeborg Maria Sick**,
Pileallé 19 B, København F.

Overretssagfører **H. F. Ulrichsen**, M. F.,
Boldhusgade 6, København K.
Komitéens Sekretær.

Boganmeldelser.

Rafael de Nogales: *Vier Jahre unter dem Halbmond*. 255 Sider. 10 M. indb. Verlag von Reimar Hobbing, Berlin S. W. 61.

Forfatteren af denne Bog er en Officer fra Venezuela, som ved Verdenskrigens Udbrud kommer til Europa, hvor han af Retfærdighedshensyn tilbyder Belgien sin Hjælp. Da man imidlertid hverken i Belgien eller hos de øvrige Ententemagter ønsker at benytte sig af hans Tjeneste, gaar han til Tyrkiet, paa hvis Side hans Sympatier i Grunden er, og bliver af Enver Pasha hilst som den eneste neutrale Officer, der faar Lov at gøre Tjeneste i den tyrkiske Hær; bl. a. bliver Belejringen af Van, Armeniens Hovedstad, overdraget ham.

Til Forfatterens Ære skal det siges, at om end han nærer stor Beundring for den tyrkiske Soldat, hvem han betegner som „Orientens første Soldat og gentleman trods alle Fejl“, saa er han dog fuld af Harme og Domsord over de Førere, der med kynisk Brutalitet udryddede saa store Dele af det armeniske Folk. Der er nogle Afsnit i Bogen om Myrderierne og Deportationerne, hvor man kun med Ubehag vender Bladet af Frygt for, at det skal blive endnu uhyggeligere paa næste Side; det virker saa stærkt, fordi man mærker, at Forfatteren ved, hvad han taler om. Adskillige Gange har han været Vidne til Ting, om hvilke han selv

siger, at her var det i Grunden aldrig Meningen, en Kristen skulde have været nærværende.

Overfor Armenierne nærer Forfatteren aabenbart blandede Følelser. Snart kritiserer han dem stærkt, snart er han fuld af Lovord over deres Dygtighed og Ridderlighed, deres Kærlighed til Fædrelandet og deres Vedhængen ved den kristne Tro under alle Forhold. Og at der banker et Hjerte i Brystet paa denne fremmede Officer, det mærker man paa saa mange Maader; en Gang er han selv lige ved at blive sendt til Kaukasus for at „forsvinde“ dér, fordi han paa en lidt udfordrende Maade har taget Armeniens Parti i det store Krigsspil.

I Bogens sidste Halvdel fører Forfatteren os til andre Egne, hvor vi bliver Vidne til mange interessante Krigsoplevelser, som det dog falder uden for dette Blads Rammer at beskæftige sig med.

65 store Helsides-Illustrationer paa smukt, glittet Papir er en Pryd for Bogen, ligesom et fortrinligt Kort gør det let at følge Forfatteren paa hans Rejser.

Johs. M.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

Juli 1927.

A. Gaver.

Ved Spr. Th. Holme, Melby; a) Andel i Basar i Melby Præstegaardshave 44, b)

Kvindekredsens Bøsse 34, c) Aarsbidrag fra Pastor Holme 7, ialt 85. Ved S. Veel Jeppe, Lyngby: Kirkeligt Samfund af 1898 ved Rasmus Jensen, Baunegaard, 50. Ved Proprietær Knud Jessen, Ullemose, V. Skerlinge: a) Propr. H. H. Jessen, Majbølgaard pr. Hørup, 50, b) Propr. N. Jessen, Skovbøllegaard pr. Købelev, 25, c) eget Bidrag 25, ialt 100. Ved Fru Esther Broch, København: Frk. Frida Schou, Knabstrup, 100 Ved Spr. Hans Houmand, Vester Egede pr. Haslev 200. Ved Pastor M. Johnsen, Præstholm, Boulstrup: Fra Odder-Kredsen: 700. Ved Frk. Henni Forchhammer: Gave fra Miss Porter, England, 90. Gave fra E. P. 2. Ved Fru Lærer S. Andersen, Rønne, Mærkesalg: 5.

Ialt Kr. 1332,00.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. Henni Forchhammer 18. Ved Danske Kvinders Velfærd 73.

Ialt Kr. 91,00.

C. Solgte Postkort.

Ved Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 2.

Ialt Kr. 2,00.

August 1927.

A. Gaver.

Ved A/S Kristeligt Dagblad 6. Louise og Ellen Marie Jensen, Kirkehelsing, Gørlev, 4. Fru Louise Raaen, Jernbanegade 9, Aalborg, 25. Hans P. H. Skov, Faaborg, Varde, 10. Under Mærke: Lykønskning til Karen Jeppe til 50-Aarsdagen og Fortjenstmedaljen, 25.

Ialt Kr. 70,00.

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Endelig aabnedes Døren til Altanen, Mutessariffen traadte ud med et stort Ark Papir i Haanden. Sammen med ham kom nogle ansete Tyrker, et Par af Europæerne og de gejstlige Overhoveder, det var Byens fornemste: Mollah, Anania Vartabed og desuden Syrernes og Katolikernes Øverste.

Under dyb Tavshed oplæstes det mærkværdige Dokument for Mængden, der blev mere og mere overvældet af dets Indhold. Det gik nemlig ud paa intet mindre, end at Abdul Hamids Voldsherredømme var til Ende, Tyrkiet havde faaet en ny Forfatning.

„Det osmaniske Rige“, som det nu skulde hedde, skulde ikke længere være et af de Barbarriger, der rettelig kun hørte hjemme i Middelalderen, det skulde være en moderne Kultur-

stat baseret paa Frihed, Lighed og Broderskab mellem alle de Nationer og Religionssamfund, der levede inden for dets Grænser. Den nye Regering fordømte og tog skarp Afstand fra Abdul Hamids Ugerninger, særlig beklagede den den frygtelige Undertrykkelse af det armeniske Folk.

Dokumentet sluttede med at opfordre alle Nationaliteter til i Enighed at arbejde med paa det nye Riges Opløstning og Trivsel og til at betragte det som deres rette Fædreland.

Da Oplæsningen var til Ende, var der endnu ingen, der rigtig vidste, hvad de skulde sige eller gøre. Det lignede nærmest en Drøm, man saa paa hinanden og kneb sig aandeligt talt i Armen for at komme paa ret Køl.

Mutessariffen tog igen Ordet og be-

gyndte at forklare Tingen lidt nærmere. Det var Ungtyrkerne, hvis Navn man altid kun havde hvasket af Frygt for Spionerne, det var dem, der var blevne saa stærke, særlig inden for Hærens Officerskorps, at de havde brudt de andres Modstand og ved et Kup taget Sultanen til Fange. Han levede endnu og sad endnu paa Tronen, men bundet ved Forfatningen, og der var sørget vel for, at han ikke kunde bryde den. Det første, der nu skulde gøres, var at indkalde et Parlament, til det skulde alle Nationer og Religionssamfund have lige Valgret og Valgbarhed, og det var det, der skulde styre Landet.

Foreløbig var alt, hvad der hed Postvagt og Censur, hemmelig eller offentlig, ophævet. Fængslerne skulde aabnes, og de skulde i Fremtiden ikke huse politiske Fanger, men kun Misdædere, de forviste skulde vende tilbage til deres Hjemstavn, alle skulde være frie Borgere i et frit Land med Lighed for Loven og Sikkerhed for Liv og Ejendom.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. H. Forchhammer 337.

Ialt Kr. 337,00.

C. Solgte Postkort.

Ved Frk. H. Forchhammer 14.

Ialt Kr. 14,00.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Direktør **Johs. Malmstrøm,**

Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.

Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:

Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.**Noter.**

Ogsaa til Armenierne er Spejderbevægelsen nu naaet. K. F. U. K. Spejdernes udmærkede Blad bragte for nylig en Beretning om, hvorledes Børnehjemmet „Birds Nest“, der bestyres af Frk. Maria Jacobsen, har ca. 50 Pige-Spejdere. Det er kun 3 Maaneder siden de begyndte; men Børnene er allerede meget lykkelige over denne Maade at tilbringe Fritiden paa og skriver begejstrede Breve til deres danske Kammerater.

* *

Atter kan vi bringe vore Læsere den glædelige Meddelelse, at en stor Gave, 3000 Kr., er blevet skænket til vort Arbejde. Ogsaa denne Gang kommer Gaven i Form af en Arv, idet Smedemester Niels P. Hansen, Odense, har efterladt

Frk. Jeppe beder om brugt Tøj.

Idet vi paa Armeniernes Vegne hjerteligst takker for de mange Tøjpakker, vi allerede har modtaget fra venlige og medfølende Læsere, meddeler vi, at alt muligt brugt Tøj vedblivende er særdeles kærkomment, baade til de Armeniere, der paa forskellig Maade direkte er knyttede til Frk. Karen Jeppe's Virksomhed i Optagelseshjemmet og i Landbrugskolonien, og til dem, der stadig maa henslæbe Livet i de usunde Baraklejre. Ethvert Stykke kan bruges, blot det er rent.

Vi opfordrer vore Læsere til at afse deres aflagte Klæder til dette Formaal. Det er en overordentlig vigtig Hjælp, der derved ydes de nødlidende Armeniere — lige saa god som rede Penge.

Pakker med Tøj bedes sendt direkte til De danske Armeniervenners Kontor, Holbergsgade 4, København K (eller afleveret sammesteds Søgnedage 1—3).

dette betydelige Beløb til de nødstedte Armeniere.

* *

Karen Jeppe gør i et Privatbrev opmærksom paa følgende: Ved Forsendelsen af Pakker til Aleppo bedes man altid sende eventuelle medfølgende Breve separat, da der kan idømmes svære Bøder, om et Brev findes i en af Pakkerne. Saaledes var Frk. Jeppe selv fornylig nær ved at maatte betale 3 Pund (ca. et halvt Hundrede Kr.) i en saadan Anledning.

* *

Vor Formand, Hr. Meyer-Benedictsen, blev desværre paa Grund af en slem Blodforgiftning forhindret i at rejse til Genève for at deltage i Near East Reliefs Aarsmøde, der, skulde finde Sted i September. Heldigvis skrider Bedringen nu rask fremad. Frk. Forchhammer, der for Øjeblikket opholder sig i Genève og deltager i Folkeforbundets Forhandlinger, vil saa vidt muligt repræsentere De danske Armeniervenner og varetage vore Interesser.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse „Armeniervennen, København.“

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt*, Gl. Kongevej 89, Kbhvn. V., Tlf. V. 3858, og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Igen hørte Mængden i Tavshed paa disse mærkelige Ord og havde ligesom ikke ret fattet deres Mening.

Da traadte Arsan Bey frem. Han var selv en Ungtyrk fra Konstantinopel og havde af den Grund levet i Urfa i Forvisning i mange Aar. Skælvende af Bevægelse begyndte han at tale, og han fandt de rette, flammende Ord.

Han skildrede Landets Ulykke i den svundne Nat, al den Undertrykkelse, Uret og Umenneskelighed, der var udøvet.

Det havde de alle følt, men ingen havde vovet at sige det højt, og det var, som om de først nu, da det nævnedes med de rette Ord, helt saa det Uføre, de havde gaaet rundt i, og de væmmedes ved det.

Saa hilste han den gryende Dags Morgenrøde, og han begyndte at udmale for dem Dagen selv, naar den kom i sin Glans, den Dag, de skulde leve som Mennesker, ikke som Slaver i Frygt for Spioner og Gendarmere, men som frie Mænd, der kunde

værne om deres Ret. Og han viste dem, hvad Menneskeret betyder, den de nu alle skulde faa Del i, og hvad Broderskab er, hvad det vil sige, at sætte Hensynet til det fælles Fædreland over alle Hensyn til forskellig Nationalitet og forskellig Religion.

Under hans Ord brast Fortryllesen. Mængden forstod; den blev revet med, de blev alle eet i Glæden over det nye Liv, de skulde til at leve, og da han sluttede sin Tale med at omfavne og kysse først Muttessariffen og saa Anania Vartabed, opløste det Hele sig i Jubel og Omfavnelser baade oppe og nede.

Militærmusikken spillede, man lo og græd imellem hinanden, og midt i det Hele aabnedes Fængslerne, der laa i det samme Bygningskompleks, Fangerne kom ud paa Pladsen og var lige ved at blive trykkede ihjel af bare Begejstring.

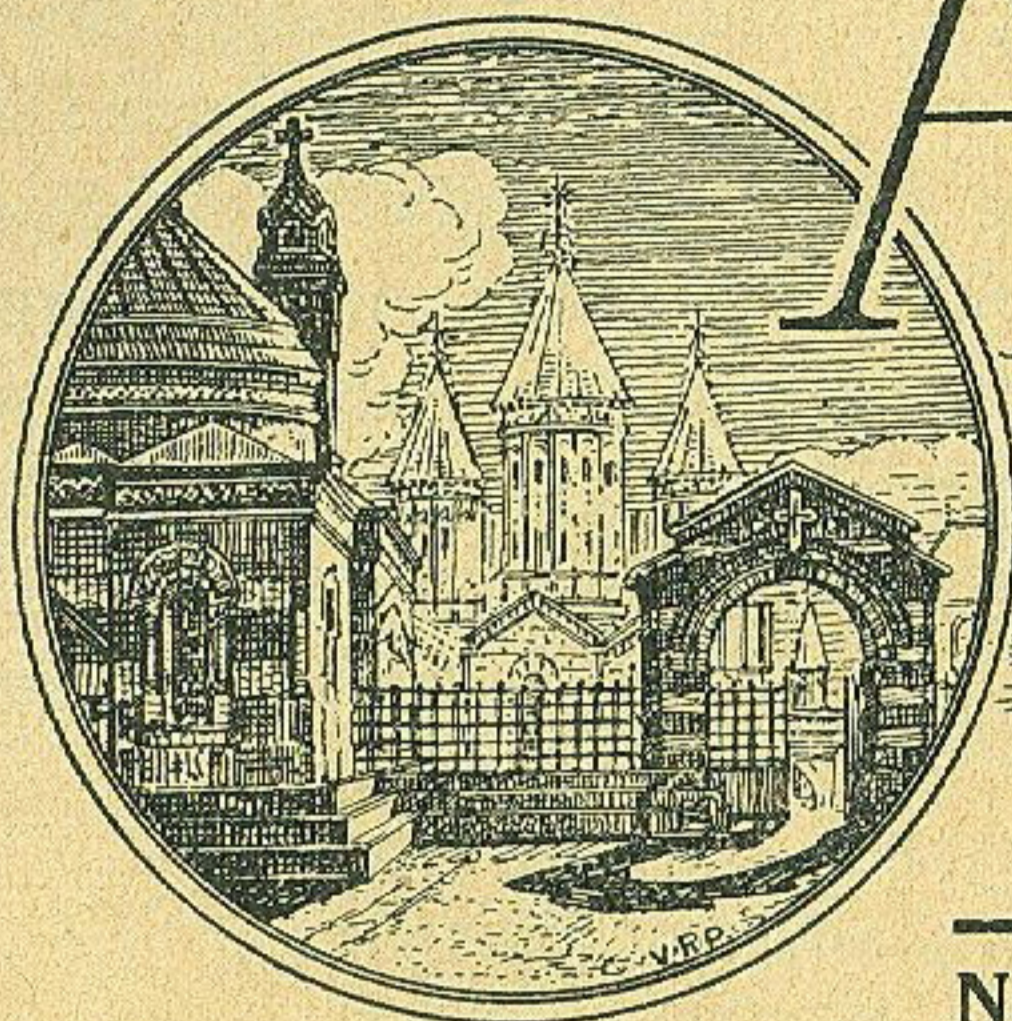
Misak stod midt i det larmende, bevægede Folkehav og drømte en herlig Drøm. Han saa alle de Muligheder, der nu aabnedes hans Folk

og ham selv, og de formede sig til Billeder af det Liv, der skulde komme. Han saa smukke, hyggelige Hjem, frugtbare Marker og Haver, pulserende Liv i Bazaren. Det var Livet i Europa, saadan som det var fremstaaet for hans indre Øje gennem hans Moders Fortællinger, det var det, han nu drømte ind i denne Ramme og omvævede med al Orientens Herlighed. Og igennem Billedet slyngede sig en gylden Traad, det var hans eget Liv med alt det, han skulde udrette, nu da hans Hænder var løste, og hans Folk ikke mere skulde være et Slavefolk.

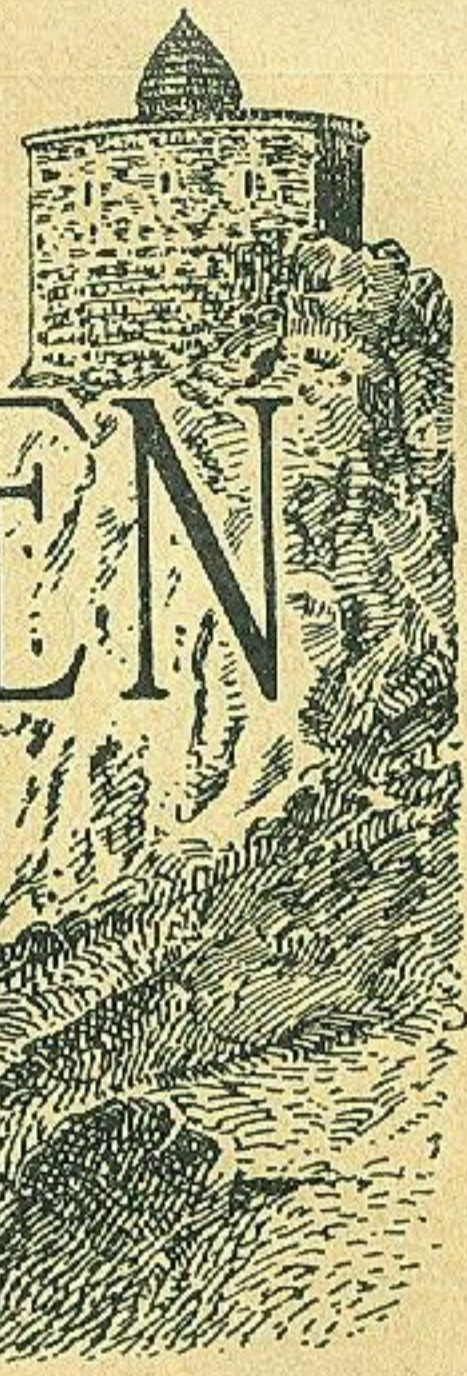
Han blev vækket af sine Betragtninger af en ung Tyrk, der lagde Armen om hans Hals og talte ham til med Smil og venlige Ord.

Ja, det var sandt, Tyrkerne hørte jo med i Billedet, dem skulde han til at være Venner med. Misak gældte Omfavnelsen.

(Fortsættes).

ARMENIERVENNEN

Nr. 11-12

November-December 1927

7. Aarg.

Åge Meyer Benedictsen

18. Juli 1866 — 21. Oktober 1927.

Åge Meyer Benedictsens Død er et uerstatteligt Tab for de danske Armeniervenner. Her er et af de Tilfælde, hvor man uden nogen Overdrivelse, i fuldeste Alvor og med Vished for at det vil vedblive

at gælde, kan bruge Ordet uerstatteligt. Thi Åge Meyer Benedictsens glødende Energi og varme Begejstring gjorde ham til den ideelle Fører. Han forstod at sætte Arbejdet i Gang, og han glemte

aldrig at følge det. Armenier-Sagen var en Livssag for ham, den viede han sine Kræfter, den har ogsaa været i hans Tanker de sidste Dage ude paa Lukas-Stiftelsen.

Vor Formand blev kun 61 Aar. Hans Sygdom og Død afbrød brat et Liv i fuld Virksomhed. Han var bundet med Tusinde Traade til Livet, til Hjemmet, hvor han var den kærlige Husfader, og til Arbejdet — Bøgerne, Talerstolene og Kampen for de undertrykte og lidende Folk.

Åge Meyer Benedictsen var en fremragende Sprogmand. Han talte de allerfleste europæiske og en hel Række asiatiske Sprog — ialt vistnok nogle og tyve forskellige Maal. En af hans Kolleger som Sprogforsker, Professor Arthur Christensen, belyser i nogle Linier andet Steds i Bladet hans Indsats som Dialekt-Forsker.

Åge Meyer Benedictsen var ingen Stuelærd. Folkenes Sprog og Levevilkaar kendte han fra de talrige Rejser, under hvilke han gennemkrydsede Europa og Dele af Asien. Ifjor besøgte han Mellemamerika, hvor han med stor Interesse studerede Brydningen mellem de forskellige Racer.

Tre Folk viede han særlig sin Kærlighed. Det islandske — som han tilhørte paa mødrene Side, og som han arbejdede for i „Dansk-Islandsk Samfund“ —, det litauiske og det armeniske. Hans to bedste Bøger handler om Litauen og Armenien („Et Folk, der vaagner“ udgivet i 1895 og Bogen om Armenien, 1925, som „De danske Armeniervenner“ med Stolthed var Udgiver af).

Benedictsen var i alle 25 Aar den ledende Kraft i „De danske Armeniervenner“. Han havde i 1906—07 gennemkrydset Armenien og Kurdistan og ved Selvsyn overbevist sig om Tilstanden blandt Sultanens kristne Undersaatter. Han var selvskreven til Posten som Formand for Komiteen „De danske Armeniervenner“, da Professor Henrik Scharling døde i 1920. Vi, der var med i Arbejdet, gav os trygge og glade ind under hans Førerskab, vi vidste, at han havde baade den store Følelse, det skabende Initiativ, den Lyst til Arbejdet og den sikre Takt, der tilsammen former den fødte Leder. Jeg tror ikke, der en eneste Gang har været blot en Antydning af Ulyst til at følge Formandens Forslag, og jeg husker flere Lejligheder, hvor hans fine Sans førte os lykkeligt uden om Drøftelser, der maaske kunde have faaet en skurrende Bilyd.

Som Agitator og Taler var Åge Meyer Benedictsen uforlignelig. De første Minutter var man som paa Post overfor hans fremmedartede Tone. Saa forstod man, at det var ikke Manèr. Man overgav sig — var ganske simpelt nødsaget dertil. Blandt de mange Landet over, der modtog Budskabet om Benedictsens Død med dyb Sorg, var Tusinder af hans Tilhørere i Folkeuniversitetsforeningen, i Foredragsforeningerne og i Armeniervennernes Kredse. Ogsaa paa Landets Talerstole bliver det vanskeligt at faa en Efterfølger med saa dybtgaaende Viden, saa rig og ægte en Følelse og saadanne Evner til at faa en hel Forsamlings Hjærter til at banke i Takt med sit eget.

H. F. Ulrichsen.

*

Sjældent har der ved en dansk Mands Død lydt saa smukke Mindeord fra alle Sider og i Blade af alle Partier. I hele Landets Presse er der af Venner og Kolleger givet Bidrag til Belysning af Åge Meyer Benedictsen og hans sjældne Egenskaber. Vi er sikre paa, at mange af Armeniernes Venner vil være os taknemlige, naar vi gør dette Nummer af vort Blad til et Minde-

Nummer for vor afdøde Formand og nedenfor gengiver en Række Udtalelser om Åge Meyer Benedictsen og hans Livsværk.

*

Jeg føler Trang til at skrive et Par Ord om vor afdøde Formand her i „Armeniervennen“, for det var ham, der mer end nogen anden ved sin dybe Kærlighed, sin glødende Hjertevarme, sin flammende Protest og sine gribende Skildringer af det armeniske Folks Kaar gjorde mig til en Armenierven.

Det var kun ganske faa Aar, jeg fik den Glæde at staa i Samarbejdet med ham; men hvor jeg kom til at sætte Pris paa ham, og hvor jeg synes, jeg lærte meget af ham. Som han dog kunde være greben af en Sag, og som han kunde fortælle! Og dér glædede jeg mig tit ved at lægge Mærke til, at han, der var vant til at tale til Hundreder paa sine Foredragsrejser, fortalte med samme Glød og samme Betagethed, selv om det kun var nogle faa Stykker, han i en Stue delte sine sjældne Rejseoplevelser med.

Og vi, som sad i Bestyrelse med ham, vil ogsaa med dyb Taknemlighed mindes en hel Række smukke Aftener i hans gæstfri Hjem, naar Karen Jeppe var paa Besøg, eller naar Jenny Jensen eller Karen Bjerre skulde sendes ud for at hjælpe til i Tjenesten.

Paa Landets mange Talerstole, hvor han var den skattede Taler, maa de nu se sig om efter andre Foredragsholdere — men det bliver ikke let at erstatte Åge Meyer Benedictsen dér. Til Formandsposten i „De danske Armeniervenner“ har vi ogsaa maattet vælge en anden; dog tør jeg sige for vist, at Åge Meyer Benedictsens Navn aldrig vil blive glemt i vor Kreds. Men i Hjemmet i Holbergsgade vil ingen kunne tage hans Plads, dér er han uerstattelig.

Derfor skal denne lille Afskedshilsen munde ud i Ønsket om, at den Gud, som kaldes „al Trøsts Gud“, vil gøre det godt for hans Hustru og for de andre, som stod ham allernærmest. At vi er mange, som sender varme Hilsener og

deltagende Tanker først og fremmest til hans Hustru, det føler jeg mig overbevist om, at Fru Meyer Benedictsen vil faa mange Beviser paa — ogsaa i de kommende Dage. Og vil vi rigtig glæde hende, saa holder vi nu godt sammen og prøver paa at føre den Sag videre, som Åge Meyer Benedictsen elskede og stred for til sit Livs sidste Dag.

Johs. Malmstrøm.

*

Sov sødt, Barnlille,
lig rolig og stille,
saa sødelig sov
som Fuglen i Skov,
som Blomsterne blunde i Enge...

Åge Meyer Benedictsen er gaaet til Hvile; blidt og stille sov han, den stærke, ind, som den brogede Skov, hvis Farver dækkede hans sidste Seng.

Andre kan skrive om hans Viden som Forsker ad Sprogenes og Folkelivs-Historiens Veje, om hans Forfatterskab og hans Værd som Kundskabsspreder med Mund og Pen. Jeg vil riste ham en Rune paa den Mindesten, hans særprægede Menneskelighed har sat ham, og som luer og lyser af hans Hjertes Guld. Den Mindesten vil blive staaende nu, da hans higende og kæmpende Sjæl har fundet Hvile, og da hans Øjne ikke mere skal se den Livets Skønhed og Fylde, han elskede. Dybt beskeden var han altid overfor egne Resultater. Men syntes andre, at hans Ildhu dog naaede at smelte Kulde eller sprede Taager eller kvæle Ukrudt, frydedes han glimtvis derved. Den, der har tyve Aars Venkab og Samfølelse at takke ham for, véd det.

En lille Dreng sagde: „Jeg tror ikke, det er sandt, selv om det staar i Avisen.“ Betegnende. En saa enestaaende Vitalitet, en saa altomspændende Livsfrodighed — et Barn kan ikke tro paa, at noget saadant kan dø.

Vi andre maa prøve at forstaa det, hvor svært det saa er.

Fra de forskelligste Tider og de forskelligste Lande husker jeg ham. Paa Hjemrejse fra Indien besøgte han mig i 1908 i mit Hjem i Schweiz. Og han, den vidtberejste, var mærkværdigt nok der for

Fakkelbærer!

Du Sjæl af Lys, du Sjæl af Ild!
Din Fod har traadt et Flammespor
hen over mørk og islagt Jord,
hvor klamme Taager leder vild.

Hvor steg din Vredes røde Baal
for Vold mod Folk og Modersmaal,
for Magtens plumpe Overgreb!
Hvor gløded Varmen dybt i Sjæl
mod dem, der traadtes under Hæl,
som, snæret grumt i Trældoms Reb,
var dømt fra Liv og Fædreland!
I Harmen stod du rank som Mand,
i Medynk som en Kvinde mild —
du Sjæl af Lys, du Sjæl af Ild!

Vi hilser dig for sidste Gang,
du Sjæl af Ild, du Sjæl af Lys!
Dit Afskedssuk blev Sejerssang.
Løft nu din Fakkel — uslukket end
igennem Dødens Nattegys —
mod ham, mod ham, som tændte den!

26. Oktober 1927.

Ingeborg Maria Sick.

første Gang. Men han sagde ikke, da han kom til Genfersøen: „Jeg vil til Montreux“ eller „Jeg vil se Chillon“. Turist var han mindre end noget, og det mondæne naaede han simpelthen ikke; det faldt ham ikke ind at tage den Slags Ting i Betragtning. Nej, han sagde: „Maa jeg saa se en schweizisk Landsby.“ Og i Dagene derpaa vandrede vi ad Bjergsidernes snævre Landsbygyder, ind i Huse og Smaagaarde, til Vinhøst og Fiskedræt og Torveliv, til Folkefester og Kirkegaarde.

Og senere — i Konstantinopel. Dør stod hans Sind i Flamme; Balkanlandenes Konflikter levede han med i med en Ildhu, der ikke var en Udlændings; hans Had til tyrkisk Undertrykkelse var allerede den Gang af gammel Dato; i armenisk Historie var han som et Leksikon at slaa op i; alle Sprogene talte han. Forsigtighed kendte han ikke meget til, hvad

der kunde kommet ham dyrt til at staa; tidligere var han i Kurdistan kun undsluppet et morderisk Baghold ved en armenisk Tjeners Troskab; her paa denne Rejse blev han i Athen arresteret som „bulgarsk Spion“. Det var i Tiden omkring den første Balkankrig. Hvad skulde der ikke gaa gennem hans Hjerte af Sorg og Oprør og Magtesløshed i de Aar, der fulgte dette hans sidste Ophold i Konstantinopel.

Og jeg husker ham fra Paris i Forsommeren 1920, da den internationale Liga til Hjælp for Armenien blev stiftet. Mellem de mange store Landes Medlemmer tog han Ordet paa det lille Danmarks Vegne og i flammende Ord, saa sjælfuldt og saa lidenskabeligt med-lidende, manede han til Samling med en agitatorisk Kraft, der gjorde det dybeste Indtryk. Selv svigtede han ikke. Hans Hjerte stod Riddervagt for Armeniens

Sag, til det holdt op at slaa. Herhjemme var han i alle disse Aar en — uerstattelig — Formand for „De danske Armeniervenner“. Det sidste Bestyrelsesmøde havde han indkaldt til og ledede Dagen før han lod sig indlægge. Et af de sidste Breve, han skrev ude fra Lukasstiftelsen, var til Genève, til Lederen af den filarmeniske Liga; det var en ny Appel til Samling i samme Aand og med samme Kraft som hans manende Raab i Paris for syv Aar siden. Han sagde sandt, da han en Gang kaldte Armeniens Sag „det, der brænder dybest i mit Hjerte“.

Uharmonisk var han af Natur, afvekslende tynget og løftet af sine Evner og sine Maal. Og dog ejede han inderst inde den store og afgørende Harmoni i sin Sjæl. Han tog imod Døden som en Helt, skønt han endnu havde saa meget at virke for. Døden — „den sande Glorie over Livet“, som han kaldte den i et efterladt Brev.

En Vandrer er han blevet kaldt — og han var det. Men han var ikke den rastløse Vandrer; han var ikke en Rejse-Sportsmand, en Kilometertæller eller Rekordjæger; alt saadant laa ham saa fjern. Han var en Vandrer gennem Folkesjælens Verden; i Maanedes og halve Aar slog han sig ned i kurdiske Landsbyer, i armeniske Fjældbygder; dør øste han med vidtaabent Sind og utrættelig Forskertrang af Urkilderne for Folkenes Vækst. Nej, han var ikke rastløs; faa kunde hvile som han. Han blev ved at eje en ukuelig Glæde over de smaa Ting; hvem ved det bedre end de, der har kendt og set ham i hans skønne og ejendommelige Sommerhjem „Videvang“ paa den jyske Hede. Alt dør var præget af hans historiske og hans æstetiske Sans og af hans lange Rejser. Men han forblev sig selv gennem alle Lande og alle Indtryk.

En Vandrer var han, ja. Og nu er han gaaet ind ad den sidste Port. Han, der sit Liv igennem rejste de lange Veje, er nu standset. Han overskred de mange og de fjerne Landes Grænser. Nu har han overskredet Livets.

Han var en Mand fra Ørkenhavet,
med blide Øjnes hede Blik —:
„Der er et Sted en grøn Oase,
en ren og kølig Læskedrik!“

Han var en Fremmed her i Norden,
hvor Hjertet dølger helst sin Brand.
Og dog, trods alt, har vi forstaaet,
at han var vor og var en Mand.

Hvor stort, ekstatisk var hans Rige —
fra Jøkelsne til Ørkensand!

Kai Hoffmann

(i „Berlingske Tidende“).

Hans Dagbøger burde udgives og ikke mindre et Udvalg af hans Breve. I dem gav han med rige Hænder alt det ejendommeligste og dybeste, der boede i ham, kæmpede, led eller straaede; tilmed er de skrevet i en Stilens Renhed og Originalitet, som burde kendes af mange, saaledes som han var det selv.

Uden Vaklen kæmpede han gennem de mange Aar for det, der i smaat eller stort for ham var Ret. Hans inderste Væsen var en evig ung Reaktion imod Uret og Vold. Altid klare Standpunkter. Hans Skjold var uden Plet. Fra de unge Aar og til Døden kom over ham, kæmpede han. Derfor var han mere en Soldat end en Vandrør. Og nu er han faldet.

Han var ikke et enkelt Træ i Skoven; han var hele den brogede Skov. Han havde Granens dybe Sus i sine Grene og dertil Bøgens Mildhed og Ynde i sit Sind. Han havde Egens Kraft i sin Kamp og i sin Villie; Stormene bøjede ham ikke. Hans Sjæl havde Solspilletts evige Sitren, fra en Himmel, der var større end de flestes. Han ejede baade det stedsegrønne Løv — i sin Troskab og i sin Alvor — og dog det altid fornyede Foraars Friskhed og Vækst; han var i Grøde til det sidste; til hans Vinter kom. Han havde den blomstrende Skovbunds utallige Farver og Smil i sit Sind; han havde de ranke Stammers rene Linier over sit Liv.

Han var hele den brogede Skov.
Og nu er han visnet.

Tak og Ære over hans Minde!

Inga Nalbandian.

*

I de Mindeord, som er kommet frem om Åge Meyer Benedictsens, er navnlig de for vide Kredse bestemte og tilgængelige Arbejder nævnt, særlig hans Skrifter om Litauen og Armenien. Maa det være mig tilladt at henlede Opmærksomheden paa Arbejder af mere speciel Karakter, som belyser den Alvor og Grundighed, hvormed Benedictsens gik til videnskabelig Forskergering ude i Marken.

Under sit Ophold i Persien i 1900—1902 havde Benedictsens faaet Underretning om Eksistensen af en ejendommelig iransk Dialekt i Distriktet Awroman i Vestpersiens Bjerge, henad den tyrkiske Grænse til. Han fandt først en Molla, der var barnefødt i denne Egn, og som meddelte ham nogle Eventyr i sin Dialekt, oversatte og forklarede dem paa Persisk. Nogle Hovedtræk af Awroman-Dialektens Grammatik optegnede Benedictsens ligeledes efter denne Mollas Meddelelser. Derefter foretog han selv en Rejse til disse vanskeligt tilgængelige Bjergegne for at studere Dialekten paa Stedet. Arbejdet var vanskeligt; man forstod ikke hans filologiske Interesse og mistænkte ham for skumle politiske Anslag. „Hvad

vil du vide?“ sagde Awromanernes Khan, „en Ko hedder saadan, et Gevær hedder saadan og en Hest saadan, det behøver du ikke lang Tid til at skrive ned, og saa kan du, om Gud vil, vende tilbage til dit Land.“ Alligevel fik Benedictsens ogsaa her en Del Tekster som Frugt af sit Besvær.

Først en Snes Aar senere viste han mig sine Optegnelser, og vi blev enige om at gennemgaa hele Materialet og om muligt ordne det til Udgivelse. Resultatet af vort Samarbejde blev en Afhandling i Videnskabernes Selskabshistorisk-filologiske Meddelelser. Iranske Dialektstudier er i de sidste Aar-tier blevet drevet med betydelig Iver fra forskellige Sider, men for Awroman-Dialektens Vedkommende, paa hvilken Benedictsens nu havde bragt en hel Række sammenhængende Tekster til Danmark, forelaa der kun nogle faa Gloser, som Franskmanden Morgan havde meddelt med den Tilføjelse, at Awromanernes Uvidenhed var saa stor og deres Intelligens saa ringe, at han havde haft den største Møje med at indsamle de mest elementære Ord og Sprogfænomener paa deres Dialekt. Benedictsens Dialektopskrifter stod i Nøjagtighed og Sikkerhed paa ingen Maade tilbage for Optegnelser foretagne af skolede iranske Sprogforskere som Zhokovski og O. Mann. Jeg maatte beundre den Klarhed, hvormed Benedictsens forstod at bedømme Awroman-dialektens Stilling indenfor de iranske Dialektgrupper, skønt han slet ikke tilhørte den iranske Filologi, men var kommen til Persien uden nogen egentlig Træning i dette Fag, der laa hans oprindelige Studieomraader ret fjernt. Han havde opdaget denne Dialekts nære Slægtsskab til den saakaldte Zaza-Dialekt, der af sin Opdager, Lerch, var blevet kaldet Zaza-Kurdisk og af alle senere Forskere blevet behandlet som Kurdisk. Benedictsens, Ikke-Fagmanden paa dette Omraade, saa, at Zaza saavel som den Dialekt, der tales af Awromanierne, som ligger omgivet af kurdisktalende Stammer, ikke hører sammen med Kurdisk, men

tilhører en anden Dialektgruppe. Og Benedictsens havde Ret.

Det er naturligvis ikke muligt her at gaa nærmere ind paa et saa fjernt fra Alfarvej liggende Emne. Jeg vilde blot anføre disse Træk for at vise, at Åge Meyer Benedictsens, der var et stort Menneske, ogsaa sad inde med betydelige Evner som eksakt Videnskabsmand.

Arthur Christensen,
Professor, Dr. phil.

*

I „Nationaltidende“ sluttede H. F. (Haagen Falkenfleth) sin Nekrolog:

Rundt omkring i Landet vil man savne den afholdte Foredragsholder, som var saa rig paa Kundskaber, saa oplivende ved sin fantasifulde Fremstillingskunst og ved den Hjertets Varme, der gennemtrængte hans Rejseskildringer. Han var et godt Menneske og et poetisk Gemyt. Som en Troldmand har han for mangfoldige Mennesker, der sad fast i deres Hjemstavn, fremtryllet de Eventyr, som de e'lers kun saa i taagede Drømme. Han var en Vandrer og en lige saa utrættelig Vandre-Lærer, som spredte Oplysning paa sin Vej.

*

Alonso skrev i „Politiken“ bl. a.:

Den evige Vandrer har endt sin lange Rejse.

En Vandrer var han, ikke en Rejsende. Der er dem i vort Slægtled, der er kommet videre om paa Kloden, der er andre, der har foretaget en enkelt eller enkelte besværlige Rejser til Lande uden for de Ruter, hvor der er Hoteller med renlige Senge og Spisekort og Toiletter. Men ingen har vandret som han, som man vandrede i Oldtiden og Middelalderen, da Rejse var Fare og Besvær. Han har gaaet paa sin Fod, redet til Hest og paa Kamel, han har svøbt sig ind i sin Kappe paa Khanens nøgne Gulv eller er krøbet sammen bag et Gærde paa den kolde Mark og den forblæste Bjergside.

Hans dybeste Lidenskab var Indignationen over for Uretten

IN MEMORIAM.

*Atter iblandt os segnede én
af dem, der, skønt i en spinkel Krop,
dog ragede mægtigt i Vejret op,
en Aand med sjældne Talenter til Len.*

*Sprogforsker var han, én af de faa,
der ikke lærer et Maal for blot
at brokke det mer eller mindre godt,
men for af Maalet dets Folk at forstaa.*

*Udfærdsmand, — efter kløgtigt Bestik,
ej lig en Træner i Rejsesport,
en videlysten, der kun drog bort
for viis at blive af fremmedes Skik.*

*Ordfører var han, fyndig og djærv,
med Glød i Hjertet, paa Tungen Ild,
i Færd som i Mæle saa snar og snild
til Ven i Nøden at række en Skærv.*

*Ridder, — i ham fik Lande og Folk
fra Nordens Bræer til Sydens Sand,
paa Island, Balkan, i Hajasdan
en varm og tro og utrættelig Tolk.*

*Fremmest gik han i Kampen mod Vold,
med ærlig Hu og med aabent Mod;
hvert Samfund, der led, var han altid god,
hans Lidenskab var at være dets Skjold.*

*Adel i Sind, saa øm og saa blød,
dog staalfast, viljestærk, aldrig delt,
— til Striden, han stod i, han gav sig helt,
og det var nok dét, der voldte hans Død.*

*Derfor vi Kaarden over hans Grav
vil sænke stille og takke Gud,
der rustede ham saa herligt ud,
for, hvad Han os i vor Hærfører gav.*

Laurbjerg, i Oktober 1927.

Gram Nyegaard.

og Undertrykkelsen. Næsten alle hans Rejser gik til Lande, hvis Folk var undertrykt og led Nød, og som var ved at vaagne. Hans bedste Bog, som han skrev allerede i 20'erne om Litauen, har da ogsaa Titlen „Et Folk, der vaagner“. Og hvor har han ikke talt og skrevet og stræbt for Armenierne. I sine sidste Aar var han

stærkt optaget af Island, der arbejder sig op.

Han døde som en Vandrer af en Sygdom, som den Fastbosiddende sandsynligvis havde staaet igennem, udslidt af den lange Rejse.

Bisættelses-Højtideligheden.

Åge Meyer Benedictsens Baalfærd blev en gribende Højtidelighed, baade skøn og storslaet. Fra hele Landet mødte Venner og Beundrere af den store Folkelærer, Repræsentanter for de Organisationer og Institutioner, han havde viet sine Kræfter. Kisten var dækket med et Væld af Blomster — store Dekorationer fra De danske Armeniervenner, Statsministeriet, Dansk-Islandsk Samfund, K. M. A., Borups Højskole, Arbejdernes Læseselskab, Folkeuniversitetsforeningen, Dansk-Islandsk Kirkesag, Etatsraad H. N. Andersen og en Række Foredragsforeninger og Højskoler. Fru Nalbandians to Sønner stod Vagt ved Kisten — en smuk Hilsen fra det armeniske Folk, Åge Meyer Benedictsens kæmpede for med saa sejt en Energi og saa varm en Følelse.

Krematoriet havde ikke Siddepladser nok til det store Følge. Paa de forreste Rækker saa vi bl. a. Udenrigsministeren Dr. Moltesen, den islandske Minister Sveinn Björnsson, den islandske Kabinetssekretær Sveinbjörnsson, Professorene Arup, Arthur Christensen, Ellinger, Finnur Jonsson og Steenberg, Grosserer Tulinius, Direktør Schmiegelow, Bibliotekar Dr. Blöndal, Fuldmægtig Per Faber for Udenrigsministeriets Pressebureau, Højskoleforstanderne Balslev, Borup, Alfred Poulsen og Vedel og fra de danske Armeniervenner Fru Broch, Grosserer Daell, Frk. Henni Forchhammer, Frk. Marie Lindhardt, Direktør Johs. Malmstrøm, Fru Inga Nalbandian, Sognepræst Dr. Scharling, Fru Ivara Nyholm og Folketingsmand, Overretssagfører H. F. Ulrichsen.

Man sang først „Til Himlene rækker din Miskundhed Gud“ og derefter talte Provst *Winther*.

Provst Winthers Tale:

„I denne Salme fra de ældgamle Dage er der nogle af de Toner, der aldrig forstummer i Menneskehjærtets „Liv og Kamp“ gennem Slægternes Gang.

Vi staar her som omgivet af det uendelige, det der ikke kan maales eller beregnes. Disse Billeder favner saa vidt, ja, det er som Sangeren ikke kan finde dem rummelige nok, naar der skal tales om Guds Kærlighed og Retfærdighed og Trofasthed.

Det er det, vi som Kristne finder Udtryk for i Apostelen Paulus' Ord: O Dyb af Guds Rigdom og Visdom og Kundskab, hvor uransagelige er hans Domme og hans Veje usporlige, eller hvem har kendt Herrens Sind? eller hvem blev hans Raadgiver? eller hvem gav ham først, saa at der skulde gives ham Gengæld derfor? Thi af ham og ved ham og til ham er alle Ting; ham være Ære i Evighed! (Rom. 11. 33).

Det er det store, som kun kan anes, og som overgaar al Forstand! Men dog er der Plads for den enkelte, den bævende Sjæl, der lig Arkens Due søger Ly og Hjem; der er Øre for det Suk, der bor i Menneskets Bryst her i Forkrænkelighedens Land; der er Livsvæld, der kvæger, og der er Lys forude og højt oppe.

— Hvis jeg har forstaaet vor bortkaldte Ven rigtigt, er det ogsaa de Tanker, der er gaaet igennem hans Liv og Kamp. Han var et stort anlagt Menneske, ideelt og uselvsk var hans Sind; han havde et forunderlig levende Hjærte med Undren overfor det store og det skønne, og med Sans for den enkelte, for alt ægte menneskeligt.

Men i det ægte og ædelt menneskelige er der Vemod, fordi vi er begrænsede, fordi vi kan føle os raadløse overfor det egentlige, og der var ogsaa Vemod i hans Sjæl; det kom frem som en Understrøm i hans Tale, ligesom det kunde læses i hans Øjne. I Forordet til sin Bog om Armenien taler han om vor Kultur, „der ikke har den Finhed i Følelsen, at andres uskyldige Lidelser er vore egne“.

Den Finhed i Følelsen havde

han; den laa bagved hans Virke. Han var en Vandrør paa Jorden; faa har vel set og oplevet saa meget som han; men han rejste ikke for at rejse, ikke for at nyde — selv om han med sit modtagelige Sind ejede en opladt Sans for alt, hvad han saa. Bagved laa en utrættelig Trang til at hjælpe dem, der var i Nød, dem, der led uskyldigt.

Og han saa stort paa Sagen. Det var Nationer, han vilde skaffe Retfærdighed, dem, der ved Historiens Gang var blevet Stedbørn paa Jorden, og over hvis Skæbne det tragiske hviler.

Naar han fortalte — og hvem kunde fortælle som han — i en Stue, blandt vestjyske Bønder, blandt københavnske Arbejdere, var det ikke blot for at fortælle noget interessant og mærkeligt; men ud af sin Sjæls Varme gav han os paa en festlig Maade, i sit skønne Sprog og særpræget af sin Personlighed, en Oplevelse, der gik til Hjærtet, fordi der var en Forkyndelse deri. Det var det, han levede i, og som han vilde hjælpe os til at leve med i. Derfor var han en god Søn af sit Land, som han elskede. Han vilde vække Mennesker paa en fin og hjærtelig Maade, saa de skulde skønne paa, hvor godt de havde det, og komme dem til Hjælp, som lider ondt.

Derfor tror jeg for vist, at han ogsaa har været en Tjener for ham, der „kom til Jorden ned at lindre al vor Smærte“. Han har sagt: salige er de barmhjærtige; thi dem skal vises Barmhjærtighed! Til Guds Barmhjærtighed i Jesus Kristus befaler vi hans Sjæl med al dens Længsel og alt dens Haab, der hvor Livets evige Væld springer, og der ses Lys i Guds Lys.

En Tak bor i os for det, han gav os og mange flere; vi er mange, der føler det Tab, der er lidt ved hans pludselige Bortgang.

Jeg er anmodet om at bringe en stor og følt Tak fra de danske Armeniervenner for hans utrættelige Arbejde og Støtte gennem de mange Aar, for hans Indsigt og Tilskyndelser, fremfor alt hans

usvækkede Kærlighed til dette Folk.

Dybest føles Tabet i hans gode Hjem, af Dem, hans milde Hustru, af alle Eder, for hvem han var den gode Broder, den faderlige Ven.

Gud lede Eders Tanker i disse Dage hen til ham selv, saa at I under Savnet og Sorgen maa føle, at Kærlighedsvingen er bredt ud over Eder hver især, og han styrke Eder nu og altid, sænke sin Fred over alle Eders dyrebare Minder og hjælpe Eder til at eje det Haab, der bygger paa Guds trofaste Naade i vor Herre Jesus Kristus! Amen."

Gennem Rummet tonede saa den mærkelige Salme „Østerlide“ — hvis hele Form uvilkaarligt ledede Tanken hen paa Åge Meyer Benedictsens. Saa talte Udenrigsminister Dr. *Moltesen*.

Udenrigsministerens Tale:

„Åge Meyer Benedictsens var en af de rigest udstyrede Mænd, jeg har kendt, baade paa Hjærte og Hjærne. Han skilte sig ud fra alle andre baade i det ydre og i det indre. Da han engang blev spurgt om, hvordan han egentlig var bleven saa særegen, svarede han, at det vist kom af, at Faderen var Jøde og Moderen Islænderinde, hans Far var Grosserer og hans Mor kgl. Skuespillerinde. Han havde arvet sine to Stamfolks bedste Egenskaber. Islands Sagamænd og Salmedigtere talte han med Stolthed blandt sine Forfædre ligesom Jødefolkets Profeter og Sangere.

Åge Meyer Benedictsens var som den altid brændende Tornebusk, og ligesom der fra denne i gamle Dage i Midians Ørken taltes til Moses om, at han skulde frelse det lidende Folk, talte Åge Meyer Benedictsens til os om, at vi skulde hjælpe alle de lidende Folk. Han opsøgte dem, der led ilde, han gjorde sig til et med dem, tilegnede sig ikke alene deres Sprog, men ogsaa deres Aand. Som Sprogmand og Geograf var han udrustet med sjældne videnskabelige Evner, han ofrede dem for at hjælpe de lidende, baade de en-

kelte, som han aabnede sit Hjem og sine Hjælpemidler for, og Nationerne, som han kæmpede for med Mund og med Pen.

Jeg kender ingen, der som han kunde gribe med sin Tale. Til at begynde med studsede man, men snart sad man fangen. Paa strængt videnskabelig Grund kunde han fremstille sit Emne, saa det blev lyslevende, ja, saa at sige livskabende. Han var den ideale Folkeuniversitetslærer, og i vort Folkeuniversitet var han en af Hovedpillerne. Rundt i Landets Blade fortælles i disse Dage om, hvad han har betydet for alle Samfundslag, mindst vel i København. Var en Foredragsforening døende, sendte man Bud efter Åge Meyer Benedictsens, og han skyede ingen Ulejlighed eller Bekostning for ved sin Tale at bringe nyt Liv i den.

Aldrig sparede han sig selv, aldrig spurgte han, om noget kunde betale sig, naar han saa nogen eller noget trænge til hans Hjælp — han vidste, at ved at ofre Livet vindes det.

Han, der havde gennemrejst og gennemvandret Jordan fra Island til Haiti, fra Finland til Armenien og Indien og kendte Folk og Sprog, som laa derimellem, elskede Danmark over alt, som han elskede sit Hjem og mest det paa den jydsk Hede. I sit Hjem var han den rige Ven. Han, der regnede med Folkeslag, var i sit Hjem den omhyggeligste Vært. Han, der vidste saa meget, og som havde saa meget at fortælle, kunde høre med Interesse paa andre. Som de rette Vismænd kunde han sidde stille og høre.

Åge Meyer Benedictsens er en Bekræftelse paa, at med stigende Individualitet følger stigende Universalitet, med stigende Nationalitet følger stigende Internationalitet. Han var i den Henseende en Vejviser og Maner, en Mand, der bar Fremtiden i sig.

For ikke længe siden skrev han til nogle af sine Venner, der havde mistet det dyreste, de ejede: Vi er kommen nærmere til at forstaa ikke blot, hvad Lykke der er ved at leve eller kan være derved,

men ogsaa hvad Lykke, der kan være ved at dø uden endnu at have fornummet Livets egen Døds-kulde og Gru. . . Jeg har svært nok ved at finde mig selv til Rette i Livet — og er urolig over den tydelig sig nærmende Alderdom — og mit „Livsværks“ stakkels Ringhed, hvad kan jeg saa sige til dem, der trænger til stærke og varme Sind."

Saadan saa han paa sit Livsværk; vi, der kendte det, vidste bedre. Han havde Varme for sit Hjem, for sine Venner, for sit Land, mere end de fleste, han havde Varme for alle lidende i den vide Verden.

Nu skal Ilden snart fortære hans Legeme, han selv er gaaet paa den store Rejse, hvor han oplever større Ting, end vi kan ane.

Og nu sidder De, Fru Katri, hans elskede Hustru, saa ene tilbage. Vi vil udtale det gamle vestslesvigske Ønske: „Maatte De faa Glæde i Sorgen!"

Samlivet med dem, der er gaaet paa den Rejse, hvorfra man ikke vender tilbage, kan blive rigere end nogensinde. Det indre Livs Kærlighed gaar op for én, og saa lærer man efterhaanden at sige Tak baade for det, som var, for det, som er og for det, som kommer.

Vi, dine Venner! siger dig Åge Meyer Benedictsens Tak for alt, hvad du har været for os og for de undertrykte og lidende, og vi ønsker din Hustru:

Glæde i Sorgen."

Endelig bragte Pastor, Dr. *Arne Møller* en Hilsen og Tak fra Dansk-Islandsk Samfund. Operasangerinde *Ida Møller* sang „Lær mig Nattens Sjerne“, og medens Kisten langsomt sænkedes, spillede Professor *Feldens* Strygekvartet en Andante af Mozart.

Paa Familiens Vegne takkede Direktør *Schmiegelow* for Deltagelsen.

Fremtidens Arbejde

Det er med stor Betænkelighed, jeg har indvilget i at overtage Posten som Formand for „De danske Armeniervenner“. Ingen ved bedre end jeg, at det er haabløst at tænke paa blot i nogen Grad at erstatte vor bortgangne Formand. Hverken mine Evner, min Følelses Styrke eller den Tid, der staar til min Raadighed, kan maales med samme Maal som hans. Vor eneste Mulighed, naar vi nu skal gøre vort bedste for at fortsætte *hans* Arbejde, er da at staa sammen i godt og trofast Samarbejde. Vi stoler stadig paa vore gode Venner i Aleppo, og her i København vil Kontoret og Bladet fortsætte som før. Hvert Medlem af Styrelsen har sit Virkeomraade. Direktør Malmstrøm som Leder af vor Økonomi og af vor daglige Administration, Grosserer Daell, der var Skaberen af den store Agitation og af Medarbejderstaben Landet over, og Frk. Henni Forchhammer, der fra sin Virksomhed i Genève og sin Rejse til Aleppo kender vort udendørs Arbejde bedre end nogen anden, vil udgøre Styrelsens Forretningsudvalg. Sammen med dem og støttet til Styrelsens øvrige Medlemmer vil jeg forsøge at føre „De danske Armeniervenner“ videre i det forud fastlagte Spor. Formanden *var* Lederen af vort Arbejde, fremtidig træder Formandsposten i Baggrunden. Initiativet ligger fra nu af fordelt hos en Række af Styrelsens Medlemmer, jeg bliver kun det beskedne Udtryk for Ledernes fælles Vilje, den, der formelt lægger Navn til det store Kærlighedsarbejde, i hvilket Åge Meyer Benedictsen gennem 25 Aar var Sjælen.

Vor Opfordring til Fru Katri Benedictsen om at indtræde i Styrelsen er paa een Gang en Tak for den Interesse, Fru Benedictsen gennem Aarene viste sin Mands Værk, og den Venlighed, Styrelsen mødte i hendes Hjem, og et Udtryk for det Haab, at hun ved sin Deltagelse i Arbejdet kan forlene det med vor afdøde Formands Aand. *H. F. Ulrichsen.*

Mindeord.

Ved det første Bestyrelsesmøde efter Hr. Meyer Benedictsens Død havde man bedt Frk. *I. M. Sick* som den, der har været længst med i Arbejdet, om at udtale et Par Mindeord om den afdøde Formand. Frk. Sick udtalte:

Vi ved, i hvor stor Gæld vi staar til Hr. Åge Meyer Benedictsen for hans store, vidunderlige Evner og Egenskaber, for hans fængende og strømmende Veltalenhed, men jeg tror, vi staar dybest i Gæld til ham for den Ild, han bar i sit Hjerte, den Evne, som er saare sjælden og kostelig, Evnen til at harmes, til virkelig at indigneres over Uret, og vi staar i Gæld til ham for den Varme, hvormed han kunde omfatte sine Medmenneskers Lidelser, som om de var hans egne.

Jeg har nok set ham skuffet og træt og modløs ogsaa med Hensyn til sig selv, men aldrig har jeg set den Ild slukket, den Varme kølnet, eller hans Villie svækket, og det synes jeg er meget sagt.

Der staar i vor hellige Bog: „Ild er jeg kommen at kaste paa Jorden, og hvor vilde jeg ønske, den var optændt.“ I hans Hjerte var den Ild optændt, og jeg tror, at med den Ild menes netop Evnen, den flammende Evne til at harmes over det Ondes Magt i Verden og den glødende Varme til at omfatte andres Nød. Vi ved, hvor vanskeligt det er, at der ikke skal falde Aske over den Ild. Men hos ham saa jeg Ilden brænde den sidste Dag som den første. Og naar vi nu takker ham for alt, hvad han utrættelig var for os og for den armeniske Sag, saa takker vi ham først og sidst for dette: Ilden, uslukket i hans Hjerte.

Ude i Landet.

Blandt vore Medarbejdere Landet over vakte Formandens Død dyb Sorg. Styrelsen og Redaktionen modtog talrige Beviser derpaa. I en Række Breve udtrykte vore Medlemmer og Ledere deres Deltagelse i det Tab, vi og vor Sag har lidt. En af vore trofaste Medarbejdere, Fru

Agathe Brandt, Halsted Skole paa Lolland, sender os disse Linier til Minde om Åge Meyer Benedictsen:

Saa vanskeligt var det at forstaa — du ikke mere iblandt os gaa, dit varme Blik skal vi ikke møde, nu er du mellem de tavse Døde.

Du faldt i din fulde Arbejdskraft, aldrig du svigted', gav ej tabt — trofast, hjertevarm til det sidste, Mindet om dig vi ej vil miste.

Trofast dansk dit Hjerte slog, skønt Sydens Flamme var i dit Blod, vi saa en Vilje i Øjet brænde — Verden vilde og maatte du kende.

Saa drog du paa lange Rejsefærd, hjemkommen delte du med os her, tog Fantasi og Tanke til Fange — og førte os med til fjærne Lande.

Hvor du beskrev og ildfuldt fortalte, det var med glødende Farver, du malte; Timerne randt, og vi mærked det ikke, herlige Syner steg for vore Blikke.

Saa varmt du talte Armeniens Sag — yded af Hjertet villig og glad; „Et Folk, der vaagner“, vi glemmer ikke — klart du lærte, hvad bedst sig skikke.

Vor Tak vi da i Mindet bringer, mens Vemods-Tone i Sjælen klinger — du læged Saar, som andre slog, os lærte du raade paa Uret Bod.

Naar vi over Dødens Vande naar ind, hvor Alkærligheds Hjerte slaar, vi tror, vi mødes paa Evigheds Strand — i Retfærdigheds herligt lyse Land.

Gennem Armenia.

Saaledes lyder Titlen paa en Bog, som *Fridtjof Nansen* fornylig har udsendt fra Jacob Dybwads Forlag i Oslo. De københavnske Dagblade har givet Bogen lange og indgaaende Anmeldelser og roser den som et betydeligt Værk, der slaar stærkt til Lyd for Armeniernes Sag og appellerer til Nationernes Samvittighed. — Maatte det lykkes den store Nordmand ad denne Vej at komme nærmere til sit Maal: Skabelsen af det virkelige, nationale Hjemsted for Armenierne.

Vi skal senere komme tilbage til denne Bog.

Brev fra Jenny Jensen.

Vi har modtaget nedenstaaende Brev fra Frk. Jensen, dateret Zoouk-olouk den 14. Septbr. 1927.

Igen har jeg været et Svip hjemme i Aleppo for at se til Sagerne. Vort Sommerhus er saa nær herved, at vi kan komme hjem i Løbet af 4—5 Timers Autofart.

Aah, hvor er jeg lykkelig over at se, at *alt* gaar fremad. Ja, Gud er god, jeg maa udbryde med Psalmisten: „Snorene faldt mig paa de liflige Steder, ja, en dejlig Arv tilfaldt mig“. Jeg maatte gennemgaa den Smerte at staa sammen med det ulykkelige armeniske Folk i dets Trængselstider, og nu fik jeg den Naade at være med til dets Genrejsning.

Ja, i Sandhed er det et Genrejsningsarbejde, baade timeligt og aandeligt, Frk. Karen Jeppe fik Lov at gøre som Kommissær i Folkeforbundet. Hun fik det store, ærefulde Hverv at udfri de ulykkelige Slaver i Syrien, og nu er det næsten fuldendt.

Jeg nævnede Ordene timeligt og aandeligt og vil dvæle lidt derved. Hvis Vennerne derhjemme kunde se disse vilde Fyre, naar de kommer til os, og saa kort Tid efter, vilde de forstaa vor Glæde og Taknemmelighed mod Gud og Mennesker, at vi fik Lov til at være med.

Overalt træffer vi vore Børn, enten hos Slægtninge eller i selvstændige Stillinger. Ja, selv her i den lille Landsby, hvor vi bor nu, er der 4, 3 Piger og en Dreng. De er nu i sikre Forhold, og deres Taknemmelighed mod En kender ingen Grænser. Og dog gaar der som et Stik gennem Hjertet paa mig, naar jeg ser dem. Tatoveringen, Mærkerne for Livstid paa, at de har været i Voldsmænds Hænder, er der. Der er gjort nok for at faa dem bort, idet de gennemgaa en smertefuld Kur med en ætsende Syre. Dog kun for enkeltes Vedkommende, hvor Tatoveringen ikke er saa dyb, lykkes det at fjerne den sorte Vædske helt; men Arrene bliver der. Dette med Tatoveringen blev igen saa le-

vende for mig, da jeg nu var hjemme; Ansigtet er eet Saar paa dem, der er under Kur.

Paa Drengen, vi mødte heroppe, bærer Øjnene endnu Mærker af den frygtelige Vanrøgt, de har været Genstand for hos Araberne. Selv Operationen og Plejen i vort Hjem formaaede ikke at gengive ham sit fulde Syn. Og dog maa vi være taknemlige for, hvad vi faar Lov at lindre i det ydre.

Ogsaa aandeligt talt er der Frugter, Gud være lovet! Vi har ikke arbejdet paa at hverve Proselyter til den protestantiske Kirke; hvad Ret har vi til det? Det er det samme, som om om Folk vilde komme og forsøge at omvende Danskerne til Katolicismen.

Armenierne er et af de ældste kristne Folkeslag. De har deres egen Kirke og deres egne Traditioner. De skal blive i deres nationale Kirke og dér udvikles til levende Kristne.

Det var med det Maal for Øje, jeg bad Gud give mig Kraft til at arbejde og være til en Velsignelse, da jeg igen drog ud, og Han har vedkendt sig Arbejdet. Den enfoldige Fremstilling af de bibelske Historier for disse Børn, der er opdraget blandt Muhammedanere, og Bestræbelsen for at gøre Jesus-Skikkelsen stor for dem, saa at de kunde faa Lyst til at følge i hans Fodspor, har sat Frugter.

Der bruges gerne 4 Sprog til Undervisningen. Læreren eller jeg selv fortæller paa Armenisk, og der oversættes saa til Arabisk, Kurdisk og Tyrkisk af de Børn, der har været en Tid paa Hjemmet og har lært Armenisk.

Det gælder jo om, at de alle forstaa, hvad der bliver sagt. Netop paa Grund af denne Sprog-blanding har de bibelske Billeder, der blev sendt os fra Danmark, en stærk, forøget Værdi. De taler et Sprog, som alle umiddelbart forstaa, og Fremhævelse af en Enkelthed kan ofte udtrykke mere end en hel Tale.

Ofte har jeg overrasket en stor, nyankommen Dreng i at staa og betragte det lille Jesusbarn i Krybben eller den korsfæstede Frelser. Tilbedelse og Ærefrygt er der i Blikket, og kan de række saa vidt, maa Billedet kysses.

Ogsaa fryder det at træffe en Gruppe af vore unge Piger paa eget Initiativ forsamlede til Bøn. Ja, Væksten spores ud- og indadtil. De Bibler og Sangbøger, der er delt ud iblandt dem, er ikke ubenyttede, og ind imellem de arabiske, kurdiske og tyrkiske Sange og Lege kommer nu deres egne vidunderlige, gamle Sange og gratiøse Lege til deres Ret, der maaske mere end noget andet opvækker Nationalfølelsen hos dem.

Jeg husker en Aften for nogen Tid siden, da vi sang de armeniske Nationalsange; nogle af de nyankomne sad nærmest udeltagende, syntes jeg. Men lyste dog ikke noget op i deres Træk? Jeg lod en af vore Drengene spørge dem, om de kunde huske nogle af de Strofer, vi sang. 3 af dem rejste sig, og underlig betagne, med et fjernt Blik, som om de saa langt tilbage i Tiden, sagde de: Jo, vi husker noget af det, som en fjern Melodi.

I Lejren dages det ogsaa, synes jeg. En vældig Opmuntring var det at se de smaa Huse, der nu rejses uden for Byen til Familier og særlig Enker fra Lejren. Hvilken Forandring for de Mennesker: at faa deres eget lille Værelse og have Renlighed og frisk Luft! Brønde er der gravet, og Vandet er godt. Hvilken Velsignelse det er at have let Adgang til Drikkevand, forstaaer man, naar man ser Forholdene i selve Byen Aleppo. Folk staar i Kø i Timevis foran Vanduddelingerne. Hver Spandfuld koster Penge, og saa er det tilmed lunkent Vand, de faar. Tænk, at man i det hede og støvede Aleppo ikke engang har koldt og godt Drikkevand.

Paa Grunden, hvor der bygges til Enkerne — *den er købt for danske Penge* — opføres nu ogsaa 2 Bygninger, der er bestemt til vore Børn fra Optagelseshjem-

met. Det nuværende opløses den 1. Maj 1928, da er nemlig Lejemaalet udløbet for den Grund, hvor vore Barakker ligger. Og da Redningsarbejdet ikke fortsættes i den sædvanlige store Stil, synes vi ikke, det er værd at leje det igen. Vi lukker dog ikke helt. De Børn, der ikke har kunnet finde Slægtninge, og de syage maa vedblive endnu i nogen Tid at have et Hjem. Der vil ogsaa nok stadig komme enkelte ny fra de tyrkiske Egne, som vi maa tage ind.

Vi sætter vor Lid til Gud. Han vil minde Mennesker om at give deres Gave til disse ulykkeligt stillede, der har været 12 Aar i Slaveri.

En Tak til alle Venner af vor Sag, der var med til at bære Ardet disse Aar!

Hvor har det været en dejlig Sommer i Aar! Siden 1. Juli har vi boet i Bjærgene i en lille, armenisk Landsby med Udsigt over Aleksandrette, Havet og de dejlige Bjærg. Landsbyen er en Idyl med sine mange Løvhytter, hvor Folk har installeret sig.

Hvor er Armenierne praktiske! Ved en Kilde under 2 store Valnøddetræer er der et Traktørsted. En lille Løvhytte er bygget, og nogle Borde og Stole er stillet malerisk paa Terrasser op ad Skrænten. Hyggeligt er der. For Ejeren er det en lille Bekostning, der giver godt af sig.

Nogle Armeniere har dannet en

Garage, ligeledes en Løvhytte. Nogle Naturbænke er stillet op, og her holder Folk ogsaa af at sidde og nyde Naturen ved en Vandpibe eller en Kop tyrkisk Kaffe. Masser af sunde Børn er der i Landsbyen; det er typisk for Armenierne, hvor hurtigt Slægten vokser.

En Ære for Landsbyen var det, at Katholicos — Armeniernes Øverste for Syrien — boede her en Tid. Den første, han besøgte, var Frk. Jeppe. Hyggeligt var det at have den gamle, ærværdige Mand og en armenisk Biskop som vore Gæster. I Samtalens Løb, der for en Del drejede sig om Jordskælvne i Palæstina, siger Katholicos med et lunt Blik i Øjet: „Ja, her i Zoouk-olouk sker der ikke noget, fordi der bor et helligt Menneske her“. „Hvem er det?“ spørger vi. „Frk. Jeppe!“ var Svaret.

Beboerne føler sig ogsaa bæredede ved at have en Folkeforbunds-kommissær i deres Midte. I den Anledning maa vi betale dobbelt til Belysningen i Landsbyen, der bestaar af 3 Luxlamper.

I den rene, klare Luft her hviler man ud, og det er nemmere at arbejde. Vi holder nemlig ikke Ferie i de 3 Maaneder. I vort Arbejde er der Masser af Skriverier, og der er intet bedre Sted til det end her paa Bjærget.

Det er ogsaa herfra, at Tankerne gaar hjem til Danmark, og herfra jeg har skrevet disse Linier.

Jenny Jensen.

flere Ofre end Tilfældet nu er. Størst Betydning har dog det Arbejde, som ledes af Karen Jeppe. Hendes Indflydelse strækker sig videnom, takket være saavel hendes usædvanlige personlige Egenskaber, hendes store Organisationsevne og hendes hensynsløse Selvopofrelse for det Folk, hun har givet sit Hjerte, som den Stilling, hun staar i som Folkeforbundets Repræsentant, der har det særlige Hverv at søge at befri armeniske Kvinder og Børn af muhammedansk Fangenskab.

Det Problem, som i de sidste to Aar mere end noget andet har lagt Beslag paa Karen Jeppe's Interesse og Dygtighed, er imidlertid Problemet om den armeniske Flygtningebefolknings Forsørgelse i stor Skala.

Et stort Koloniseringsarbejde har hun sat i Gang. Ejendommeligt nok gik Karen Jeppe saa at sige i Kompagni med en syrisk Beduin-høvding Hadjim Pasha. Det er det „Internationale Forsoningsforbund“'s svenske Afdeling, hvis Formand er Natanael Beskow, der har skaffet Penge tilveje til at købe Jord for.

Og det var derfor rimeligt, at Dr. Beskow ogsaa skulde besøge den armeniske Koloni *Tel Armen*. Herom fortæller han:

Turen gik 240 Kilometer ud i den syriske Steppe og senere Ørken, saa over Floden Eufrat. Efter omtrent hundrede Kilometers Kørsel ad ofte forfærdelig Vej begynder Ørkenen med en vild Kæde af Kridtbjerge. Her ligger den lille Landsby Meskene, et Rædselens Sted under Deportationens Tid, for her samledes Skarer af dødsdømte for saa at drives videre ud paa deres haabløse Ørkenvandring. Nu er her et fredeligt Herberg, hvor man for en Stund kan søge Beskyttelse mod Solen.

Ved Byen Rakka, som ligger paa Eufrats venstre Bred, er der et Færgested, og vor Bil kom over med den franske Militærfærge; vi maatte vente temmelig længe, før den anden Bil, der fulgte med os, kom frem. Dagen sank, og Aftenrøden tændtes og spejlede sig i den mægtige Flod, og rundt om

Tel Armen.

„Kristeligt Dagblad“ har bragt en udmærket Skildring fra Dr. Nathanael Beskows Rejse i Østen; vi gengiver Beretningen om hans Besøg i Tel Armen.

Paa samme Rejse besøgte Dr. Beskow og hans Hustru ogsaa Aleppo, drevet af deres varme Interesse for det store Hjælpearbejde blandt armeniske Flygtninge, som udføres der, og især for det, hvori vor Landsmand *Karen Jeppe* er den ledende og inspirerende.

Han fortalte om Flygtningelej-

ren, der under de mest primitive Forhold har huset indtil 50.000 armeniske Flygtninge, og hvor der endnu bor ca. 17.000 Armeniere i Huse, der mest er lavet af Pakkasser!

Der er mange, som i Aleppo arbejder for at hjælpe Flygtningene, og uden den Hjælp vilde sikkert Sult og Sygdom have høstet endnu

kring os brede Ørkenen sig. Et nyt og underligt Land var vi kommet ind i.

Det var mørkt, før vi naaede Kolonierne, men Maane og Stjerner lyste for os. Saa skimtede vi Lys fra „vort Hus“ i *Tel Armen*; her i Mesopotamien er der et Sted, hvor vi har Hjemstedsret og er ventet af Venner, vi aldrig har set.

Snart sad vi bænket ved Aftensbordet i „det hvide Hus“, hvor Karen Jeppe's armeniske Plejesøn Misak og hans Hustru Lucia tog sig af os. Og saa maatte vi ud at se Byen.

I det klare Maaneskin var der Liv og Røre. Faarene blev samlet ind og vogtet af Hunde. Mændene beredte sig til at søge Hvile ude i det fri. Men helt stille bliver der ikke i Løbet af Natten. Man hører Mennesker raabe, og pludselig sætter Hundene i at gø, saa det høres fra den ene Ende af Byen til den anden, eller der lyder et Bøsseskud; det gælder om at skræmme Rovdyrene.

Der bor nu henved 300 Armeniere her i Kolonien; de er en Slags Forpagtere hos Pashaen, der til en Begyndelse forsynede dem med Redskaber og Udsæd; de skal saa til Gengæld give ham Halvdelen af deres Udbytte. Det hele er bragt i Gang efter Samraad med Karen Jeppe; der er nu en stor, moderne Motorplov, og et helt Kanalsystem leder Bahlikflodens Vand til de enkelte Marker. Hvede, Havre og alle Slags Grøntsager trives fortrinligt.

Tre Maaneder senere fik jeg dog Brev om, at Græshopper havde opædt alle Grøntsagerne; heldigvis var Sæden indhøstet. Men en Maaned efter kom der Brev om, at nu havde de armeniske Bønder atter pløjet og saaet og haabede paa at faa Høsten bjerget. Armenierne giver sig ikke ved den første Modgang!

Vi besøgte ogsaa flere af Hjemmene. Husene er bygget af soltørrede Mursten, som Bønderne selv laver. De ligner store Bikuber. Vil man bygge sig en Bolig med flere Værelser, bygger man ganske simpelt en to, tre Bikuber ved Siden af hinanden og forener dem

med en Hvælving. Overalt var der rent og ordentligt.

Et stort Rum var Skole, og der underviste en indfødt ung Lærer en Snes Børn.

Klimaet er et udpræget Fastlandsklima med hede Dage og forholdsvis kolde Nætter. Aftenen er Døgnets bedste Timer, og da udfolder Folkelivet sig ogsaa stærkest; man samles og sidder og snakker sammen. Hvor forskellig er ikke Stemningen her mod Flygtningelejrene i Aleppo og Beirut. Her lever en *lykkelig Befolkning*. Man har alt, hvad der hører til Livets Ophold, og man føler sig fri og selvstændig.

Forholdet mellem Armenierne og Badierne lader til at være det bedst mulige. Til det hvide Hus, Koloniens Administrationsbygning, kommer alle for at faa Raad og Hjælp, Armenier saavel som Muhammedaner. Takket være Karen Jeppe og Misak indtager Armenierne her en agtet Stilling. Pashaen og Misak arbejder udmærket godt sammen med at beskytte den dyrkede Jord; det er sket, at Pashaen har siddet ved det hvide Hus og egenhændigt nedskudt de Kameler, som gik og græssede i Sæden.

Allerede den første Morgen, da vi sad ved Frokostbordet — det var Søndag — kom Pashaen paa Besøg. Han er en Mand paa ca. halvtreds Aar med en skarp Profil, mørke, vaagne Øjne og et magert Ansigt. Hans Væsen er baade værdigt og venligt. Man mærker straks, at han sætter stor Pris baade paa Karen Jeppe og Misak.

Om Eftermiddagen kom han igen med stort Følge. Naturligvis drak vi Kaffe sammen, mange Kopper, smaa Kopper med stærk arabisk Kaffe. Mens vi sidder i Skyggen af det hvide Hus og drikker vor Kaffe, bliver der bredt Straamaatter ud paa Gaden rundt om. Og lidt efter lidt kommer Mændene fra begge Byer og slaar sig ned her sammen med Pashaens Mænd. Jeg har nemlig tilbudt at holde Andagt; men man har ment det mest passende kun at sammenkalde Mændene.

Jeg er noget spændt paa, hvad Pashaen nu vil gøre. Men han bliver for at høre paa. Karen Jeppe oversætter mine Ord til armenisk, og Læreren gentager dem paa tyrkisk, som alle Beduinerne i disse Egne forstaar.

Skraas overfor mig sidder Pashaen, hans sorte Øjne ser ofte opmærksomt paa mig. Og ligeoverfor mig sidder der Række efter Række af tavse, alvorlige, mørke Mænd, Kristne og Muhammedanere. Aftenens Kølighed sænker sig over os. Jeg taler om de Ord, i hvilke Mesteren fremlægger Himmeriges nye Lov i Modsætning til den Lov, der raader ude i Verden mellem Individier og Klasser, Folk og Racer: „I ved, at Folkenes Fyrste hersker over dem, og de store bruger Myndighed over dem. Saaledes skal det ikke være iblandt eder, men den, som vil blive stor iblandt eder, han skal være eders Tjener, og den, som vil være den ypperste iblandt eder, han skal være alles Træl.“

Den sidste Dag skal vi gengælde Pashaens Visit. I to Biler kører vi afsted; ogsaa vi maa komme standsmæssigt. Ledet af Sporene fra Pashaens Besøg leder vi efter Teltlejren; men den maa aabenbart nylig være flyttet, for vi maa flere Gange forandre Retning.

Nu støder vi paa den ene store Hjord efter den anden, og se, der ligger en hel Mængde sorte Telte, og rundt om færdes en Masse Faar og Geder og Kameler. Omtrent saadan maa det have set ud, naar Abraham var ved at slaa Lejr efter at være draget ud fra Haran for at vandre til Kanaans Land.

Vi bliver yderst elskværdigt modtaget. Pashaen beder os undskylde, at han tager imod os i sit Krigstelt, Beboelsesteltet er endnu ikke blevet rejst. Vi tager Plads med korslagte Ben paa bløde Puder paa hver sin Side af Pashaen, omringet af en stor Skare af hans Krigere; snart er Samtalen i fuld Gang, mens Kaffen drikkes — af tre Kopper, som maa slaa til til os alle og gaar rundt fire Gange.

Jeg fortalte Pashaen, at jeg havde ladet lave et Lysbillede af

ham og Misak og Karen Jeppe, som var blevet vist frem mange Steder i mit Land, saa han og hans Stamme var velkendt som Armeniernes Venner i de nordiske Lande.

I Samtalens Løb udtaler Pashaen, at det er en stor Lykke med det enkle Liv i Ørkenen, man behøver saa lidt for at glæde sig: „Finder vi en god Græsgang eller en righoldig Kilde, eller kommer vi med vor Sæd til en Mølle, saa er det nok til, at vi holder Glædesfest!“

Men vi maa vende tilbage til Tel Armen og tager hjertelig Afsked med Pashaen. Det er mit bestemte Indtryk, at han personlig sætter stor Pris paa Karen Jeppe og ogsaa paa Misak, og at det er en Æressag for ham at bevare det gode Navn, han har faaet hos Franskmændene.

Men alt herude er usikkert, ikke mindst det franske Overherredømme. Og Armenierne trænger stadig til Støtte, Pionerer som de er for et overordentligt livskraftigt kristent Kulturfolk, som er blevet miskendt og hadet og forfulgt mere end noget andet Folk, men som synes at være forudbestemt til en stor Gerning blandt alle Orientens Folkeslag.

Disse mindste.

Min Henvendelse er blevet kærligt besvaret. Et energisk Medlem af vor Styrelse, Frk. Karen Glæsel, fik straks hele *ti* smaa Sæt færdige, som med to, jeg kunde føje til, afgik med første Kasse til tolv ventende Mødre. Men siden er Børnetøjet strømmet ind — fra Fredensborg, Ordrup, Vejle, Rønne, Nyborg..... Et Par Steder, som i Hillerød, er en Kreds af Damer traadt sammen for at sy. Jeg kan se, med hvilken Kærlighed det spæde Tøj er forarbejdet. Det vil svøbe sig lunt og blødt om de Smaa, som bærer Armeniens Fremtid. Min inderligste Tak til alle kære Givere!

Ingeborg M. Sick.

Armenierdagen i København.

De danske Armeniervenner fejrede den 16. Oktober ved en særdeles vellykket Aftenunderholdning, der fandt Sted i K. F. U. K.s smukke Festsal. Efter at Overretssagfører *H. F. Ulrichsen* havde budt Velkommen og i en lille Tale fremhævet Armenierdagens Betydning for vort Arbejde, sang Fru *Oda Nielsen*, akkompagneret af Fru *Pauline Stub Lincke*, nogle af sine smukke Sange, der som altid vakte Begejstring og Glæde hos Tilhørerne. Herpaa fremviste Fru *Inga Nalbandian* en Række Lysbilleder fra de Steder, hvor de landflygtige Armeniere har fundet deres saakaldte Hjem, og som med tilstrækkelig Tydelighed viser, hvor haardt de trænger til bedre Boliger. Til Slut glædede Fru *Oda Nielsen* og Fru *Stub Lincke* atter Forsamlingen med Sang og Musik.

Efter Mødet afsendtes der en Hilsen til Formanden, der paa det Tidspunkt laa paa Lucasstiftelsen.

Biskoppen af Londons Armenierfond.

Nedenstaaende Beretning stammer fra Miss *Laura Sawbridge*, Sekretæren for ovennævnte Fond, der gaar ud paa at støtte Karen Jeppe's Arbejde i Aleppo.

Genève, September 1927.

Naar jeg blev udsendt til Genève som Sekretær for Biskoppen af Londons Armenierfond til Fordel for Frk. Jeppe's Arbejde, skete det for at jeg kunde redegøre for visse Punkter i Frk. Jeppe's Anmodninger om en Hjælp, som vilde være nødvendig, om hun skulde fuldføre sit Arbejde. Det drejer sig saavel om Optagelseshjemmet som om alle dem, der er blevet reddet fra Fangenskabet, og som enten skal føres tilbage til deres Slægtninge eller læres til at kunne staa paa egne Ben.

Jeg er dybt taknemmelig ved at kunne sige, at alt er gaaet godt, og at dersom de frivillige Fonds

og Sammenslutninger vil fortsætte med deres Hjælp, som de har begyndt, vil Karen Jeppe's store Arbejde komme mindst 400 reddede Armeniere tilgode i de kommende 18 Maaneder.

Frk. Forchhammer (Delegeret for Danmark) repræsenterer i Aar Karen Jeppe's Arbejde overfor Folkeforbundsforsamlingen og fremlagde Frk. Jeppe's Rapport fra Kommissionen til Beskyttelse af Kvinder og Børn i den nære Orient.

I Tilslutning til denne Beretning rettede Karen Jeppe følgende Henvendelse til Folkeforbundet:

„Vi har imidlertid endnu 110 Personer i vort Hjem i Aleppo, og 45 Drengene ude i vor Landsby lærer at dyrke Jorden. Føjer vi hertil dem, som sikkert vil komme til os, inden vore Stationer bliver lukkede, er Situationen saaledes, at vi staar med Ansvaret for mindst 400 Mennesker, inden vi kan betragte Arbejdet som endt.

Vi maa forblive vore Principper tro: det er ikke nok at frelse dem ud af Elendigheden, vi maa give dem tilbage til et normalt Liv i deres egen Verden. Vi maa saa vidt muligt gengive dem deres Helbred, hvilket ofte er meget vanskeligt paa Grund af alt det forfærdelige, de har gennemgaaet, og vi maa føre dem tilbage til deres Slægt eller lære dem at klare sig selv.

Jeg nærer ingen Tvivl om, at vore Venner hjemme, der hidtil har ydet saa rigelig Hjælp til Arbejdet, skal komme til at se det bragt til en god Afslutning.“

Med Hensyn til det Arbejde, der gaar ud paa at beskytte Kvinder og Børn i den nære Orient, fremsatte Frk. Forchhammer sin Beretning samt følgende Resolution:

„Forsamlingen godkender Frk. Jeppe's Beretning og tilkendegiver sin Taknemmelighed for og Paa-skønnelse af det uselviske og beundringsværdige Arbejde, som hun har gjort for at beskytte Kvinder og Børn i den nære Orient;

og haaber, at de rundhaandede Pengegaver, som de frivillige Sammenslutninger hidtil har stillet til

Frk. Jepes Disposition, vil vedblive at indgaa, saa at hun stadig maa være i Stand til at hjælpe de reddede Flygtninge til at leve et normalt Liv."

Frk. Forchhammer gav en kort Beskrivelse af Frk. Jepes Arbejde i Syrien. Frk. Jeppe, som var bleven dekoreret af den danske Regering, vilde fortsætte sit Arbejde som privat Person.

M. Pams (Frankrig) ydede paa Mandatmagtens Vegne Frk. Jeppe sin særlige Anerkendelse.

Beretningen og Resolutionen blev

herefter vedtaget. Fra alle Sider vistes den største Paaskønnelse for den store Hjælp, der var tilflydt Karen Jepes Arbejde fra Biskoppen af Londons Fond, overdraget gennem Armenierfonden.

Denne Fond er nu i Løbet af 2 Aar kommet op paa omtrent 8000 Pund (henimod 150.000 Kr.), hvilket er mere end Tredjedelen af det samlede Beløb (inklusive Folkeforbundets Bidrag), Karen Jeppe har modtaget i de 5 Aar, hun har været Folkeforbunds-kommissær.

Åge Meyer Benedictsens.

Den Hjertevarme, hvormed Benedictsens omfattedes, den dybe Sorg, Budskabet om hans Død forvoldte, det tunge Savn, det vil blive aldrig mere at skulle føle sig beriget og henrevet af hans Tales Glød, af hans Tankers Dybde og lysende Klarhed, har bevirket, at vi, der føler os i Gæld til ham — i særlig Grad for hans sjældne og uegenlyttige Indsats i vort Folkeoplysningsarbejde og i Kampen for de undertrykte og lidende Folkeslag — har sluttet os sammen for at opfordre til at bidrage til Oprettelsen af et Mindefond eller en Mindegave til hans Ære eller en Hædersgave til hans Hustru.

Vi er sikre paa, at der herved vil udløses en Trang hos Tusinder af hans Venner og Beundrere til at sige ham en sidste Tak.

Enhver af os modtager med Glæde Bidrag.

Alle Blade Landet over, der har Sympati for Tanken, anmodes villigst om at optage dette Opraab og tage mod Bidrag, ligesom alle Formænd for Foredrags-, Højskole- og Ungdomsforeninger ved Møder opfordres til at forelægge Sagen for Medlemmerne og indsamle Bidrag.

Direktør *Johs. Malmstrøm*, Slotsholmsgade 16, København K., har lovet at paatage sig Hvervet som Kasserer for København og Fuldmægtig *H. M. Madsen*, Kreditforeningen i Viborg, for det øvrige Land.

<i>Hans Albrechtsen</i> , Lektor ved Kathedralskolen i Viborg.	<i>Vilhelm Andersen</i> , Dr. phil., Professor.	<i>Jacob Appel</i> , Højskoleforstander.	<i>Sigtús Blöndal</i> , Bibliotekar.
<i>Johan Borup</i> , Højskoleforstander.	<i>V. Brücker</i> , Frimenighedspræst.	<i>Arthur Christensen</i> , Dr. phil., Professor.	<i>Asger Dahl</i> , Overretssagfører, Viborg.
<i>H. O. G. Ellinger</i> , Professor, Landstingsm., Direktør v. Landbohøjsk.	<i>V. Esmann</i> , Civildommer, Esbjerg.	<i>Astrid Stampe Feddersen</i> , Kammerherreinde.	<i>Henni Forchhammer</i> , Medl. af Styrelsen for de danske Armeniervenner.
<i>H. Hammer</i> , Lektor ved Kathedral- skolen i Aarhus.	<i>Poul Hansen</i> , Højskoleforstander, Vallekilde.	<i>H. Hauch</i> , Forstander, M. L., Asmildkloster.	<i>Karen Jeppe</i> , Folkeforbunds- kommissær.
<i>P. Chr. Kæmpegård</i> , Amtsfuldmægtig, Skanderborg.	<i>H. M. Madsen</i> , Fuldmægtig i Kredit- foreningen i Viborg.	<i>Victor Madsen</i> , Dr. phil., Direktør for Danmarks geologiske Undersøgelser.	<i>Johs. Malmstrøm</i> , Direktør, København.
<i>Aug. Mentz</i> , Professor.	<i>L. Moltesen</i> , Dr. phil., Udenrigsminister.	<i>Arne Møller</i> , Pastor, Formand for Dansk-islandsk Samfund.	<i>Inga Nalbandian</i> , Forfatterinde.
<i>Frederik Poulsen</i> , Dr. phil., Direktør for Glyptoteket.	<i>Sven Poulsen</i> , Redaktør ved Berlingske Tidende.	<i>Alfred Poulsen</i> , Statens Tilsynsførende ved Højskoler og Landbrugsskoler, Ryslinge.	<i>Ove Rode</i> , Redaktør af Politiken.
<i>P. A. Rosenberg</i> , Censor, Forfatter.	<i>Georg Saxild</i> , Landsarkivar.	<i>Georg Schad</i> , Kredslæge, Viborg.	<i>Gudmund Schütte</i> , Dr. phil.
<i>Ingeborg Maria Sick</i> , Forfatterinde.	<i>Benny Cederfeld de Simonsen</i> , Frue, Erholm.	<i>B. Strandbygaard</i> , Øjenlæge, Sønderborg.	
<i>Thor E. Tulinius</i> , Islandsk Købmand.	<i>H. F. Ulrichsen</i> , Overretssagfører, M. F., Form. f. de danske Armeniervenner.	<i>Poul Videbech</i> , Dr. med., Overlæge.	<i>Chr. Winther</i> , Provst, Sognepræst ved Frederikskirken.

Danske Armeniervenners Damekreds

anmodes om at virke for Salget af Åge Meyer Benedictsens Bog „Armenien. En Folkeskæbne“, der findes anmeldt andetsteds i Bladet. Den koster 1 Kr. og kan faas hos *Fru Esther Broch*, Skindergade 24⁸, fra Kl. 11—2, eller paa *De danske Armeniervenners Kontor*, Holbergsgade 4.

Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

September 1927.

A. Gaver.

Ved Adjunkt H. Granzow, Silkeborg: Ved Pastorinde Thuesen: Mrk. „Alderslyst“ 100. Lærerinde Kirstine Hansen, Reersø-pr. Gørlev, 2,65. Henriette Kjær, Stenlille, 10. Ved Spr. N. Kragh, Hundslund: $\frac{2}{5}$ af Høstoffer fra Hundslund Menighed, 65. Th. Raaschou, Ringsted, 37. Ved Spr. Gram - Nyegaard, Laurbjerg: Høstoffer, 43,50.

Ialt Kr. 258,15.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 300. Frk. M. Bjerg, Elev, 10. Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 200. Frk. Signe Veel Jeppe, Lyngby, 375. Fru Ellen Asby, Aabenraa, 58,50. Frk. Thora Raaschou, Ringsted, 7,50. Fru Pastorinde Bjerre, Skydebjerg, 245. Tilsammen 1196.

Ialt Kr. 1196,00.

Oktober 1927.

A. Gaver.

Ved Pastor Noe-Nygaard, Vemmingsted, Knarreborg: Andel i Høstoffer 50. Ved N. Chr. Olesen, Ulstrup Mejeri, Hornum, Pjecesalg, 25. G. Just Pedersen, Odense: Salg af Postkort 5. Stationsforstander Alfred Schrøder, Viksø, 5,30. Lærer K. Sunesen, Hassing Skole, Hørdum, 2. Ved Armenierkontoret: Pjecesalg 5. Frkn. Th. og H. Rønne, Vejle, 30. Bispinde Magda Nielsen, København N., 10. Ved Frk. I. M. Sick, København, Uden Mærke fra Skara, Sverige, 300. Ved Pastor Winther, Korsør: a) Indsamlet ved Høstprædiken i Vemmelev-Hemmerhøj Kirker 72,35, b) Eget Bidrag 10, ialt 82,35. Pastorinde Boas, Søborg, 10. Fru Vivi Marckmann, København S., 20. Ved Fru Broch: Modtaget under Mærke: „Til Armenierne, vore fælles Venner“ 15. Ved Frk. H. Forchhammer: a) Fra Roskilde Højskoleforening ved Lærer Madsen 12, b) A. J. 2, c) Pjece 1, tilsammen 15. Ved Fru Insp. Nyholm, Ballerup: Gaardejer Larsen, Dommergaarden, 10. Frk. M. Brasch, Nivaa-gaard, 20. Spr. Jørgensen, Farup, Ribe, 25.

Ved Spr. Hørskind, Baarse: En Tredjedel af Høstoffer fra Baarse-Beldringe 61. Ved Provst Chr. Winther, Kbhvn.: Fru Vermehren, Frederiksgade 17, 10. Ch. Hellemann, Villa Salise, Roskilde, 5. Ved Spr. Jul. Paulsen, Fraugde: Aarsbidrag fra Kredsen i Fraugde Sogn 62,50. Førstelærer Jørgensen, Vrigsted, 5. Gaardejer Kristian Pedersen, Thise, 20. H. Hansen og Hustru, Riisskov, 2,65. Ved Spr. Troensegaard-Hansen, Graasten: Kollekt i Graasten Slotskirke 10. Ved Spr. Witt-Hansen, Malt: Del af Høstoffer i Malt og Folding Kirker 50. C. Engel, Kong Georgsvej 10, Kbhvn., 20. Ved Lærer Regnar Andersen, Taaderup Skole pr. Skellebjerg: Indsamlet i Anledning af Armenierdagen 56,55. Ved Stiftsprovst Barsøe, Aalborg: a) Indsamlet i Budolfi Kirke 55, b) Salg af Pjecer og Postkort 30, tilsammen 85. Fru Markus Hansen, Brønderslev: Pjece- og Kortsalg 83. Ved Spr. Wittrup, Ørsted: Kollekt i Ørsted Kirke 18,50, Kollekt i Orte Kirke 46,50, tilsammen 65. Under Mærke T. I. og J. M. 10. Rudkøbing Kredsen ved Kristine Nielsen: I Stedet for Krans 12. Ved Frk. Anna Vedde: Fra Venner i K.F.U.K. i Stedet for Krans 10. Under Mærke: C. I. 10. Ved Fru N. Funch, Videbæk, 65,75. Ved Mariane Bisgaard, Hadsten: Kredsbidrag 75. Baron E. Dirckinck-Holmfeld, Monradsvej 9, Kbhvn., 25. Adjunkt H. Granzow, Silkeborg: I Stedet for Krans 5. Anna Lindbæk, Strandhuse, Kolding: Indsamlet 117,50. Ved Fru Amalie Berntsen, Vejle: a) Høstoffer i Vor Frelsers Kirke 75, b) Bidrag fra private 37, tilsammen 112.

Fru Mikkelsen, Assens, Bog- og Kortsalg 9,20. Ved Førstelærer Karl Hoffmann, Hornbæk: a) Pjecesalg 50, b) Indsamlet i Kirker 22, tils. 72. Ved Fru Pastorinde Troensegaard-Hansen, Graasten: Pjecesalg 10. Frederikssunds Foredragsforening ved Fotograf Hansen: I Stedet for Krans 15. Ved Provst Lichtenberg: Andel i Høstoffer i Vallsby Kirke 10. Ved Stiftsprovst Lützhøft, Odense: Indsamlet i Anledning af Armenierdagen 340. Ved I. Olrik, Vallkilde: a) Indsamlet 80,50, b) Pjecesalg 25, tilsammen 105,50. Ved Fru Agathe Brandt, Halsted Skole, Aunede: a) Fra Familien Brandt i Stedet for Krans 6, b) Pjece- og Kortsalg 6,30, tilsammen 12,30. Frk. Kjær, Trustrup, 50. Fru Skovfoged M. Pedersen, Hillerød, 10. Grevinde C. Brockenhuus Schack, Gram, 30. Fru Professor Gædeken, Herluf Trollesgade 7, Kbhvn., 25. Ved Fru T. Holm, Rønne: Pjece- og Mærkesalg 72. Ved Sognepræst B. Lindhardt, Ourø, Holbæk: Kollekt samt Salg af Kort og Bøger 55. Overskud fra Armenierdagen i København ved Aftenunderholdning i K.F.U.K. 183,31.

Ialt Kr. 2608,91.

B. Solgte Haandarbejder.

Ved Danske Kvinders Velfærd 111. Ved Fru Inspektør Nyholm, Ballerup 16. Ved Frk. Elisabeth Andersen, Aarhus: Fru Line Lambæk, Lem, 182,50; Fru Lærer S. Andersen, Rønne, 300; Frk. Marie Bloch, Skelskør, 44; Fru Pastorinde Poulsen, Ryslinge, 210,75; Frk. Signe Veel Jeppe, Lyngby, 52,85; Fru Meta Albretsen, Ringe,

179,55; Frk. Ravnholdt Jensen, Kbhvn., 175; tilsammen 1144,65.

Ialt Kr. 1271,65.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Direktør **Johs. Malmstrøm,**

Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.

Telefon C. 10948.

Bidrag kan ogsaa indbetales paa Konto:

Postgiro 2954.

De danske Armeniervenner,
Holbergsgade 4, København K.

Flere Abonnenter!

Da det er af den allerstørste Betydning for vort Arbejde, at „Armeniervennen“ kendes og læses af Befolkningen i alle Egne af Landet, opfordrer vi vore Medarbejdere og Læsere i By og paa Land til at virke for Bladets Udbredelse. Der vil netop i denne Tid, hvor der har været agiteret saa livligt for Armenierdagen, være Lejlighed til at vinde nye Abonnenter, og vi raader alle, der har Interesse for den gode Sag, til at bestille Bladet fra Januar 1928, saaledes at de kan komme med fra Aarets Begyndelse.

Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Han kendte godt den unge Mand af Anseelse, han var kommet ret hyppigt i Kullahoghlians Butik, og siden havde de oftere mødtes paa Gaden. Tyrken havde ogsaa altid været venlig nok imod ham, saa venlig, at Misak helst gik i en Bue uden om ham.

De armeniske unge Mænd vidste nok, hvad det betød, naar en Tyrk var særlig elskværdig imod dem, og havde de i Sinde at leve et rent Liv, saa holdt de sig saa langt borte fra ham som muligt, og selv i dette Løftelsens Øjeblik gik det smerteligt op for Misak, at Mennesker, der vilde arbejde og vilde frem i Verden, aldrig kunde have noget virkeligt Fællesskab med denne degenererede Slægt, der af Lediggangen var drevet ud i selv de mest unaturlige Udskejelser. Egent-

lig var det bedre for Armenierne, om de da skulde blive til noget, at have Tyrkerne til Fjender end at slutte Venskab med dem.

Som nu Misak banede sig Vej gennem Mængden for at komme saa langt bort fra Tyrken som muligt, befandt han sig pludselig Ansigt til Ansigt med et mærkværdigt udseende Menneske.

Det, der fik Misak til at standse ved ham, var ikke hans snavsede, lasede Dragt. Urfa var jo næsten blevet forvandlet til eet stort Fattigkvarter i de sidste Aar, saa det Syn var han vant til. Heller ikke var det magre, graa Ansigt midt i det uglejede Haar og Skæg saa særlig paafaldende, det var langt mere Ansigtets Udtryk, det spørgende, forvirrede Blik, der fængede ham, og saa det, at han syntes,

han skulde kende Manden, og dog var det ham ikke muligt at komme paa, hvem han var.

Manden blev af Mængden trykket snart til den ene, snart til den anden Side, og Misak holdt sig i Nærheden; han syntes, han maatte se at faa noget mere at vide om ham. Saa hørte han en Armenier fra Garmudscharaabe: „Movses, Movses,“ og trængte sig hen imod dem, indtil han endelig naaede den ubekendte og hulkende kastede sig om hans Hals.

Da gik der et Lys op for Misak, og nu fik han ogsaa Taarer i Øjnene. Han huskede Movses fra den Tid, da han selv var Dreng i Børnehjemmet. Da havde han været et livsglad, kraftigt Menneske, det var, som om han bragte den friske Vind fra Sletterne med sig derind, naar han kom fra Garmudscharaabe og besøgte en Slægtning, der havde sin Bolig i Børnehjemmet. Saa forsvandt han, det hed sig, at han var kastet i Fængsel. Ingen spurgte om Grunden, der var vel heller ingen, i hvert Fald faldt der

Boganmeldelser.

Åge Meyer Benedictsens: *Armenien. En Folkeskæbne.*

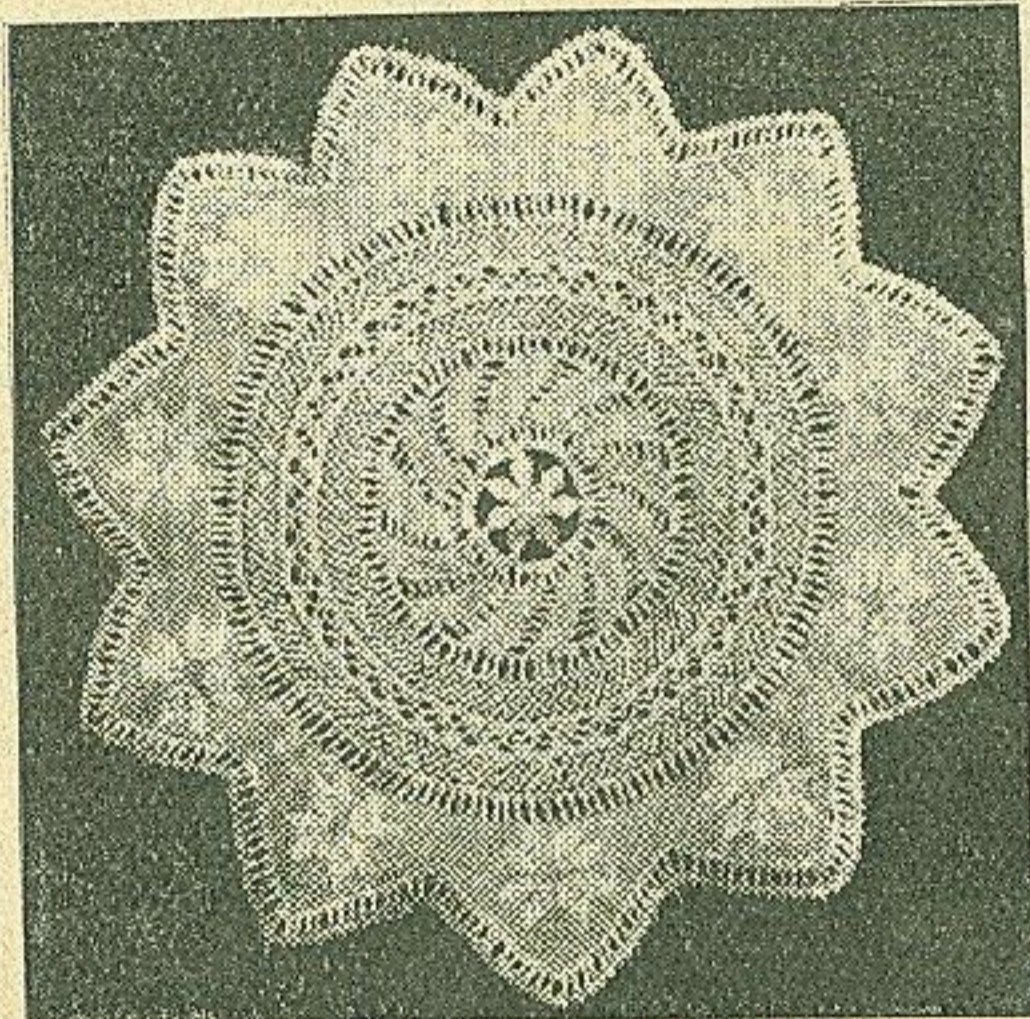
Den lille Bog — 80 Sider — faar en særlig Værdi derved, at den er det sidste Arbejde, der foreligger fra Forfatterens Haand, idet han fuldendte den umiddelbart før sin Død.

Bogen er en stærkt sammentrængt Udgave af Meyer Benedictsens store Værk: „Armenien. Et Folks Liv og Kamp gennem to Aartusinder“, som udkom for et Par Aar siden. For den Læser, der ønsker at vide lidt nærmere om det armeniske Folks Historie, men hvem Forfatterens første Bog herom maaske synes for lang og for grundig, vil „Armenien. En Folkeskæbne“ være ideel. Overskuelig, i korte Kapitler og forsynet med talrige udmærkede Illustrationer har Forfatteren i det lille Skrift formaaet at give en klar, udtømmende Skildring af det Folk, som han elskede og ofrede saa meget for. Man mærker, hvorledes han i Beskrivelsen af Armeniernes forfærdelige Martyrier i Ordets egentlige Forstand *lider med dem*, og hvorledes det samtidig piner ham, at Europa i hele den Sag kunde handle saa fejgt, ligegyldigt og troløst.

Det vil næppe være muligt at læse denne lille Bog uden at blive grebet derved, i den Grad maler Forfatteren levende for vore Øjne de Begivenheder, som vi i vor humane Tid næsten vægrer os ved at tro paa, og i den Grad føler

man hans stærke Personlighed bag det hele. — Bogen om Armenierfolkets Skæbne bør kendes i vide Kredse.

Bogen, som koster 1 Kr., faas ved Henvendelse til Armenierkontoret, Holbergsgade 4. M. L.

Husk de armeniske Haandarbejder

fra Karen Jepes Systue i Aleppo.

Benyt dem til Julegaver!

Sendes over hele Landet fra Depotet, Sønder Allé 18^a, Aarhus, Frk. Elisabeth Andersen.

Noter.

Ved det den 4. November afholdte Bestyrelsesmøde var det et enstemmigt Ønske at anmode Fru Meyer Benedictsens om at indtræde i Bestyrelsen; Fru Meyer Benedictsens har erklæret sig villig til at modtage Valget, der dog i Henhold til Lovene formelt skal godkendes af den førstkommende Generalforsamling.

* *

Straks efter Formandens Død blev den vemodige Melding telegrafisk meddelt vore Udsendinge i Aleppo.

* *

Ved Velvilje fra Pressens Radioavis blev det den 15. Oktober om Aftenen under Pressemeldelser rundkastet til alle Landets Lyttere, at vi holdt Armenierdag den 16. Oktober.

* *

Frk. Henni Forchhammer er flyttet til Mariendalsvej 32 B, København F. Telefon Godthaab 5044 x.

* *

Karen Jeppe fortæller i et Privatbrev, at hun i Slutningen af sit Sommerophold i Bjergene har haft et hæftigt Anfald af Malaria. Sygdommen har svækket hende en Del, og det kniber endnu med at komme helt til Kræfter igen.

* *

ingen Dom, han sad der ganske simpelt.

Ja, det var nu i det mindste 5 Aar siden, og der stod nu denne underlige, halvgamle Mand. Misak kunde genkende hans Træk, da han nu var ledet paa det rette Spor. Men hvor var Glansen i Øjnene og Skikkelsens Kraft og Spændstighed. Hans Ungdom var knækket, den kom sikkert ikke igen.

Det var altsaa Virkningen af de berygtede tyrkiske Fængsler. Ja, om det kunde være forbi med, at uskyldige Mennesker skulde smægte der uden Lov og Dom, bare paa en løs Mistanke, saa var dog meget vundet.

Mængden begyndte at sprede sig, Misak drev med Strømmen indad mod Byen og befandt sig snart i Armenierkvarteret. Tyrkerne var gaaet andre Veje, Armenierne var alene i deres egne Gader. Samtalende gik de i smaa Grupper og søgte at klare sig denne Dags mærkelige Hændelser, og alle tog de Vejen ind imod

deres Folks Centrum, den store, gregorianske Kirke.

Da de kom til Porten, blev de opmærksomme paa en tom Plads. Lige siden Massakrerne havde her siddet en tyrkisk Gendarm og ved sin blotte Nærværelse mindet dem om deres Ulykke, hver Gang de gik ind ad Kirkedøren. Nu var han borte. Det var næsten, som om de alle rettede sig og trak Vejret dybt en Gang, mens de gik forbi den tomme Plads. Var den Symbolet paa Slavelænken, der var faldet?

Inde paa Kirkepladsen stod nogle unge Mennesker og talte og gestikulerede ivrigt, og rundt omkring dem var der samlet Grupper af Tilhørere. Talerne tilhørte Urfas „Intelligens“, det var unge Mennesker, der ellers besøgte et eller andet College, men som nu i Ferien opholdt sig i Urfa. De følte sig kaldede til ved denne Lejlighed at oplyse det uvidende Folk, og jo mere højtravende og uforstaaelige Ord, de brugte, des mere begejstret blev Mængden.

Saa kom Anania Vartabed og gik sammen med et Par af Præsterne lige ind i Kirken. Alle fulgte ham, og der stod de tæt pakkede, Hoved ved Hoved, mens Takkegudstjenestens Hymner og Litanier fyldte Rummet.

Og Anania Vartabed talte.

„Mine Børn! Det er store og mærkelige Tidender, der har samlet os her i Dag, og som vi nu har takket Gud for. Ja, sandelig, vi kunde ikke have tænkt os, at et saa godt Budskab nogen Sinde skulde være naaet til vore Øren. Man lover os Frihed, os, paa hvem Aaget laa saa uendelig tungt. Vi skal have Lov til at tale, skrive og synge, hvad vi vil, vi skal frit kunne rejse fra den ene By til den anden, ja, helt ud af Landet, uden at nogen skal lægge os Hindringer i Vejen. Vi skal beskyttes af Loven, saa ingen mere kan forgribe sig paa vort Liv, vor Ejendom eller vore Kvinder. Vi skal endog tage Del i Landets Styrelse, og vore unge Mænd skal være Soldater, de skal bære Vaaben ligesom Muhammeda-

„Armeniervennen“ vil gerne henlede sine Læseseres Opmærksomhed paa det tyske Blad „Orient im Bild“, der udgives af Dr. Lepsius' tyske Orient-Mission. Det udkommer en Gang maanedlig og bringer foruden interessante Beretninger om Forholdene i Østen mange fortræffelige Illustrationer. I Juli-Nummeret findes saaledes en Fortælling af Karen Jeppe samt Billeder fra Flygtningelejren ved Aleppo, og der er næppe nogen Tvivl om, at Venner af den armeniske Sag altid med stor Interesse vil læse „Orient im Bild“. Bladet faas ved skriftlig Henvendelse direkte til *Tempelverlag Potsdam*, og det koster 7 Mark om Aaret.

* *

Med Hensyn til Armenierdagens økonomiske Resultat ser Kassereren sig endnu ikke i Stand til at bringe nogen tal-mæssig Opgørelse. Bidragene strømmer stadig ind, og næste Nummer af Bladet vil antagelig bringe det endelige Resultat.

* *

Fra *Fru Skoleinspektør Nyholm* har vi modtaget følgende Beretning om, hvorledes Armenierdagen i *Ballerup* forløb:

Det er med Tak, vi ser tilbage paa Aaret siden Armenierdagen 1926.

Ingenlunde har det været let at arbejde, og Spændingen omkring Armenierdagen var om muligt større. Men Medlemmerne i vor Forening, hvis Antal er steget, har haft voksende Forstaaelse af Arbejdets Alvor og ofrer med Liv og

Sjæl baade Tid og Kræfter. Man kan sige, at Jordbunden er blevet bedre at arbejde i.

Naar „Armenierdagen“ saa kommer, venter man ikke alene at se Kredsen paa de 100 Mennesker. Da er det, det skal vise sig, hvorledes vi har arbejdet. Vi nøjes ikke med een Dag for Armenien. Ret ofte samles vi paa forskellig Vis, men stedse med det Formaal at øge Interessen for Karen Jepses Gerning. For Tiden er de unge i K. F. U. K. optaget af at sy Baby-Udstyr (se Frøken Sicks Artikel i „Armeniervennen“ Juli—August).

I Aar havde vi paa Armenierdagen den Glæde at faa *Fru Oda Nielsen* herud at synge og fortælle. Efter at have budt velkommen mindedes vor Sekretær her i Kredsen, *Translatør Hammerich*, i smukke Ord vor inderlig afholdte *Åge Meyer Benedictsens*. Han har staaet os meget nær som Ven og som den udmærkede Foredragsholder, han var. Hans Minde vil ikke dø hos os.

Fru Nalbandian sluttede sig til disse Mindeord og viste dernæst sine Lysbilleder. Hendes rolige Veltalenhed og bundne Varme bag Ordene gjorde et dybt Indtryk.

Selvfølgelig var Salen fuld, ca. halv tredie Hundrede Mennesker, og *Fru Oda* kom straks i Kontakt med Publikum. Bifaldet var stærkt.

Efter Besøgets Størrelse maatte man vente et større Overskud, end det blev. Men vi foretrækker en lav Entré (Voksne

1 Kr. og Børn 50 Øre) og fuldt Hus, idet derved Kendskabet til Sagen bringes ud i videre Kredse.

Vi kunde indsamle 132 Kr. og 75 Øre desuden 150 Kr. for solgte Haandarbejder.

Ivara Nyholm.

* *

I Ønsket om at bringe Læserne de fyldest mulige Meddelelser om alt, hvad der vedrører *Åge Meyer Benedictsens* Død, fremtræder „Armeniervennen“ denne Gang som Dobbeltnummer, idet de forskellige Beretninger om Arbejdet meddeles som sædvanlig.

Særskilte Numre af „Armeniervennen“ kan altid faas ved Henvendelse til Armenierkontoret, Holbergsgade 4, og koster pr. Stk. 25 Øre; Forsendelsen sker portofrit.

Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse „Armeniervennen, København.“

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Frk. cand. polit. *M. Lindhardt*, Gl. Kongevej 89, Kbhvn. V., Tlf. V. 3858, og Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

nerne og skal have lige Adgang med dem til Landets højeste Embeder.

Det lyder ufatteligt, alt for godt til at være sandt. Vi maa nok spørge os selv, om vi drømmer, eller om vi er vaagne.

Vor Arvefjende, *Abdul Hamid*, er faldet, fældet af Ungtyrkerne, og det er dem, der nu lover os al denne Herlighed.

Lad os tro og haabe, at de mener det ærligt og godt; men, mine Børn, lad os ikke hengive os til altfor store Illusioner. I bedste Fald vil der hengaa lang Tid, inden disse Idealer kan realiseres.

Selv om Regeringen i Konstantinopel giver de bedste Ordre, hvem er det saa, der skal udføre dem? Det er de Embedsmænd, der ogsaa udførte *Abdul Hamids* Ordre. Saa mange nye Mænd har de ikke, at de kan besætte blot de vigtigste Poster med dem. Og vil de Mænd, der har været vant til at berige sig ved Bestikkelser, nu kunne lade det være? Det kan dog sikkert ingen tro. Vil

ikke altid enhver tage mere Hensyn til sit eget og sine Venners Tarv end til Landets Love? Og vil det Folk, der gennem saa mange Generationer har været det herskende, det, der havde Lov til at tage fra de andre og handle med dem efter Forgødtbefindende, vil det godvillig afstaa disse Rettigheder og omgaas med os paa lige Fod? Det vil det aldrig gøre, og vil Ungtyrkerne søge at tvinge det igennem, vil de faa hele Landet imod sig.

Altsaa, mine Børn! Vogt Jer for at vente for meget, det vil kun føre til, at I bliver skuffede. Og Skuffelse avler Bitterhed og uoverlagte Ord, der sætter ondt Blod til den anden Side. Vid, at vi maa være forsigtige nu som før.

Glæd Jer hellere over alle Lettelser i vort Folks Stilling. De vil ikke udeblive, naar blot vi benytter dem med Klogskab og Maadehold. Det er en ny Tid, vi gaar ind til, og meget vil kunne gro, som før blev traadt ned.

Gaa saa med Gud, og lev i Trivsel og Lys!“

Ved disse sidste Ord havde han løftet Hænderne velsignende over Menigheden, der var faldet paa Knæ. Koret faldt ind, og under Afsyngelsen af den sidste Hymne forlod Folket Kirken.

Menighedens Ældste gik med Vartabed op i Forsamlingssalen, en Del blev staaende i Grupper paa Kirkepladsen, de fleste gik til deres Hjem.

Blandt disse sidste var ogsaa *Misak*; men da han gik forbi en af Grupperne, hvis Kærne netop dannedes af „Intelligensen“, standsede han et Øjeblik for at høre, hvad de talte om.

„Naa, ja, hvad andet kan man vente af disse gamle Slavesjæle,“ sagde en af dem meget højt. „De mener selvfølgelig, at vi altid skal bukke og krybe for Tyrkerne; men vi unge skal vise dem noget andet. Vi er vel nok ogsaa Mennesker, og vi lader os hverken dukke af Tyrkerne eller af de sortkjolede Hyklere.“

(Fortsættes).

dring fra sit Besøg hos Karen Jeppe i Syrien. — Højdepunktet naaedes imidlertid ved den store Aftenunderholdning, der var glimrende arrangeret af Fru Broch. Den store Festsal var fyldt til sidste Plads, og det var vore allerbedste kunstneriske og musikalske Kræfter, der saa velvilligt stillede sig til Raadighed for at hjælpe det armeniske Folk: Fru Grieg, Fru Birgit Engell og Komponisterne Lebel og Velden takkedes med stærkt Bifald for deres skønne Sang og Musik, Fru Astrid Ehrencron Kiddes Oplæsning og Frk. Sicks Gengivelse af et armenisk Digt drog Tankerne til det Folk i Landflygtighed, for hvis Skyld Festen var arrangeret.

De danske Armeniervenner er Frk. Sick megen Tak skyldig for det store Arbejde, hun ydede før og under Bazaren. Hendes Tro paa Sagen skyldes det i første Række, at vi ikke veg tilbage for at arrangere en stor Bazar de daarlige Tider til Trods, og hendes Arbejde skyldes det, at Resultatet kom til at svare til de dristigste Forventninger.

Den aarlige, ordentlige Generalforsamling

afholdes Fredag der 6. Maj Kl. 8 Em. i K. F. U. K., St. Kannikestræde 19, København.

Dagsorden (Lovenes § 4):

1. Formanden aflægger Beretning.
2. Regnskabet for 1926.
3. Valg af Styrelsesmedlemmer (Efter Lodtrækning afgaar Stiftsprovst H. Lützhøft og Frøken Ingeborg M. Sick).
4. Valg af Revisorer.
5. Forslag til Lovændring. — Bestyrelsen foreslaar, at andet Punktum i § 3 ændres til: „Den ordentlige Generalforsamling afholdes hvert Aar i April eller Maj Maaned“, medens tredje Punktum udgaar.

Alle Abonnenter paa „Armeniervennen“ er i denne Egenskab Medlemmer af „De danske Armeniervenner“ og har mod Forevisning af Kvitteringen for Modtagelsen af Abonnementsafgiften Adgang til og Stemmeret paa Generalforsamlingen.

Garmudsch-Bønderne og deres Skæbne.

Aleppo, den 21. Januar 1927.

Det er med stor Glæde, jeg sender de Mennesker, der med deres Gaver har bidraget til vort Kolonisationsarbejde herude, en Beretning om, hvorledes Arbejdet skrider frem i Charb-Bedros.

For helt at kunne forstaa Udviklingen maa man imidlertid se den i Sammenhæng med de andre Begivenheder, der har fundet Sted i Landet, og vi maa da gaa helt tilbage til Tiden før Verdenskrigen.

I Landsbyen Garmudsch i Nærheden af Urfa boede der i 1914 ca. 1000 armeniske Bønder med deres Familier. Alle de andre Landsbyer deromkring var beboet af Kurder eller Arabere, hvilket tydeligt nok fremgik af Byens Udseende: i Sammenligning med de muhammedanske Landsbyer var Garmudsch en hel Købstad at se til, med Gader og ordentlige Stenhuse, Butiker og Værksteder.

Garmudsch-Bønderne var kendt viden om ikke blot som dygtige Jordbrugere, men ogsaa som omrejsende Handlende, altsaa hvad vi kalder Bissekræmmere, og som Mellemandlere. Med deres Æsler drog de vidt om i Landet og udvekslede deres Haveprodukter, Stoffer eller forskellige andre Varer fra Urfa mod Uld, Smør eller Hvede. Deres bedste Kunder var Beduinerne, der igen var meget glade for Bønderne fra Garmudsch, der havde alt, hvad Hjertet kunde begære; tilmed blev Varerne bragt dem lige til Teltaabningen, og de kunde slippe af med deres egne Produkter oven i Købet.

Forholdsvis taaleligt slap Garmudsch-Bønderne gennem Krigen.

Ganske vist dræbtes flere af deres bedste Mænd uden nogen paaviselig Grund, og en Mængde blev indkaldt til den tyrkiske Hær. Ganske vist blev de tilbageblevne Mænd deporteret sammen med deres Kvinder og Børn og berøvet alle deres Ejendele. Men kun nogle faa af dem var tilstede ved de

store Blodbade i Ørkenen; paa det Tidspunkt var de fleste kommet til Egnen omkring Mosul, hvor de anbragtes i Landsbyer.

Efter Krigen kom de atter frem, fra alle Sider dukkede de op, og Størstedelen af dem fandt hinanden igen i Garmudsch, hvor de fik noget af deres gamle Grundbesiddelse tilbage.

Med vanlig armenisk Sejghed begyndte de straks at genrejse deres ødelagte Huse og arbejde i de forsømte Haver, Vinbjerge og Marker. De bedste, skønneste Ejendomme var rigtignok kommet over paa muhammedanske Hænder; men alligevel, Livet kunde de dog altid opholde.

Saa kom det Tidspunkt, da alle Kristne dreves ud af Tyrkiet. Blandt de sidste blev ogsaa de fleste af Garmudsch-Bønderne udjaget. I Vinteren 1923—24 ankom de til Aleppo, plyndret for alt, endogsaa berøvet selv de nødvendigeste Klædningsstykker — ligesom alle de andre Armeniere, der blev udvist fra Tyrkiet.

Jeg har tidligere fortalt, hvorledes vi i Forstaaelse med Beduinerhøvdingen Hadjim Pasha i Foraaret 1924 fik nogle af disse Familier ud i Beduinlandet og hjalp dem at bosætte sig der. De kom i videre Forstand tilbage til deres gamle Hjem, kun at de nu var i Syrien, medens Garmudsch laa i Tyrkiet længere nordpaa.

Denne første Kolonisering paa-begyndtes ved svensk Hjælp og betragtedes dengang almindeligt som et uhyre stort Vovestykke.

Forlængst ser Tingene helt anderledes ud. De to ved Siden af hinanden liggende Landsbyer Tel-Samen og Tel-Armen er nu almindelig anerkendte og faste Nybygder; intet Menneske kunde tænke sig at gøre de derboende Armeniere Fortræd, de indtager tværtimod en meget anset Stilling i Omegnen.

I Løbet af 2 Aar er de blevet økonomisk uafhængige af os og

bor der nu som Pashaens Forpagtere. I Mellemtiden er der lige i Nærheden fremvokset et Par armeniske Smaakolonier til, ligeledes befolkede af Garmudsch-Bønder, og nu i Foraaret er vi kommet et Skridt videre og har grundet en ny stor Koloni i Charb-Bedros.

Her lever tre forskellige Elementer sammen: de oprindelige arabiske Bønder, der bor Side om Side med Armenierne i største Fordragelighed, 45 helt unge Mænd fra Folkeforbundets Redningshjem og endelig 24 Garmudsch-Bønder med deres Familier. Af disse 24 Familier er 10 flyttet med os fra Tel-Armen for at danne Kærnen i den ny Landsby; de havde selv Trækdyr og hvad man ellers behøver for at kolonisere. 7 Familier har vi ført ud fra Aleppo, og de sidste 7 er fornylig ankommet fra Tyrkiet. I Foraaret 1925 begyndte Tyrkerne nemlig igen at plage de faa tiloversblevne armeniske Familier i Garmudsch. Mændene blev kastet i Fængsel og senere sendt bort, ingen vidste hvorhen.

Da tog Mødrene deres Børn, gik med dem til den tyrkiske Regeringsbygning i Urfa og forlangte at blive sendt hen, hvor deres Mænd var. „De er sendt i Døden“, lød det haanlige Svar. „Saa gaar vi ogsaa i Døden“, raabte Kvinderne som med een Mund.

Embedsmændene trak paa Skulderen og gik ind igen; men næste Morgen sad hele Skaren af Kvinder der endnu og var ikke til at drive bort. Tilsidst hed det da: „Op med Jer! Afsted efter jeres Mænd!“

Bærende paa deres Smaabørn og faa Ejendele begyndte de da deres møjsommelige Vandring, ledsaget af eller snarere drevet frem af nogle Gendarmer. Om Natten sov de under aaben Himmel, og den tredje Dag naaede de Grænsen mellem Syrien og Tyrkiet, markeret af Bagdadbanen, der forbinder Europa med Asien.

Her forlod Gendarmerne dem uden videre og vendte tilbage til Urfa, medens de blev ene tilbage paa Stepperne uden at vide, hvorhen de skulde vende sig. Imidlertid færdedes der dog ogsaa andre

Mennesker paa disse øde Egne, og det varede ikke længe, før de naaede Arab-Pounar, hvor de til deres usigelige Glæde og Undren fandt deres Mænd, som de længst havde begrædt som døde. Ogsaa de var for faa Dage siden bleven drevet over Grænsen og havde ikke vidst, hvorledes de skulde faa Forbindelse med deres Kvinder.

De stod nu alle med tomme Hænder, alt hvad de ejede var i Garmudsch, og nu gjaldt det kun om at begynde et helt nyt Liv forfra.

Men Armenierne taber ikke saalet Modet, og de vidste, hvor de skulde søge Hjælpen. De sendte straks Bud til Aleppo, og snart var Misak der for at hjælpe med Raad og Daad.

Og nu ved Udgangen af 1926 kan vi med Tilfredshed konstatere, at alle de Garmudsch-Folk, der er kommet til Syrien, er bleven vel anbragt; de fleste af dem siger endog, at de har aldrig før haft det saa godt.

Alt i alt er det 129 Familier, hvoraf vi har ydet de allerfleste økonomisk Støtte for at komme i Gang, der nu kan føre en rolig, tilfreds Tilværelse i vore Kolonier. Ogsaa den sociale Atmosfære, hvori de lever, gør, at de befinder sig saa vel. Vi kan da med Tilfredshed se paa dette Arbejde, der, omend det ikke er fuldført, dog ser saa lovende ud.

For endnu en Gang at nævne Garmudsch-Bønderne: før Verdenskrigen var der ca. 1000 Familier, og nu er der af den udmærkede, kraftige og dygtige Bondebefolkning vel omtrent 200 tilbage, og disse maa endda siges at være sluppet taaleligt fra det store Skibbrud. — Saadanne Tal viser med grufuld Tydelighed, hvad det armeniske Folk har lidt. Kun 15 Familier er der endnu tilbage i den gamle Landsby i Tyrkiet, og hvornaar de bliver udvist, er vel kun et Tidsspørgsmaal. Men kommer de en Dag til os, udplyndret som alle de andre, vil vi trøstigt komme til vore Venner hjemme og bede dem om de Penge, der er nødvendige til at hjælpe dem i Gang.

Ser man paa hele den Trekant Land, der begrænses af Eufkrat, Balikfloden og Banelinjen, synes der at være store Udviklingsmuligheder. Selv Beduinerne begynder nu at give sig af med Agerbrug, og man kan leve i fuldkommen Retssikkerhed. En stor Plage er dog Græshopperne, og det vil sikkert blive meget vanskeligt at holde deres ødelæggende Sværme borte fra Kornmarkerne. En anden Vanskelighed frembyder Spørgsmaalet om Transportmidler, idet Administrationen af Jernbanen hovedsagelig er i Tyrkernes Hænder. Den Ulempe kan dog afhjælpes derved, at Vejene stadig forbedres, saaledes at man kan anvende Automobiler i Stedet for; faar vi da en Færge over Eufkrat, kan man fra alle Kolonierne naa Aleppo paa et Par Timer.

Da der synes at være store Muligheder for ved Kolonisation at byde Armenierne bedre Levevilkaar, kan man kun haabe, at Mandatarmagten og det internationale Arbejdsbureau med forenede Kræfter vil udkaste en Plan til at føre armeniske Bønder ogsaa fra andre Egne — der lever nemlig endnu foruden i Garmudsch spredte Bønderfamilier rundt om i Tyrkiet, der næppe slipper deres Jord, før end de bliver tvungne til at forlade den — og navnlig fra Baraklejrene ud i Kolonien, saalænge Flygtningerne endnu har Energi og Haab tilbage. Thi bliver de modløse, kan de ikke mere hjælpes.

Men vi nærer den allerstørste Tillid til, at Mandatarmagten og det internationale Arbejdsbureau baade kan og vil hjælpe, og vi ser Foraaret imøde med det bedste Haab. I Syrien er der nu overalt Ro og Sikkerhed, og i Baraklejren har Forholdene i denne Vinter været noget bedre end sidste Aar. Det er lettere at faa Arbejde, og Levnedsmidlerne er billigere. Maa ske er vi nu naaet igennem den dybeste Elendighed og kan forvente bedre Tider.

Karen Jeppe.